

**SANAYİ ALANLARININ KENTSEL
REKREASYON AMAÇLI KULLANIMI,
TEKİRDAĞ-SÜLEYMANPAŞA ÖRNEĞİ**

Şafak YAPRAK

Yüksek Lisans Tezi

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ

2019

**TC.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SANAYİ ALANLARININ KENTSEL REKREASYON AMAÇLI
KULLANIMI, TEKİRDAĞ-SÜLEYMANPAŞA ÖRNEĞİ**

ŞAFAK YAPRAK

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: PROF. DR. MURAT ÖZYAVUZ

TEKİRDAĞ,2019

Her hakkı saklıdır

Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ danışmanlığında, Şafak YAPRAK tarafından hazırlanan ‘‘ Sanayi Alanlarının Kentsel Rekreasyon Amaçlı Kullanımı, Tekirdağ-Süleymanpaşa Örneği’’ isimli bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Yasin DÖNMEZ

İmza :

Üye: Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ

İmza :

Üye: Prof. Dr. Tuğba KİPER

İmza :

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu adına

Doç. Dr. Bahar UYMAZ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

SANAYİ ALANLARININ KENTSEL REKREASYON AMAÇLI KULLANIMI, TEKİRDAĞ-SÜLEYMANPAŞA ÖRNEĞİ

Şafak YAPRAK

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ

18. yüzyılda İngiltere’de başlayan sanayileşme devriminin tüm dünyaya yayılması ile birlikte kentlerde değişimler yaşanmaya başlamış ve bu değişim günümüzde de devam etmektedir. Teknolojinin de etkisi ile sanayi alanları farklılaşmaya gitmiş ve yer konusunda farklı tercihler doğmuş, böylece sanayi alanları kentlerin dışına taşınmıştır. Bu durum sonucunda kent merkezlerinde köhneleşmiş ve terk edilmiş işlevsiz alanlar oluşmuştur. Çalışma kapsamında bu alanların değerlendirilmesi yapılarak Tekirdağ Süleymanpaşa örneği incelenmiştir. İlk olarak kent, kentsel açık yeşil alan ve kentsel açık yeşil alanların işlevleri incelenmiş, rekreasyon kavramı, rekreasyon faaliyetleri ve bunların sağladıkları faydalara değinilmiştir. Kentsel dönüşüm kavramı incelenerek kentsel dönüşüm sürecinde dikkate alınması gerekli hususlar anlatılarak dünyadan ve ülkemizden kentsel dönüşüm örnekleri incelenmiştir. Daha sonra sanayi kavramı tanımlanarak sanayi gelişiminin kronolojik gelişimine bakılmış, sanayi alanlarının faydalarından bahsedilmiştir. İşlevini yitirmiş sanayi alanları ve dönüşüm süreçleri örneklerle incelenmiştir. Son olarak çalışma alanı ile ilgili, konum, nüfus, bitki örtüsü vs. veriler incelenmiş imar planlarına göre nüfus ve yeşil alan analizleri yapılmış, çalışma alanına yakın konumda ki parkların tespiti yapılarak tüm bu veriler doğrultusunda alana kazandırılmak istenilen park fonksiyonu belirlenerek bu doğrultuda öneri peyzaj projesi hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel açık alan, Rekreasyon, Kentsel dönüşüm, Sanayi bölgeleri

2019, 101 sayfa

ABSTRACT

MSc Thesis

THE USE OF INDUSTRY AREAS FOR URBAN RECREATION PURPOSES, TEKİRDAĞ-SÜLEYMANPAŞA EXAMPLE

Şafak YAPRAK

Tekirdağ Namık Kemal University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ

18. as the industrialization revolution that started in England in the century spread throughout the world, changes began to take place in the cities and this change continues today. With the influence of technology, industrial areas have gone to divergence and different preferences have been born about the place, so that industrial areas have been moved out of the cities. As a result of this situation, dysfunctional areas were formed in the urban centers which had become köhneleşmiş and abandoned. Within the scope of the study, the Tekirdağ Suleymanpaşa sample was examined by evaluating these areas. First, the functions of urban, urban light green area and urban light green areas were examined and the concept of recreation, recreational activities and their benefits were discussed. The concept of urban transformation has been examined and the issues that need to be taken into consideration in the process of urban transformation have been explained and examples of urban transformation from the world and our country have been examined. Later, the concept of industry was defined and the chronological development of industrial development was looked at and the benefits of industrial areas were mentioned. Lost industrial areas and transformation processes were examined with examples. Finally related to the study area, location, population, vegetation etc. according to the zoning plans, population and green area analyses were made and parks were determined in close proximity to the work area and the proposed landscape project was prepared in this direction by determining the park function required to be gained in the area in line with all these data.

Keywords : Urban open space, Recreation, Urban transformation, Industrial zones

2019, 101 Pages

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ÇİZELGE DİZİNİ.....	vi
ŞEKİL DİZİNİ.....	vii
ÖNSÖZ	x
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ÖZETLERİ.....	3
2.1 Kentsel Açık Yeşil Alanlar ve İşlevleri	3
2.1.1 Kentsel Açık Yeşil Alan Tanımları	3
2.1.2 Kentsel Açık Yeşil Alanların İşlevleri.....	4
2.2 Kentsel Açık Yeşil Alanların Kademelenmesi	6
2.3 Kentsel Yeşil Alanlar İle İlgili Yasal Düzenlemeler	8
2.3.1 Ülkemizdeki Yeşil Alan Standartlarının İncelenmesi	9
2.4 Rekreasyonun Tanımı	11
2.4.1 Rekreasyonun Özellikleri	12
2.4.2 Rekreasyonun Yararları	13
2.4.3 Fiziksel Yararları	13
2.4.4 Psikolojik Yararları.....	14
2.4.5 Toplumsal Yararları.....	15
2.4.6 Rekreasyon Faaliyetleri	16
2.5 Kentsel Dönüşüm.....	18
2.5.1 Kentsel Dönüşüm Kavramı.....	18
2.5.2 Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi.....	20
2.6 Kentsel Dönüşüm Nedenleri.....	21
2.6.1 Dünyadan Kentsel Dönüşüm Örnekleri	22
2.6.2 Türkiye’de Kentsel Dönüşüm.....	27
2.6.3 Türkiye’den Kentsel Dönüşüm Örnekleri	30
2.7 Sanayi Bölgeleri.....	35
2.7.1 Sanayi Bölgelerinin Faydaları	37
2.7.2 Sanayi Bölgelerinin Zararları	39

2.7.3 Sanayi Alanlarının Dönüştürülmesi.....	42
2.7.4 Dünya'dan Dönüşüm Örnekleri.....	43
2.7.5 Türkiye'den Dönüşüm Örnekleri.....	50
3. MATERYAL VE YÖNTEM	54
3.1 Materyal.....	54
3.2 Yöntem	54
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	57
4.1 Tekirdağ İli ile İlgili Araştırma Bulguları	57
4.1.1 Coğrafi Konumu	57
4.1.2 Nüfus Bilgileri	59
4.1.3 İklim Özellikleri.....	60
4.1.4 Bitki Örtüsü	60
4.1.5 Topoğrafya.....	61
4.1.6 Arazi Kullanımları	61
4.2 Çalışma Alanı ile İlgili Araştırma Bulguları	61
4.2.1 Çalışma Alanının İmar Planlarındaki Durumu	63
4.2.2 Çalışma Alanı Nüfus Bilgileri	65
4.2.3 Çalışma Alanı İklim Özellikleri.....	66
4.2.4 Çalışma Alanı Bitki Örtüsü	66
4.2.5 Çalışma Alanı Topoğrafyası	68
4.2.6 Çalışma Alanı Arazi Kullanımları	69
5. PLANLAMAYA YÖNELİK ANALİZLER.....	72
5.1 Mevcut Yeşil Alan Miktarı.....	72
5.2 Planlanan Yeşil Alan Miktarları	74
5.3 Etkili Hizmet Alanları Analizi.....	75
5.3.1 500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı Analizi	75
5.3.2 1000 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı Analizi	76
5.3.3 1500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı.....	77
5.3.4 2000 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı.....	79
5.3.5 2500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı.....	80
5.4 Çalışma Alanı Yakın Çevresinde Bulunan Park ve Spor Tesisleri.....	81
6. ÇALIŞMA ALANI PLANLAMA ÖNERİSİ	87
6.1.1 Planlama Alanına Yönelik İhtiyaç Listesi	89

7. TARTIŞMA VE SONUÇ	93
8. KAYNAKLAR.....	96
ÖZGEÇMİŞ	101

ÇİZELGE DİZİNİ

Çizelge 2.1. Bazı Avrupa şehirlerinde olması gereken (önerilen) yeşil alan miktarı.....	9
Çizelge 2.2. Türkiye’de ki yeşil alan standartlarının kronolojik değişimi	10
Çizelge 3.1. Parklara İlişkin Standartlar	55
Çizelge 3.2. Yeşil Alanların Hizmet Edeceği Nüfus Verileri.....	55
Çizelge 4.1. Yıllara Göre Tekirdağ İli Nüfusu	59
Çizelge 4.2. İlçelere Göre Tekirdağ Nüfusu.....	60
Çizelge 4.3. Tekirdağ İli Endemik Bitki Türleri.	61
Çizelge 4.4. Çalışma alanı Mahalleleri ve Komşu Mahallelerin Nüfusu	66
Çizelge 5.1. Yavuz ve 100. Yıl Mahalleleri Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarları	73

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 2.1. Isı adası etkisi	5
Şekil 2.2. Dünya şehirlerinin sahip olduğu yeşil alan oranları.....	11
Şekil 2.3. Belfast kent limanı	23
Şekil 2.4. Yenilenen banka binası.	23
Şekil 2.5. Barcelona El Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Proje Alanı.....	25
Şekil 2.6. Japonya Hiroşima Aioi Bridge; Öncesi ve Sonrası	26
Şekil 2.7. Japonya Hiroşima Yurozio Bridge; Öncesi ve Sonrası.....	26
Şekil 2.8. Atom Bombası Sonrası, Japonya Hiroşima; Öncesi ve Sonrası.....	27
Şekil 2.9. Kentsel dönüşümün Türkiye'deki tarihsel değişimi	30
Şekil 2.10. Portakal çiçeği vadisi konumu	32
Şekil 2.11. Portakal çiçeği vadisi dönüşüm projesi	32
Şekil 2.12. Portakal çiçeği vadisi projesi önce ve sonra.....	33
Şekil 2.13. Dikmen vadisi konumu	34
Şekil 2.14. Ankara dikmen vadisi dönüşüm projesi önce ve sonrası	35
Şekil 2.15. Düzensiz sanayi alanları.....	37
Şekil 2.16. Düzenli sanayi alanları	37
Şekil 2.17. Su kirliliğine neden olan sanayi atıkları.....	41
Şekil 2.18. Hava kirliliğine neden olan sanayi gazları	42
Şekil 2.19. Duisburg Parkı Dönüşüm Projesi	43
Şekil 2.20. Duisburg Parkı Öncesi ve Sonrası.....	44
Şekil 2.21. Duisburg Parkı-1	44
Şekil 2.22. Duisburg Parkı-2	45
Şekil 2.23. Battersea Havagazı Fabrikası Eski Hali.	45
Şekil 2.24. Battersea Havagazı Fabrikası Yeni Hali	46
Şekil 2.25. Battersea Havagazı Fabrikası Projesi	46
Şekil 2.26. High Line Parkı Eski Hali-1	47
Şekil 2.27. High Line Parkı Eski Hali-2.....	48
Şekil 2.28. High Line Parkı Eski Hali-3	48
Şekil 2.29. High Line Parkı Yeni Hali-1	49
Şekil 2.30. High Line Parkı Yeni Hali-2	49
Şekil 2.31. Seka Kağıt Fabrikası Yerleşim Planı	50

Şekil 2.32. Seka Kağıt Fabrikası	50
2.33. Seka Park	51
Şekil 2.34. Hava Gazı Fabrikası Yerleşimi	51
Şekil 2.35. Hava Gazı Fabrikası Eski Hali	52
Şekil 2.36 : Çok Amaçlı Kullanılan Dökümhane Binasının İçi	52
Şekil 2.37. Dönüşümden Sonra Fabrikanın Yeni Hali-1	53
Şekil 2.38 : Dönüşümden Sonra Fabrikanın Yeni Hali-2.....	53
Şekil 3.1. Yöntem Akış Şeması	57
Şekil 4.1. Süleymanpaşa İlçesi Konumu	58
Şekil 4.2. Süleymanpaşa İlçesi Mahalleleri.....	58
Şekil 4.3. Çalışma Alanı Konumu	62
Şekil 4.4. 1/5000'lik Nazım İmar Planı	63
Şekil 4.5. Çalışma Alanı 1/5000'lik Nazım İmar Planı	64
Şekil 4.6. 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı.....	65
Şekil 4.7. Alanda Bulunan Kavak Ağaçları.....	66
Şekil 4.8. İhlamur Ağaçları.....	67
Şekil 4.9. Alanda Yetişen Yabani Otlar ve Çınar Ağaçları	67
Şekil 4.10. Alanda ki Ağaçlardan Bir Görüntü	68
Şekil 4.11. Alanın Topoğrafik Yapısı-Ana Yol Sınırı.....	68
Şekil 4.12 Bazı Noktalarda ki Kot Farklılıkları.....	68
Şekil 4.13. Alanda ki kot farklılıkları ve düz alanlar	69
Şekil 4.14. Araba Tamircileri ve Yedek Parça Dükkanlar	70
Şekil 4.15. Eski Sanayi Camii	70
Şekil 4.16. Des'Otel	71
Şekil 4.17. Eski Un Fabrikası	71
Şekil 5.1. Süleymanpaşa İlçesi Mevcut Yeşil Alanları	72
Şekil 5.2. Süleymanpaşa İlçesi Planlanan Yeşil Alanlar	74
Şekil 5.3. 500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı	76
Şekil 5.4. 1000 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı	77
Şekil 5.5. 1500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı	78
Şekil 5.6. 2000 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı	79
Şekil 5.7. 2500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı	80
Şekil 5.8. Yavuz Mahallesi Çocuk Parkı-1.....	81
Şekil 5.9. Yavuz Mahallesi Çocuk Parkı-2.....	82

Şekil 5.10. 100. Yıl Mahallesi Çocuk Parkı	83
Şekil 5.11. Eski Camii-Orta Camii Mahalle Meydanı.....	84
Şekil 5.12. Ertuğrul Mahallesi Dinlenme Alanı	85
Şekil 5.13 İsmet İnönü Spor Kompleksi.....	86
Şekil 6.1. Süleymanpaşa İlçesi Ticaret Alanları.....	87
Şekil 6.2. Süleymanpaşa İlçesi Sanayi Alanları	88
Şekil 6.3 Öneri Alan Kullanım Planı.....	92

ÖNSÖZ

Tez çalışmam sırasında, tezi yöneten ve değerli birikimlerini benimle paylaşan danışman hocam Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZA ve hiçbir konuda desteklerini benden esirgemeyen annem Zeynep YAPRAK, babam Salih YAPRAK ve sevgili kardeşim Simge YAPRAK'a, meslektaşım aynı zamanda iş arkadaşlarım olan Serhat EKŞİ ve Onur KUZU' ya teşekkürü bir borç bilirim.

1. GİRİŞ

Günümüzde insanlar; kentlerde kalabalık bir nüfus yoğunluğu içinde yaşamakta ve bütün ihtiyaçlarını (beslenme, barınma, eğitim, dinlenme, sağlık vb.) şehrin kalabalık ve stresli yaşamı içerisinde karşılamaktadır.

Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda kentlerde; apartman, site veya müstakil biçimde konut alanları, iş merkezleri, ofis-büro, alışveriş merkezleri ve organize sanayi bölgeleri gibi içinde fabrika, atölye ve diğer üretim alanlarını barındıran ticaret alanları, mahalle parkları kent parkları, piknik alanları, spor alanları gibi fonksiyonları olan dinlenme alanları ve adliye binaları, hastaneler, okullar, belediye binaları gibi kamusal alanlar ile ulaşım aksları inşa etmektedir.

Kent nüfusun ve yoğunluğunun günümüz kentlerin de giderek artmasına bağlı olarak konut alanları, ticaret alanları ve kamusal alanlar giderek artmakta ve kentlerin çevresindeki doğal habitat tahrip edilerek, dinlenme alanlarına ayrılan alanlar giderek azalmakta var olan dinlenme alanları ve kent içi yeşil alanlar ise diğer işlevler için dönüştürülmektedir. Plansız bir şekilde gerçekleştirilen bu dönüşüm ve büyümenin bir sonucu olarak; çevre sorunları ve doğal afetler artmakta bunun yanı sıra insan sağlığı ve psikolojisi üzerinde de olumsuz etkiler oluşmaktadır.

Doğal kaynakları göz önünde bulundurmeyen arazi kullanımları; alanın topografyasını, toprak yapısını, bitki ve hayvan popülasyonlarını kısacası üzerinde bulunduğu ekosistemin yapısını bozmakta olup zaman içerisinde çevre sorunlarının oluşmasına neden olmaktadır (Çelikyay ve Aytekin 2016).

Sanayi alanları; insanlar tarafından oluşturulmuş ve doğal ekosistemi en şiddetli şekilde etkileyerek büyük habitat tahribatlarına ve çevre sorunlarına neden olan antropojen ekosistemlerdir. Son 100 yıl içerisinde sanayi ve teknoloji alanlarında ki olağan üstü gelişmeler uygarlığın bize sunduğu nimetlerden faydalanma şansımızı arttırmakla beraber diğer bir yandan aşırı nüfus artışı ve plansız kentleşme ile doğal kaynakların bilinçsiz bir şekilde kullanılmasına neden olmaktadır (Kelkit 2003).

Sanayi alanları bir ülkenin ekonomik olarak kalkınması için vazgeçilmezleri arasında yer almaktadır. Ancak anlamlı bir kalkınmada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, kalkınma ve çevre koruma çalışmalarının karşıt olarak değil bir bütün içerisinde beraberce yürütülmesi gerekliliğidir. Çevre sorunları bir bütün olarak sistematik bir biçimde irdelenmeli,

ekonomik faaliyetler ile çevre bir bütün olarak ele alınmalıdır. Aksi takdirde ekosistem dengelerinin bozulması ekonomik kalkınma çabalarını da boşa çıkartacak ve anlamsız kılacaktır (Kelkit 2003).

Bu çalışmada açık yeşil alanlarının kent için önemi ve çeşitleri incelenerek, işlevini yitirmiş sanayi alanlarının kentsel dönüşüm kapsamında rekreasyon alanlarına dönüştürülmesi ve bu kapsamda yapılması gerekenler incelenecek ülkemizdeki örnekler ve bu konuda var olan yasal düzenlemeler anlatılmaktadır.

Örnek olarak ise Tekirdağ ili Süleymanpaşa ilçesindeki eski sanayi alanı incelenmiş ve bu alan için; uygun olan rekreasyon aktiviteleri araştırılarak, alan üzerinde planlama çalışmaları yapılmıştır.

2. KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ÖZETLERİ

2.1 Kentsel Açık Yeşil Alanlar ve İşlevleri

2.1.1 Kentsel Açık Yeşil Alan Tanımları

Açık ve yeşil alan kavramları, birçok kişi tarafından benzer şekillerde tanımlanmıştır.

Öztan (1968), Özbilen (1991)'e göre, açık alanlar kent dokusunun temel taşlarından birisi olup, mimari yapı ve ulaşım ağları dışında kalan açıklıklar veya boş alanlar olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir deyişle, dış mekan üzerinde herhangi bir yapılaşmanın olmadığı ve herhangi bir rekreasyonel kullanıma uygun alanlar olarak algılanmaktadır. Örneğin; su yüzeyleri (göletler, sulak alanlar vb.) üzerinde bitkisel eleman bulunmayan veya az sayıda bulunan meydanlar ve ulaşım alanları (Yolar, refüjler vb.) açık alan olarak tanımlanmaktadır (Önder ve Polat 2012).

Yeşil alan ise; mevcutta var olan açık alanların bitkisel materyal ile (ağaç, ağaççık, çalı, yer örtücüler, sarılıcı bitkiler, çim vb.) tasarlanarak oluşturulmuş alanlar olarak ifade edilebilir (Önder ve Polat 2012).

23804 sayılı İmar Yönetmeliğinde, yeşil alan “Toplumun faydalanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçeleri, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence ve kıyı alanları toplamıdır. Uluslararası ölçekteki fuar, botanik ve hayvanat bahçeleri ve bölgesel parklar da yeşil alan kapsamındadır” denilmektedir (Önder ve Polat 2012).

Planlama disiplininde de açık-yeşil alanlara dair birçok tanımlama mevcuttur.

Gerek belirli bir arazi kullanma özelliğine sahip (orman, tarım, fundalık, göl vs.) gerekse belirli işlevlere cevap veren (park, bahçe, meydan, gezinti yeri vs.) kent içinde ya da dışındaki inşa edilmemiş boş alanlar açık alanlardır. Açık alan tanımı fiziki açıdan ele alındığında “devamlı ve belirlenmiş hiç bir kullanıma ayrılmamış fakat oyun, sergi, pazar yeri, meydan gibi geçici birçok işlevi yerine getirebilen inşa edilmemiş boş alanlardır (Öztürk 2014).

Atabay (1980)'e göre barınma, çalışma, hizmetler ve ulaşım ağları dışında kalan; ağaçtan ormana kadar, yeşil örtü ile ilgili bütün doğa elemanları yeşil alanları oluşturur (Öztürk 2014).

Alman peyzaj mimarı Lendholt, 1960 yılında kabul edilen "Arazi Kullanım Kararnamesi" esaslarına göre kent içindeki açık alanları yapı ve trafik alanları dışında kalan açıklıklar olarak tanımlamıştır. Lendholt'a göre açık alanlar kent halkına kentsel yaşam bağlamında hizmet vermesi açısından önem taşımaktadırlar (Öztürk 2014).

2.1.2 Kentsel Açık Yeşil Alanların İşlevleri

Yeşil alanların kent yaşamına olan etkilerinin anlaşılabilmesi için uzun yıllar boyunca araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda açık yeşil alanların işlevleri; Ekonomik, ekolojik, fiziksel ve sosyal işlevler olmak üzere dört ana başlık altında toplanmıştır.

A. Ekonomik İşlevleri

Kentlerde ağaçlandırılmış alanlar yakıt tasarrufu bakımından büyük katkı sağlamaktadırlar. Yapılan araştırmalar sonucu anlaşılmıştır ki doğru bir ağaçlandırma çalışması yapıldığı zaman binalarda ki ısınmaya yönelik harcanan enerjide büyük ölçüde tasarruf edilebilmektedir. Örneğin; çok rüzgarlı bir alanda yapılacak doğru bir bitkilendirme ile rüzgarın soğutucu etkisi kırılarak yakıt tasarrufu sağlanabilmektedir. Ayrıca kışın rüzgarı engelleyerek ekonomik kazanç sağlamamıza yardımcı olan ağaçlar yaz aylarında da ortamın ısınmasını önleyerek serinletici bir etki yaratırlar.

Tüm bu faydalarının yanı sıra yeşil alanlar; konut, arsa gibi taşınmazların değerini %20 oranında arttırmakta ve daha kolay satılabilmelerini sağlamaktadır (Önder ve Polat 2012). İnsanlar yeşil alanı çok fazla bozulmamış veya çevresi güzel bir şekilde yeşillendirilerek tasarlanmış bir evde yaşamak için daha fazla paralar ödemeyi göze alabilmektedirler.

Kent parklarında yapılan; konser, tiyatro, festival, sergi gibi sosyo-kültürel aktiviteler kent yaşamına turizm bakımından katkı sağlamaktadır. Bu aktivitelere katılan insanların bölgede yaptıkları alışveriş ve harcamalar da ekonomiyi canlandırmaktadır, böylece yeşil alanlar, dolaylıda olsa ekonomiye bir katkı sağlamış olurlar.

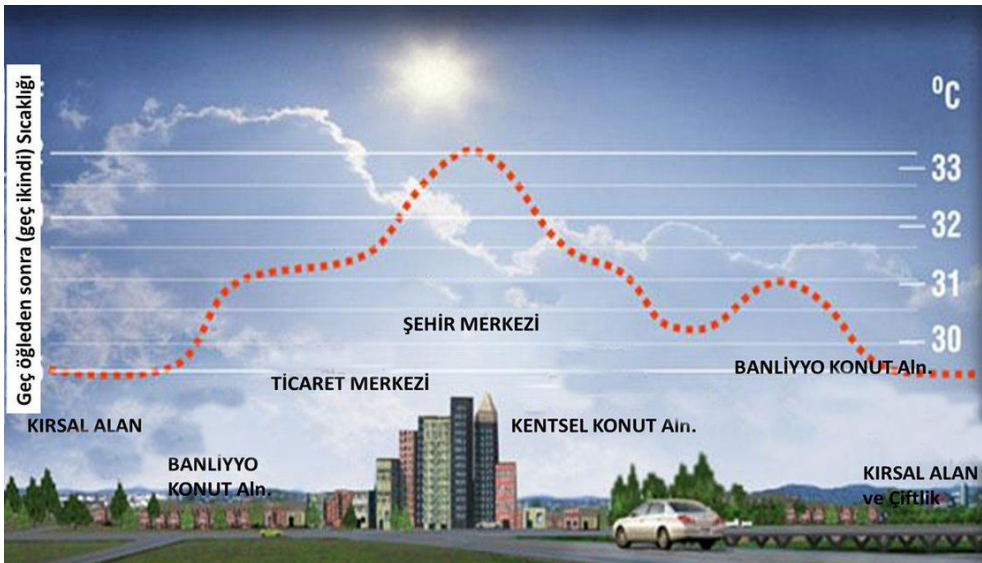
Yeşil alanların ekonomik işlevlerinden bir tanesi de üretim işlevidir. Kent çevresinde bulunan orman ve tarım alanları üretilecek bir çok ürün için hammadde sağlamaktadır (Önder ve Polat 2012).

B. Ekolojik İşlevleri

Bitkiler fotosentez sonucu atmosfere önemli ölçüde oksijen (O₂) yayarlar. Ayrıca havadaki; ozon, sülfürdioksit, kükürtdioksit, karbonmonoksit, azotoksit gibi zararlı partikülleri absorbe ederek hava kalitesini arttırmaları.

Yapılan araştırmalara göre; yeşil alanlardaki ağaçların faydaları yaprak alanının miktar ve boyutuna göre değişir. Örneğin; CO₂ ve diğer zehirli gazların bitkiler tarafından tutulması kentsel yeşil alandaki bitkilerin kapalılık derecesi ile direkt ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Yaprak alanının artması yapraklar tarafından emilen zehirli gazların bu yüzey alanı tarafından tutunmasını da artırır (Turna 2009).

Kentlerde ısıyı absorbe eden yatay ve düşey yöndeki yoğun yapılaşma ve yol materyali (asfalt, beton, çelik, cam, çatı alanlar vb. gibi suni yüzeyler) yüksek binaların rüzgar hızını azaltmaları, yağışın büyük bir kısmının yapay drenaj ile yer altına alınması, toprak içine sızıntının, yüzey suyu akışının geçirgen olmayan malzeme ile engellenmesi, dumanlı sis oluşumu gibi nedenlerle kentlerde kubbeye benzer bir ısı adası yapısı oluşur (Şekil 2.1). Ayrıca kentlerde alt atmosfer tabakalarında rüzgar hızlarının çok daha düşük olması nedeniyle ısınan hava, kırsal alanlardakine oranla daha yavaş taşınır. Bu da kentlerin ısısının çevredeki kırsal alanlardan 8-12 °C yüksek olması sonucunu doğurur. Açık ve yeşil alanlar, kışın daha sıcak, yazın ise daha serin bir etki oluştururlar. Güneş battıktan sonra bitkilerin transpirasyon (terleme) olayı ve zemindeki ve su yüzeylerindeki evaporasyon (buharlaştırma) ile birlikte hava serinlemiş olur (Önder ve Polat 2012).

Şekil 2.1. Isı adası etkisi (Anonim 2019o)

C. Fiziksel İşlevleri

Açık yeşil alanlar kentlerde yapılaşma sırasında kitle-boşluk oranını ayarlayan mekânsal öğelerdir. Çok çeşitli ve farklı açık mekânlar, yoğun yerleşim bölgelerinde istenmeyen yapılaşmaları önler ve kenti bölerek mekan strüktürleri ile kentin formu üzerinde etkili olabilirler. Ayrıca yeşil alanlar trafik sirkülasyonu üzerinde de etkili olmakta ve çoğu zaman kentlerdeki ulaşım ağlarını değiştirmekte ve trafiği rahatlatmada pay sahibi olmaktadır. Yeşil alanlar kentlerdeki kütleli görüntüyü kırarak insan üzerindeki baskıyı kırar ve mekanları insan ölçeğine indirger. Ayrıca Bu alanlarda kullanılan bitkisel materyaller form, ölçü, doku, renk, çizgi gibi özellikleri ile kent mekanına estetik değer sağlarlar (Anonim 2019a).

Yeşil alanlar aynı zamanda tarihi kültüründe korunmasını sağlarlar. Restore edilmiş tarihi parklar, bu yapıların korunmasını destekleyerek halkında bu konuda bilinçlenmesi için olanak sağlar (Anonim 2019a).

D. Sosyal İşlevleri

Açık ve yeşil alanların kentin fiziksel yapısı üzerindeki etkileri yanında kentte yaşayan insanların sosyal, psikolojik, durumları üzerinde de önemli etkileri ve işlevleri vardır (Turna 2009).

Kent yaşamının stresi içerisinde; parklar, mesire yerleri, ormanlar gibi açık yeşil alanlar kent sakinlerine bir çok rekreasyon aktivitesi için seçenek sunarak insanların kentin günlük stresinden uzaklaşmalarını sağlamaktadır (Bekiryazıcı 2015).

Kentsel açık yeşil alanlar; tiyatro, konser, sergi, festival gibi sosyal ve kültürel aktivitelere ev sahipliği yapan önemli mekanlar olup toplumsal ilişkilerin geliştirilerek bireyin toplumsallaşmasına katkı sağlarlar (Anonim 2019a).

2.2 Kentsel Açık Yeşil Alanların Kademelenmesi

Kentsel açık yeşil alanlar kullanım amaçları, şehir merkezine olan uzaklıkları, işlevleri, mekânsal dağılımları büyüklük ve rekreasyon tiplerine göre birçok farklı plancı, peyzaj mimar ve araştırmacı tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır (Müftüoğlu 2008).

Ülkemizde imar uygulama yasasında yapılan sınıflandırmaya göre açık yeşil alanlar aktif yeşil alanlar ve pasif yeşil alanlar olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Korucu 2010).

Aktif yeşil alanlar; halkın doğrudan kullanımına açık, eğlence ve aktivite gibi kullanım amaçları için oluşturulmuş yerlerdir. Bu yerler zaman zaman ticaride olabilmektedir. Çocuk

oyun alanları, parklar, mesire alanları, yürüyüş alanları, açık çay bahçeleri, hayvanat bahçeleri, botanik parklar aktif yeşil alanlara örnek olarak sayılabilir.

Pasif yeşil alanlar; halkın kullanımına doğrudan açık olmayan, koruma veya estetik amaçlar için düzenlenmiş alanlardır. Mezarlıklar, refüjler, şev alanları, koruluklar, halkın kullanımına açık olmayan orman alanları, müze gibi kültürel amaçlarla düzenlenmiş yapıların çevresinde ki yeşil alanlar pasif yeşil alanlara örnek olarak verilebilir (Korucu 2010).

Şehir plancısı Samuel Zismans'a göre açık alanlar; Havaalanları, barajlar, sel kontrolü ve drenaj amaçlı oluşturulmuş "Faydalanılabilen Açıklıklar", tabiat ve koruma alanları, park ve rekreasyon amaçlı oluşturulmuş "Yeşil Alanlar" ve son olarak ulaşım ağları, tüneller gibi "koridor açıklıklar" olmak üzere üç farklı gruba ayrılabilir (Müftüoğlu 2008).

Açık yeşil alanlar kent içinde ki kullanım durumlarına göre de kamusal (genel), yarı özel ve özel alanlar olmak üzere üç ana başlık altında da incelenebilmektedir.

Kamusal (genel) açık alanlar; insanların aktif olarak yararlandıkları ve rekreasyonel faaliyetlerde buldukları kamuya açık alanlardır. Kent ve mahalle parkları, mezarlıklar, sergi ve fuar alanları, mesire yerleri, hayvanat bahçeleri, refüjler, yollar, açık basketbol sahası, futbol sahası, tenis kortları gibi açık spor alanları kamusal açık alanlara örnek olarak verilebilir.

Yarı özel açık yeşil alanlar; toplumun tamamının yararlanamadığı, okul, askeri alanlar, kamu kurum ve kuruluşları, fabrika bahçeleri gibi sadece çalışanların ve bazı durumlarda çalışanların aileleri gibi belirli bir kesimin yararlanabildiği alanlardır.

Özel açık yeşil alanlar; sadece özel mülkiyeti olan alanlarda sahiplerinin kullanabildiği alanlardır. Örneğin Konut veya toplu konut bahçeleri özel açık yeşil alanlardır.

Ayrıca Gül ve Küçük (2001)' e göre; açık ve yeşil alanları işlev ve etkinliklerine göre dört ana gruba ayırmakta mümkündür;

Konut düzeyinde yeşil alanlar; tek veya çok katlı konut bahçeleri, teras ve balkon düzenlemeleri bu kategoriye girmekle beraber yeşil alan kademelenmesinin en ufak birimini oluşturmaktadırlar. Genellikle kendi içerisinde ön, yan ve arka bahçe olmak üzere daha ufak birimlere ayrılırlar.

Komşuluk ünitesi düzeyinde yeşil alanlar; En fazla 15 Ha (hektar)'lık bir alanı kaplamakla beraber çocuk oyun alanları, yeşil alan düzenlemeleri, spor alanları ve toplu konut bahçelerinden oluşurlar. Aynı zamanda 30 ile 5000 kişilik bir nüfusu barındıran yapılardır.

Mahalle-semt düzeyinde yeşil alanlar; üç komşuluk ünitesi kadar nüfusu barındıran alanlardır. Mahalle parkları, çocuk oyun alanları, spor alanları ve okul bahçelerinden oluşurlar.

Kent düzeyinde yeşil alanlar; kent düzeyindeki yeşil alanlar en az 45 bin kişilik bir nüfusa hizmet etmeli ve 135 Ha (hektar)'lık bir alana sahip olmalı ve hektar başı minimum 350 kişilik bir kapasiteyi bünyesinde barındırması gerekmektedir. Kent parkları, hayvanat bahçeleri, rekreasyon alanları, ulaşım ağları, refüjler, kent ormanları, mezarlıklar kent düzeyinde yeşil alanlara örnek olarak verilebilirler.

Ersoy (2015)'e göre ise; kent parkları genel olarak eğer kent içerisinde ve çevresinde mevcut ise akarsu, göl ve deniz kenarlarında konumlandırılmalı ve kent halkının eğlence dinlenme, spor ve rekreasyon aktivitelerine karşılık vermelidir.

Kent parkları, kolay erişilebilir ve topografya açısından farklılıklar gösteren doğal alanlara yapılmalıdır. İçerisinde spor ve konser alanları, hayvanat bahçesi, fuar alanı gibi tesisleri de barındırabilir (Ersoy 2015).

2.3 Kentsel Yeşil Alanlar İle İlgili Yasal Düzenlemeler

Dünya üzerinde birçok ülke kendi yeşil alanlar ile ilgili kendi yasal düzenlemelerini oluşturmuştur. Örneğin; Amerika Birleşik Devletlerinde kent nüfusunun yoğunluğuna bağlı olarak farklı standartlar mevcuttur. Nüfusu 500.000 kişiyi aşan yerlerde kişi başına 20 m² yeşil alan düşerken, Nüfusu 1.000.000 milyonun üzerinde olan kentlerde kişi başına 13 m² yeşil alan olması gerekmektedir. Nüfus artışıyla beraber kişi başına düşen yeşil alan miktarında azalma görülmektedir (Aksoy 2014).

Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nin aksine Avrupa ülkelerinde nüfus arttıkça ve kentler daha da büyüdükçe doğadan uzaklaşılacağına inanıldığı için nüfus arttıkça yeşil alan miktarının artırılması gerektiği görüşü savunulmaktadır (Aksoy 2014).

Yeşil alan standart ve yasal düzenlemeleri ülke sınırlar içerisinde de değişiklik gösterebilmektedir. Bunun sebebi ise yerel ölçekte gerçekleştirilen fiziksel ve sosyal doku analizleri sonucunda farklı yeşil alan ve büyüklüklerine ihtiyaç duyulacağı görüşünün yaygın

olmasıdır (Aksoy 2014). Çizelge 2.1’de bazı Avrupa kentlerindeki önerilen yeşil alan miktarları gösterilmiştir.

Örneğin; İngiltere’nin Londra şehrinde 1984 yılından itibaren 15-20 yıllık bir süreyi kapsayan “Londra Yeşil Alan Stratejisi” stratejisi oluşturularak “Londra Master Planları” hazırlanmıştır. Yeşil alan stratejileri oluşturulurken ulusal ölçekteki yeşil alan stratejilerinden yola çıkılmış bile olsa Londra kentinin fiziki ve sosyal özellikleri daha ön planda tutulmuştur (Aksoy 2014).

Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği gibi uluslararası kuruluşların bünyesinde gerçekleştirilen ve uluslararası yeşil alan envanterinin oluşturularak ortak standartlara ulaşılmaya çalışılan projelerde yapılmaktadır (Aksoy 2014).

Çizelge 2.1. Bazı Avrupa şehirlerinde olması gereken (önerilen) yeşil alan miktarı

AVRUPA DA Kİ BAZI ŞEHİRLERDE KİŞİ BAŞINA OLMASI GEREKEN (ÖNERİLEN)YEŞİL ALAN MİKTARI	
ÜLKE / ŞEHİR	(M ² /KİŞİ)
ALMANYA / HANNOVER	5 m ² / kişi
HOLLANDA / AMSTERDAM	15.5 m ² / kişi
İSVEÇ / STOCKHOLM	39.4 m ² / kişi
İTALYA / ROMA	27.8 m ² / kişi
İNGİLTERE / LONDRA	24.3 m ² / kişi

2.3.1 Ülkemizdeki Yeşil Alan Standartlarının İncelenmesi

Ülkemizde ki planlama çalışmaları incelendiğinde yeşil alanlara gerekli önemin verilmeyerek yeterince yer ayrılmadığı görülmektedir. Diğer bir yandan şehirler bazında alınan açık yeşil alan kararlarının ve yapılan uygulamaların mevzuatlarla da çeliştiği gözlemlenmektedir (Müftüoğlu 2008).

Ülkemizde yeşil alanlar ile ilgili olarak ilk standartlar 1933 ve 1936 yılları arasında geçerli olan 2290 sayılı belediye ve yapı yolları kanunu ile belirlenmiştir. Bu kanuna göre koruluklar, göller, çayırlar ve oyun alanları yeşil alan olarak tanımlanmış ve kişi başına düşen yeşil alan miktarı 4 m² olarak belirlenmiştir. 2290 sayılı bu kanun donatı standartlarına yönelik ilk çalışma olmasından dolayı planlama tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Ancak sağlıklı ve net bir donatı-nüfus ve mekan ilişkisi kurulamamaktadır (Aksoy 2014).

1950’li yıllarda köylerden kentlere göçün çoğalması ve gecekondulaşmanın artması ile birlikte 2290 sayılı belediye ve yapı yolları kanunu bu yapılaşma sorununa cevap veremez

olmuş bundan dolayı 1956 yılında 6785 sayılı imar kanunu yürürlüğe girmiştir. 1956 ve 1985 yılları arasında geçerliliği olan bu kanuna göre kişi başına düşen yeşil alan miktarı 7 m² den az olmamalıdır (Aksoy 2014).

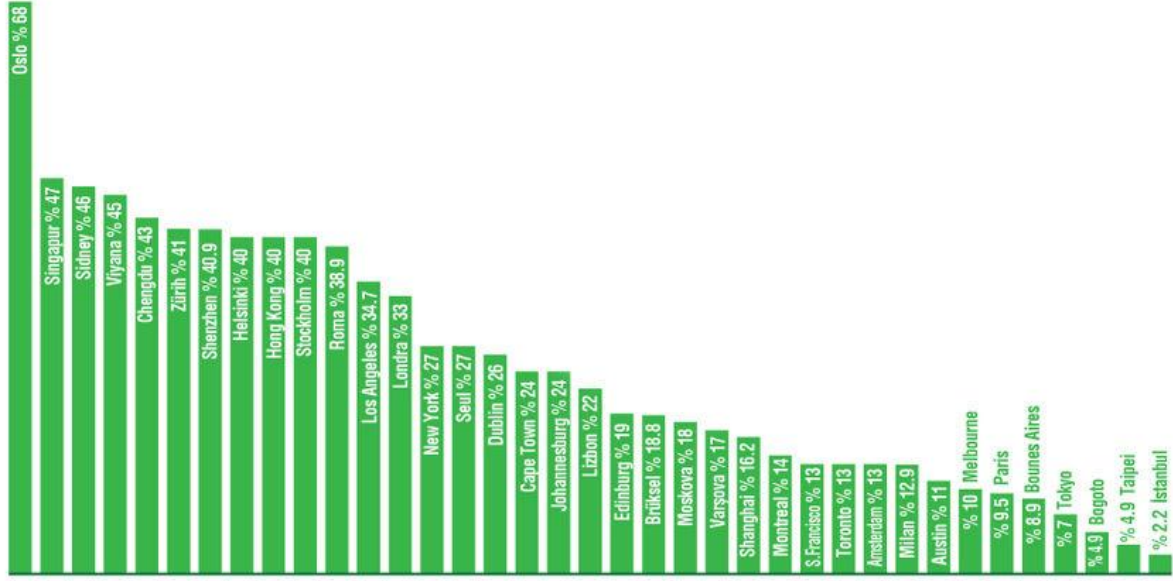
1975 yılında İmar ve İskan Bakanlığı “İmar Planı Dışındaki Toplu Konut Alanlarında Teçhizat ve Standartlar” adı altında bir çalıştırma gerçekleştirerek yeşil alanların yerleşim alanları ölçeğinde kademelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu çalışma ile birlikte 1956 yılındaki 6785 sayılı imar kanununda kişi başına düşen 7 m² yeşil alan; 5000 kişilik komşuluk biriminde 1.50 m²/kişi, 15000 kişilik mahalle biriminde 3 m²/kişi ve 45000 kişilik mahalle biriminde 2.50 m²/kişi olarak kademelere ayrılmıştır (Aksoy 2014).

Son olarak 1999 tarihinde 23804 tarihli resmi gazetede yayınlanan ve hala yürürlükte olan İmar planı yapılması ve değişikliklerine ait esaslara dair yönetmeliğe göre kişi başına düşen yeşil alan 10 m² olarak belirtilmiş olup belediye ve mücavir alanlarda bu rakam 14 m² olarak belirtilmiştir (Çizelge 2.2) (Önder ve Polat 2012).

Çizelge 2.2. Türkiye’de ki yeşil alan standartlarının kronolojik değişimi

TÜRKİYE’DE YILLARA GÖRE YEŞİL ALAN STANDARTLARI		
YIL	YÖNETMELİK/KANUN	(M ² /KİŞİ)
1933	2290 Sayılı Belediye Ve Yapı Yolları Kanunu	4 m ² / kişi
1956	6785 Sayılı İmar Kanunu	7 m ² / kişi
1975	İmar ve İskan Bakanlığı “İmar Planı Dışındaki Toplu Konut Alanlarında Teçhizat ve Standartlar”	7 m ² / kişi
1999	İmar Planı Yapılması Ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik	10 m ² / kişi

1933 Yılından bu yana yapılan tüm yasa ve yönetmeliklere rağmen birçok kentlerimizde ki yeşil alan miktarı 1999 yılında ki İmar Planı Yapılması Ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmeliğinde belirtilen kişi başına düşen 10 m² yeşil alan zorunluluğunun altında ki oranlarda yeşil alanlara sahiptir. Örneğin İstanbul’da %2,2 oranında yeşil alan mevcut olup Çevre ve Şehircilik Bakanlığı verilerine göre kişi başına 7.57 m² yeşil alan düşmektedir (Anonim 2019b).

Şekil 2.2. Dünya şehirlerinin sahip olduğu yeşil alan oranları (Boğazlıyan 2019).

2.4 Rekreasyonun Tanımı

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanların günlük yaşantıları büyük ölçüde kolaylaşmıştır. Ancak bu teknolojik gelişmeler ve bununla beraber kentlerdeki nüfusun hızla artması kent yaşamı içerisindeki stresi artırarak insanları ruhsal ve psikolojik olarak yıpratmaktadır. İnsanlar bu stres ve psikolojik bunalımlardan kurtulmak için çeşitli aktivitelere yönelmektedir. Bu eylemler insanların çalışma saatleri dışında yapmaktan hoşlandıkları aktiviteler olmakta ve bu aktiviteler sayesinde bireyler hem bedensel hem psikolojik olarak yenilenmektedir. Bedensel ve ruhsal olarak rahatlamaya yönelik yapılan bu boş zaman aktiviteleri rekreasyon olarak tanımlanmaktadır (Yüksel ve Yeşil 2017).

Rekreasyon birçok uzman tarafından farklı şekillerde tanımlanmış olsa da içerdikleri anlamlar bakımından bütün tanımlamalar kendi içlerinde doğrudur. Bazı uzmanların tanımlamaları aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- İnsanların boş zamanlarında eğlence amacı ile gönüllü olarak katıldıkları aktivitelerdir.
- Kişiyi hayata bağlayan dinlendiren, eğlendiren, meşgul eden ve zevk veren olay ve etkinlikleri yapmak veya bu etkinliklere katılarak ruhen ve bedenen canlanmasına katkı sağlayan eylemlerin tümü
- Bireyin mesleki, ailevi, toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra, bağımsız iradesiyle seçebileceği bir seri dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini arttırması ve kendini yenileme uğraşlarına katılmasıdır.

- Katılanların gönüllü olarak yaptıkları ve bu esnada zevk aldıkları hoşlarına giden herhangi bir boş zaman aktivitesidir.
- İnsanların zorunlu olarak yaptıkları çalışma faaliyetlerinin dışında, bağımsız olarak yaptıkları, kişinin boş zamanını istediği gibi kullandığı fiziksel gücünü yenilemeye ve ruhsal olarak düzelmeye yönelik zorunlu faaliyetlere zıt olarak, özgürce seçilen fiziksel ve sosyal çevrenin değişmesine olanak sağlayan faaliyetlerdir. (Eskier 2017).

Tüm bu tanımlamalardan yola çıkılarak rekreasyon kavramı genel olarak boş zamanları değerlendirmek ve stresten uzaklaşmak için, gönüllülük esasına dayanılarak yapılan fizikse aktivitelerin tümü olarak tanımlanabilmektedir.

2.4.1 Rekreasyonun Özellikleri

Kişiden kişiye farklılık gösteren ilgi, dürtü, amaç, katılım şekli ve daha birçok faktöre göre değişiklik gösterebilen rekreasyon aktivitesinin özellikleri konusunda ortak bir noktada buluşmak zor olsa da rekreasyonun bazı temel özelliklerinden bahsetmek mümkündür (Karaküçük 2008).

- Rekreasyon aktiviteleri gönüllülük esasına dayanır.
- Rekreatif faaliyetlerin planlanması ve organizasyonu kişiye ait olmalı ve onlara özgürlük hissi vermelidir.
- Faaliyetlere katılma ve devam etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon faaliyetlerine katılım esnasında; yaş, cinsiyet, statü, eğitim durumu ve ekonomik durum gibi katılım şartları bulunmamalı ve herkes katılabilmelidir.
- Mevsim ve hava koşullarına bağlı olmaksızın her mevsim ve hava koşulunda yapılabilir olmalıdır
- Rekreasyonun bireyin kendisine kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması gerekmektedir.
- Toplumun değer yargıları gelenek ve göreneklerine ters düşmemeli
- Rekreasyonel bir faaliyet sırasında başka bir aktivite veya aktivitelere katılma ve ilgi duymaya olanak sağlamalıdır.
- Rekreasyon kişinin kendini ifade edebilme ve yaratıcılığını kullanmasını sağlayacak aktiviteler içermelidir
- Rekreasyon bir faaliyet gerektirir

- Rekreatif faaliyetlerde İnisiyatif kişinin kendisinde olmalı
- Rekreatyonel faaliyetler evrensel olmalıdır. Yani bütün insanlar için ortak bir lisani olmalıdır.
- İnsanın yaratıcılığını geliştirerek bireyin kendini ifade edebilme özelliklerini geliştirebilir nitelikte olmalıdır.
- Rekreatyon faaliyetleri kişinin kendisinin yaptığı aktiviteler olmalıdır. Bir kişi başka bir kişinin yerine bu aktiviteleri gerçekleştiremez.
- Rekreatyon eylemi planlanarak veya plansız zamanlarda organize edilmiş veya organizasyonu yapılmamış mekanlarda gerçekleştirilebilir (Karaküçük 2008).

2.4.2 Rekreatyonun Yararları

Rekreatyon insanlar için tarihin her anında ve dünyanın her yerinde kendilerini gerçekleştirebilmeleri ve boş zamanlarını kaliteli bir şekilde değerlendirmeleri için var olmuştur. Rekreatif faaliyetlere katılan bireyler ile katılmayan bireyler arasında fiziksel ve sağlık olarak, kanun ve nizamlara uyma ve çevreye olan duyarlılıkları açısından önemli farklılıklar olmaktadır (Kayhalak 2017). Rekreatyon faaliyetleri insanların günlük yaşamda ki streslerinden arınarak rahatlamalarında yardımcı olurlar.

Rekreatyonel faaliyetlerin sayısız faydası olmakla beraber genel olarak rekreatyon faaliyetlerinin yararları 3 ana başlık altında toplanmaktadır (Kılıç 2009).

2.4.3 Fiziksel Yararları

Teknolojinin hızla gelişmesiyle beraber makineleşme çoğalmış bununla beraberde insanların aktivitelerinde azalma olmuştur ve günlük enerji tüketimi miktarları azalmıştır. Bu durum birçok fizyolojik hastalığı da beraberinde getirmiştir (Kayhalak 2017).

Rekreatyon etkinliklerinden biri olan sporun oyunların, açık ve kapalı alan aktivitelerinin insanların fizyolojik sağlıklarında olumlu bir etkiye sahip olduğu yadsınamayacak bir gerçektir (Kılıç 2009).

Spor rekreatyon faaliyetlerinin önemli bir bölümünü oluşturmakla beraber, gerek aktif gerek pasif katılım olanaklarıyla şehir hayatının günlük stres ve monotonluğundan kaynaklanan ve insanların sık sık karşı karşıya kaldıkları hastalıkların etkisini en aza indirgeyen en önemli faaliyetlerden birisidir (Karaküçük ve Başaran 1996).

Sporun rekreatif bir faaliyet olarak tercih edildiği ve düzenli olarak yapıldığı durumlarda bireylerin stres ile başa çıkabilme durumları daha da kolaylaşmaktadır (Karaküçük ve Başaran 1996).

Yapılan araştırmalar göstermiştir ki düzenli bir fiziksel aktivite obeziteyi, kalp ve damar yolu hastalıklarını, yüksek tansiyonu, kolesterolü ve eklem ağrılarını azaltmaktadır (Kılıç 2009)

2.4.4 Psikolojik Yararları

Sağlık denilince ilk olarak akla fiziksel ve biyolojik olarak sağlık gelmektedir ancak ruh sağlığı da fiziksel sağlık kadar önemlidir. Fakat günümüz toplumlarında günlük yaşamdaki stresin giderek artması insanların psikolojik sağlıklarının bozulmasına sebep olmaktadır. İnsanlar bu yaşadıkları stresten uzaklaşmak ve farklı ortamlara girmek isterler ve bunu yapmanın en iyi yolu da rekreatif faaliyetlerde bulunmaktır (Kılıç 2009). Ayrıca rekreasyon faaliyetlerine katılmak insanların sosyal öz yeterlilik seviyelerinde de artış olmasına katkı sağlamaktadır.

Sosyal öz yeterlilik; bireyin kilo, boy gibi fiziksel özelliklerinin dışında kişisel, çevresel ve davranışlar gibi değişik faktörlerin birleşimi ile oluşan insan davranışlarının tümü olarak tanımlanmaktadır ve yapılan bir çok araştırma ile rekreasyon faaliyetlerinin sosyal öz yeterlilik üzerinde tespit edilmiş birçok faydasının olduğu saptanmıştır. Yapılan araştırmalara göre sosyal öz yeterliliği yüksek olan bireyler daha mutlu ve buldukları sosyal statülerinden memnun kimseler olmakla beraber. Sosyal öz yeterliliği düşük kişilerin depresyona girme ihtimallerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir (Aydın ve Tütüncü 2018).

Rekreasyon faaliyetlerine katılan kişiler, başka insanlarla tanışarak sosyalleşir ve farklı deneyimleri deneyimleyerek kendilerini geliştirir, eğlenir ve kişisel haz duyarlar. Böylece şehrin üzerinde yarattığı stresten uzaklaşmış olurlar (Metin ve ark. 2013)

Ayrıca düzenlenen rekreasyon terapileri ile engelli, yaşlı, kronik hastalığa sahip bireylerin sosyalleşmeleri, kendileri ile aynı sorunlara sahip bireyler ile bir araya gelerek paylaşımda bulunmak ve ikame ettikleri ortamlardan çıkarak farklı ortamlarda vakit geçirmek bu bireylerin psikolojik olarak daha güçlü olmalarını ve sosyal öz yeterlilik duygularının gelişmesini sağlamaktadır (Aydın ve Tütüncü 2018).

Rekreasyon faaliyetlerinin insanlara sağladığı diğer bazı yararları da şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Bireyin kendini tanımasını ve bireysel kimliğinin tanımlanmasına olanak sağlar
- Rekreasyon faaliyetleri insanlarda tatmin duygusu yaratarak mutlu olmalarına yardımcı olur.
- Yaratıcılığı artırır
- Entelektüel birikiminin artmasını sağlar
- Kişisel beceri ve yeteneklerinin gelişmesini sağlar
- Toplu şekilde yapılan rekreasyon faaliyetleri bireyin yalnızlığını gidererek sosyalleşmesini sağlar
- Gene grup halinde yapılan aktiviteler sayesinde bireyin dışa dönük kişiliğinin gelişmesinde yardımcı olur
- Bir çok insana göre rekreasyon faaliyetlerine katılmak onların statüsünü artırır
- Çalışma verimini ve iş verimini artırır
- İnsan karakterinin gelişmesine katkı sağlar (Kayhalak 2017).

2.4.5 Toplumsal Yararları

Rekreasyon insanların boş zamanlarını değerlendirerek, mutlu olmalarını sağlamanın yanı sıra toplum içinde önemli bir konuma sahiptir çünkü birey toplumun bir parçasıdır ve bireyin kişisel olarak gelişimi toplumu da doğrudan etkilemektedir (Metin ve ark. 2013). Modern yaşamda pek çok faktör ile insanlar birbirlerinden bir şekilde ayrılmış durumdadırlar. Ekonomik durum, toplumsal statü, dil, din, ırk, eğitim, milliyet vb. etkenler insanları farklılaştırarak birbirlerinden uzaklaştırmaktadır. Günümüz toplumlarında arkadaşlık komşuluk, karşılıklı güven gibi duygular giderek azalmakta ve yerini kuşkuculuğa, insanların birbirlerine itimat etmemesine bırakmaktadır (Kılıç 2009).

Rekreasyon faaliyetleri ile beraber insanlar grup aktivitelerinde bulunarak yardımlaşmayı ve dayanışmayı teşvik ederek toplumun bir bütün olmasını sağlamaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalar göstermektedir ki rekreasyon aktivitelerine katılan bireylerde ki suç işleme ve vandalizme olan eğilim azalmaktadır. Böylelikle nizam ve kuralların bozulmadığı toplumsal huzurun hakim olduğu ve suç oranının en az seviyede olduğu huzurlu bir toplum oluşur. Bu durumda toplumsal dayanışma ve bütünlüğünün oluşması için çok önemlidir.

2.4.6 Rekreasyon Faaliyetleri

Rekreasyon faaliyetleri; değerlendirilecek olan boş zamanın şekline, süresine, katılım tarzına, iklim koşullarına, ekonomiye, toplumsal kurallara, toplumsal kültürlere ve coğrafi konuma göre çok çeşitlilik göstermektedir. Ülkelerin sanayileşme durumları, politikaları, gelişmişlik düzeyleri de rekreasyon faaliyetlerini etkileyen faktörler arasında değerlendirilebilir (Koçyiğit ve Yıldız 2014). Tüm bu faktörler göz önüne alındığında rekreasyon faaliyetlerini kesin bir şekilde sınıflandırmak mümkün olmamaktadır (Metin ve ark 2013).

Karaküçük (2008)'e göre rekreasyonun sınıflandırılmasında temel olan genellikle bireylerin rekreasyon aktivitelerine katılmasına sebep olan zevk, amaç ve isteklerdir. Kişi hangi tür amaç ve istek doğrultusunda bir rekreasyon faaliyetine katılmaya karar vermiş ise o doğrultuda bir faaliyet ortaya çıkmaktadır. Karaküçük tüm bu sınıflamalar doğrultusunda rekreasyon faaliyetlerini amaçlarına göre ve çeşitli kriterlere göre iki başlık altında ayırtmıştır.

Amaçlarına göre rekreasyon faaliyetleri;

- **Dinlenme;** dinlenme amacı ile yapılan rekreasyon aktiviteleridir
- **Kültürel;** amaçla yapılan bu faaliyetlerde müze, sergi alanlarının gezilmesi ve diğer kültürel aktiviteler yapılır.
- **Toplumsal;** aktiviteler ise farklı ilişkiler kurmak ve bireylerin birbirleri ile olan bağlarını kuvvetlendirmek amacı ile yapılan aktivitelerdir.
- **Sportif;** amaçlı yapılan aktiviteler de insanlar aktif olarak spor yaparak veya pasif konumda (izleyici) olarak bu aktivitelere katılırlar
- **Turizm;** amacı ile yapılan aktivitelerde ise sürekli ikamet edilen adresten tatil amacı ile başka bir yere giderek gezme ve görme amacı vardır
- **Sanat;** amacı ile yapılan aktivitelerde, sanatın bir veya birden çok dalı ile uğraşarak veya sanatsal faaliyetlere katılarak insanlar boş zamanlarını değerlendirirler

Çeşitli kriterlere göre rekreasyon faaliyetleri;

- **Yaş Faktörüne göre;** farklı yaş gruplarında ki bireylerin kendi özelliklerine göre tercih ettikleri rekreasyonel aktivitelerdir.
- **Faaliyete katılanların sayısına göre;** bireysel, aile, grup veya kitlesel olarak katılan aktivitelerdir.

- **Zamana göre;** yaz, kış gibi mevsimsel dönemlerde veya günlük ve hafta sonları gerçekleştirilen faaliyetlerdir.
- **Kullanılan mekana göre;** Açık veya kapalı alanlarda yapılan etkinliklerdir. Ormanlar, dağlar ve sulak alanlar gibi açık havada yapılan rekreasyonlar ve sinema, tiyatro, televizyon izleme, kapalı alan sporları ve arkadaş ziyaretleri gibi genelde kapalı ortamlarda yapılan aktiviteler olmak üzere 2 başlık altında incelenebilir.
- **Sosyolojik içeriğe (muhteva'ya) göre;** Lüks, geleneksel veya toplumun belirli bir kesiminin desteklenmesiyle yapılan aktivitelerdir

Rekreasyonel faaliyetleri fonksiyonları bakımından gruplandırmakta mümkündür. Ticari, estetik, sosyal, sağlık, fiziksel, sanat, kültür ve turistik rekreasyon olmak üzere 8 ana başlığa ayrılmıştır (Mısırlıoğlu 2018).

- **Ticari Rekreasyon;** İnsanların belirli bir ücret ödeyerek katıldıkları, dil kursları, rafting, özel kulüp etkinlikleri gibi faaliyetlerdir (Metin ve ark. 2013)
- **Estetik Rekreasyon;** eğitilmiş ve gelir düzeyi yüksek, kültürlü bireylerin yaptıkları aktivitelerdir. Bu aktiviteler sırasında genellikle pasif katılım söz konusu olup; ünlü ressamın sergilerini gezmek ve ya bir konsere gitmek estetik rekreasyona örnek olarak verilebilir (Mısırlıoğlu 2018).
- **Sosyal Rekreasyon;** Bireylerin ilişkilerini güçlendirmek için ve iletişimlerini ilerletmek için yaptıkları aktivitelerdir. Arkadaşlar ile beraber yemeğe çıkmak veya aile ziyaretleri bu tür rekreasyon aktiviteleridir (Mısırlıoğlu 2018). Bu tür aktiviteler gelir düzeyi ile de bağlantılı aktiviteler olup gelir düzeyi arttıkça bu tür faaliyetler daha da fazlalaşmaktadır (Karaküçük 2008).
- **Sağlık Rekreasyonu;** Sağlığı koruyucu ve tedavi etmeye yönelik rekreasyon aktiviteleridir. Rekreasyon terapileri bu tip aktivitelerin en belirginleridir. Ayrıca kaplıcalara gitmek, hamam ve saunaya gitmek örnek olarak verilebilir (Metin ve ark 2013).
- **Fiziksel Rekreasyon;** Açık ve kapalı alanlarda aktif olarak gerçekleştirilen tüm faaliyetleri kapsamaktadır. Dans etmek, yürüyüş yapmak, her türlü spor aktivitesi ve havuz oyunları fiziksel rekreasyonlardır (Mısırlıoğlu 2018).
- **Sanatsal Rekreasyon;** İnsanların sanatsal yönlerini geliştirmesini sağlayan aktivitelerdir (Metin ve ark 2013). Heykeltiricilik, ahşap boyaması gibi etkinlikler örnek olarak verilebilir (Mısırlıoğlu 2018).

- **Kültürel Rekreasyon;** İnsanların, milli değerler çerçevesinde oluşmuş, örf ve adet, gelenek ve görenekler doğrultusunda boş zamanlarını değerlendirmesidir. Sıra geceleri bu tür rekreasyon faaliyetlerine verilebilecek güzel örneklerden bir tanesidir (Mısırlıoğlu 2018).
- **Turistik rekreasyon;** Bahsedilen diğer rekreasyon türlerinin turistik amaçlarla kullanılması doğrultusunda oluşan rekreasyon çeşitleridir (Metin ve ark 2013). Gezmek, görmek, dinlenmek veya eğlence amacı ile gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Örnek olarak yılbaşı ve izin günlerinde gidilen oteller olabilirler (Mısırlıoğlu 2018).

2.5 Kentsel Dönüşüm

Uygarlığın doğuşundan beri insanlar daha rahat bir yaşam sürebilmek için; yaşadıkları çevreyi değiştirerek yaşam alanları oluşturmuşlar ve zaman içerisinde teknolojinin gelişmesiyle birlikte, insanlar daha kompleks yerleşim alanları yani kentleri kurmuşlar ve buralarda yaşamlarını devam ettirmeye başlamışlardır. Kentlerde diğer canlı varlıklar gibi doğan, büyüyen ve eskijen sürekli değişim içerisinde bulunan toplumsal varlıklardır (Koçak ve Tolanlar 2008).

Kentler zaman içerisinde siyasi, ticari, coğrafi veya toplumsal istek ve amaçlarına bağlı olarak işlevlerini yitirebilmektedirler. İşlevlerini yitiren kent veya kentin bütünü oluşturulan parçalardan herhangi birinin tekrardan toplumsal yaşama kazandırılması amacı ile kentsel dönüşüm kavramı ortaya çıkmıştır.

Kentsel dönüşüm ile genellikle kentlerin daha düzenli büyümesini sağlamak, işlevini yitirmiş alanlara tekrardan yeni işlevler kazandırmak ve kentlerin daha güvenilir hale getirilmesi amaçlanmaktadır (Özdede ve ark. 2013).

Eskijen kent parçalarına toplumsal ve ekonomik yönden değer kazandırmak arzu edilen bir şey olmakla beraber bu hedef doğrultusunda izlenecek yöntemler dikkatle ele alınmalıdır. Kentsel dönüşümde; Uygulanacak projenin yeri ve niteliklerine göre, kentsel yenileme, kentsel yeniden canlandırma, kentsel yeniden yaratma, kentsel yeniden doğuş, kentsel yeniden geliştirme ya da imar, kentsel yeniden yapılandırma, kentsel koruma, kentsel soylulaştırma gibi kavramlar anlaşılmaktadır (Koçak ve Tolanlar 2008).

2.5.1 Kentsel Dönüşüm Kavramı

Kentsel dönüşüm kavramının ortaya çıkışında ve gelişmesinde Avrupa'nın büyük katkıları olmuştur. II. Dünya savaşı sırasında yakılmış, yıkılmış, ekonomik olarak çökmüş ve

tahribata uğramış kentlerin; savaş sonrası, yeniden yapılandırılması, kültür miraslarının korunması, ekonomik olarak çöküntü yaşamış alanların aynı işlev veya farklı fonksiyonlar ile tekrardan canlandırılması ihtiyacının doğması kentsel dönüşüm kavramının ilgili çevreler tarafından daha çok tartışılmasını sağlamış, böylece kentsel dönüşüm kavramı zaman içerisinde daha çok incelenmiş ve önemi artmıştır (Polat ve Dostoğlu 2007).

Ülkemizde ve Dünya’da mimarlık ve planlama disiplinlerinde kentsel dönüşüm kavramı üzerinde çeşitli tartışmalar yapılmaktadır. Kentsel dönüşüm; kentin fiziksel, ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlarına kalıcı bir çözüm üretmek amacı ile kapsamlı bir şekilde gerçekleştirilen eylem ve vizyonların tümü olarak tanımlanabilmektedir (Polat ve Dostoğlu 2007).

Başka bir tanımlamada ise kentsel dönüşüm; bir kentin tümünün veya herhangi bir parçasının değişmesi ve farklı bir görüntü ve işleve kavuşması olarak tanımlanmaktadır (Polat ve Dostoğlu 2007).

Koçak ve Tolanlar (2008)’a göre; “kentsel Yenilenme (Kentsel Dönüşüm)” Amerika kökenli bir kelime olup, Ticaret alanları da dahil kent merkezlerinin iyileştirilmesi anlamına gelmektedir.

Ülkemizde de Kentsel dönüşüm ile ilgili yapılan içerik olarak benzer tanımlamalar mevcuttur. Afad (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) kentsel dönüşümü; Kentlerin risk havuzu hâline gelmiş sosyoekonomik çöküntü bölgelerinde, toplumsal, ekonomik ve mekân bakımından yeniden ele alındığı güvenli, sağlıklı ve düzenli yerleşim alanları oluşturmak, kentsel yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla yapılan planlama ve uygulama faaliyetlerine verilen genel ad olarak belirtmiştir (Anonim 2019c).

Türk dil Kurumu (TDK) ise kentsel dönüşümü; Kentin imar planına uymayan, ruhsatsız binaların yıkılıp, planlara uygun olarak toplu yerleşim alanlarının oluşturulması olarak tanımlanmıştır (Anonim 2019d).

Tüm bu tanımlamalardan yola çıkarak kentsel dönüşümü; savaşlar veya doğal afetler sonucu yıkılmış yada kentin var olan ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevre sorunlarının çözümüne yönelik olarak, mevcut veya yeniden yapılmış planlama ve imar planlarına uygun olarak kentin tümünün veya bir bölümünün yeni fiziksel, sosyal ve ekonomik fonksiyonlar kazandırılması amacı ile tekrardan yapılandırılması olarak tanımlanabilir.

2.5.2 Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi

Endüstri dönemi öncesi tarım ve yerleşim alanları topoğrafik yapı ve suyun konumuna göre şekillenmişlerdir modern kentlerin oluşmaya başlaması ise 19. Yy ve 20. Yy da endüstri devrimi ile başlamıştır. Zaman içerisinde bu kentlerin büyümeye başlaması ve ihtiyaçlara cevap verememesi ile birlikte bazı bölgelerin yıkılıp yeniden yapılması ile kentsel dönüşüm hareketleri başlamıştır (Şişman ve Kibaroglu 2009).

Bu dönemde geliştirilen iki farklı temele dayanan kentsel dönüşüm yaklaşımı mevcuttu. Bunlar 1851 yılında İngiltere’de çıkartılmış olan ve kent bazlı politika ve çözümler üreten “Konut Kanunu” ve 1851 ile 1873 tarihleri arasında Fransa’da Paris kentinin gelişimine yönelik yönlendirmeler yapan Haussmann’ın operasyonlarıdır (Şişman ve Kibaroglu 2009).

Endüstri devriminin sonrasında işçi sınıfının kötü yaşam koşulları “Endüstri Kenti” ve “Bahçe Şehir” gibi işçi sınıfının yaşam koşullarını ve ortamlarını iyileştirmeye yönelik akımların ortaya çıkmasına sebep olmuş böylece de kentsel dönüşüm faaliyetleri hız kazanmıştır (Polat ve Dostoğlu 2007).

Zaman içerisinde kentsel dönüşümün politik ve ekonomik yapısı, ulusal gelişim ve kalkınma hedeflerinden farklılaşarak, küresel düzeyde ilerleme göstermiş ve böylece kentsel dönüşüm yaklaşımlarında da farklılaşmıştır (Şişman ve Kibaroglu 2009).

Dünyada ki Kentsel dönüşüm yaklaşımları 4 ana başlıkta incelemek mümkündür,

- **Modernizm ve Kentsel Yenileme;** I. Dünya savaşının (1914-1918) yaşandığı zamanları da içine alan 1910 ve 1940 yıllarında kentler daha çok Fordist (Kitlesele üretim ve kitlesele tüketime dayalı örgütlenme modeli) ekonominin doğrutusunda gelişmiş tek merkezli kent yapıları oluşturulmuş ve yapılan yenileme çalışmalarında tarihsel miras dikkate alınmadan çalışmalar yürütülmüştür.
- **Endüstriyel Gelişim ve Kentsel Rehabilitasyon;** 1940 ve 1960 yılları arasını kapsayan bu dönemde genel olarak kapitalist ekonominin getirdiği sermaye birikimi ve bölgesel endüstrileşmeye bağlı bir kentsel gelişim izlenmiş ve ticaret alanları kent merkezlerinin dışına taşınmaya başlanarak, kent içerisinde ki eski sanayi ve ticaret alanları ile ilgili rehabilitasyon çalışmaları yapılmaya başlanmış ve gene bu dönemde sosyal konut projeleri önem kazanmıştır.

- **Postmodernizm ve Kentsel Yeniden Canlandırma;** 1960 ve 1980 yılları arasını kapsayan bu dönemde yıpranmış ve işlevini yitirmiş kentsel alanların turizm endüstrisi iyileştirilmesi fikri benimsenmiş ve bu doğrultuda çalışmaları sürdürülmüştür.

- **Endüstri Sonrası Gelişim ve Kentsel Rönesans;** 1980 yılından sonraki dönemi kapsayan ve günümüzde de hala geçerliliği olan bu yaklaşımda; 1980 yılında kent içi endüstri alanları, 1990 yılında ise tarihi ve kültürel nitelikli alanların yeniden yapılandırılması önem kazanmışsa da günümüz kentlerinin büyük ölçekte küresel ekonomiye göre şekillenmektedir.

Kentlerde ki yaşam şartları mevcut veya yeni yasal düzenlemelerle iyileştirilmeye çalışılmakla beraber, kentlerin şimdi ki ve gelecekteki rollerinin tanımlamaları yapılarak bu doğrultuda kentin sorunlarına idari ve teknik yönlerden çözümler aranmaktadır (Polat ve Dostoğlu 2007).

2.6 Kentsel Dönüşüm Nedenleri

Kentsel dönüşüm günümüzde pek çok nedenden dolayı yapılabilmektedir. Ancak bir genelleme yapılacak olursa kentsel dönüşüm nedenlerini; sosyal, ekonomik ve fiziksel nedenler olmak üzere 3 ana başlık altında incelemek mümkündür (Dayıoğlu 2006).

Sosyal Nedenler;

- Kenti oluşturan bazı kent parçalarının sağlıklı, güvensiz olması
- Kentteki yaşam standartlarının düşüklüğü
- Kent parçaları arasındaki ekonomik, fiziksel ve sosyal farklılıkların fazla olması

Fiziksel Nedenler;

- Gecekondulaşma ve plansız yapılaşma
- Kentin geneli veya belirli bir parçasındaki alt yapı ve sosyal donatı eksiklikleri
- Kent parçaları arasında var olan orantısız yoğunlaşma
- Ulaşım sorunları
- Doğal afet tehlikesine karşı fiziksel çevrenin yetersizliği
- Savaşlar ile kentin tümünün veya belirli bir parçasının zarar görmesi
- Kentin nüfus yoğunluğunun fazlalığından dolayı fiziksel yapısının yetersiz kalarak yeni yerlerin oluşturulması gerekliliği

Ekonomik Nedenler;

- Sanayi ve ticaret alanlarının zaman içerisinde işlevini yitirmesi
- Ekonomik olarak kent parçaları arasında aşırı dengesizliğin olması
- Kent yerel yönetimlerinin ekonomik olanaklarının artırılmak istenmesi
- Durgunlaşan iş hayatı
- Küresel ekonominin gerektirdiği değişimler karşısında kentin yetersiz kalması
- Alanların zaman içerisinde değerinin düşmesi ve bu alanların kent ekonomisine tekrar kazandırılmak istenmesi (Dayıoğlu 2006).

Tüm bu nedenler özelleştirilerek daha da çeşitlendirilebilir. Özellikle son zamanlarda doğa ile olan etkileşimin artırılarak, Sınırlı doğal kaynakların etkin kullanımı kentsel dönüşüm çalışmalarının önemli nedenlerinden biri olmuştur (Dayıoğlu 2006).

Kısaca Kentsel dönüşümün nedeni; Kent planlamaları sırasında alınan kararların uygulanmadığı veya kentteki işleyişi tehdit eden unsurların önüne geçerek tamamen ortadan kaldırmak ve bu bölgeleri yeniden kent ekonomisine katkı sağlayacak fonksiyonlara kavuşturmak ve bölgede yaşanan sosyal sıkıntıların önüne geçerek kent parçasını veya kentin tamamının çağdaş ve modern bir hale getirmek olarak özetlenebilir (Dayıoğlu 2006).

2.6.1 Dünyadan Kentsel Dönüşüm Örnekleri

Kuzey İrlanda, Belfast

Kuruluşu 15. yy a kadar dayanan Belfast şehri Dublin şehrinden sonra Kuzey İrlanda'nın en büyük kentidir. Aynı zamanda da Kuzey İrlanda'nın başkentidir. Bir liman kenti olan Belfast 1170 ve 1850 yılları arasında en parlak dönemini yaşamıştır. Bu dönemde gemi üretimi ve ipekçilik alanlarında gelişim göstermiş ve zaman içerisinde kırsal kesimlerden kente olan göç artarak kentin nüfusu 121.000 den 350.000'e çıkmıştır (Elgin 2008).

Katoliklerin yoğun olarak yaşadığı Belfast şehrinde göçlerle beraber, Protestan nüfusu da hızla artış göstermiş ve 1930'lu yıllara gelindiğinde iş olanakları giderek azalmaya başlamıştır. Bu durum Protestan ve Katolik halkın birbirleri ile çatışmaya başlamasına sebep olmuş ve bu çatışmalarla beraber toplumlar arası bölünmeler meydana gelmiştir. Aynı zamanda çatışmalar sırasında kent fiziksel olarak da zarar görmüş ve yıpranmıştır (Elgin 2008).

30 yılı aşkın çatışmalar sırasında eğitim sistemi çökmüş, siyasi çatışmalar artmış kent genelinde güvenlik sorunları oluşmuş ve kent merkezinden kentin çeperlerine (etrafına-yakın çevresine) olan göç artmış ve kent merkezi nüfusu hızla azalarak ekonomi sekteye uğramıştır. Tüm bu etkenler ile beraber imajını yitirmiş kent merkezinin tekrardan eski günlerine kavuşması ve ekonomiye katkı sağlayabilmesi amacı ile bir müdahaleye ihtiyaç duyulmuş ve bu doğrultuda kentsel dönüşüm projeleri oluşturulmaya başlanmıştır (Elgin 2008).

Laganside ve Springvale girişimleri ile kentin fiziksel alt yapısı yenilenmiş, yeni iş imkanları oluşturulmuş, kültür, sanat imkanları artırılmış, kentin çevre tanzimi yapılarak güzel ve estetik bir görünüm kazandırılmıştır (Şekil 2.3 ve Şekil 2.4) (Elgin 2008).

Şekil 2.3. Belfast kent limanı (Anonim 2017a).

Şekil 2.4. Yenilenen banka binası (Anonim 2018c).

İspanya, Barselona

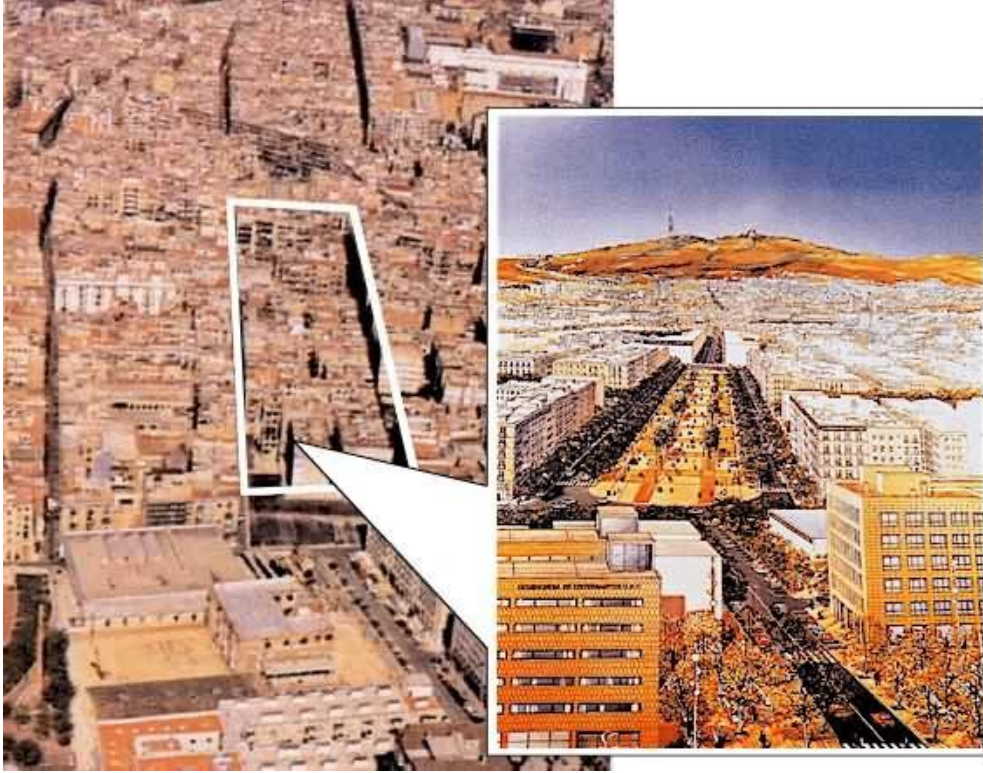
Barselona şehrinde savaş sonrası birçok kentte meydana gelmiş olan köhneleşme ve kent merkezinde ki nüfus dengesizliği ile karşı karşıya kalmıştır. 1980 de Barselona şehrinde kent konseyi, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, özel girişimciler entegre bir şekilde çalışarak kentsel dönüşüm hareketi başlamıştır (Dayıoğlu 2006).

Yaşanan bu kentsel dönüşüm süreci; Kentsel iyileştirme (Urban rehabilitation), Kentsel yeniden yapılandırma (urban restructuring) ve diğer yapılandırma biçimleri olarak üç aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda; Kentin kullanılmayan eski sanayi ve ticaret alanlarında kentin sosyal yaşamına katkı sağlayacak mekanlar ve yeşil alanlar oluşturulmuş, yeni yol sistemleri düzenlenmiş ve farklı merkez alanları oluşturulmuştur. Kentin sahil şeridi yeniden düzenlenmiş ve işlevini yitirmiş yapılar yenilenerek yeni fonksiyonlar kazandırılmıştır (Dayıoğlu 2006).

Yapılan tüm bu çalışmalar ile; Bölgenin nüfus yoğunluğunu azaltarak yeni alanlar oluşturmak, bölge halkının yaşam standartlarında iyileştirme yapabilmek, bölgede sosyal amaçla kullanılmak üzere sosyal alanlar oluşturmak ve bölge halkının bu çalışmalara aktif olarak katkı sağlaması amaçlanmıştır (Dayıoğlu 2006).

Örneğin; eskiden Çin bölgesi (Barrio Chino) olarak bilinen El Raval bölgesi sosyal dengesizliğin ve yoksulluğun çok fazla olduğu ve Endüstri devrinin ilk dönemlerinden kalma bir çok eski ve kullanılmayan fabrika binalarının bulunduğu bir bölgedir. Bölgede 5 mahalle bloğunu kapsayan bir alanda kentsel dönüşüm stratejileri oluşturuldu (Şekil 2.5) (Anonim 2019e).

İlk olarak trafik akışı düzenlendi ve belirlenen alanın her iki tarafına da yeni konut alanları inşa edilerek eski binalar öğrenciler için konaklama alanlarına dönüştürülmek üzere yenilendi, sosyal alanlar, park alanları ve yeni ticaret alanları oluşturuldu ve yeni bir çöp toplama sistemi geliştirildi (Anonim 2019e).

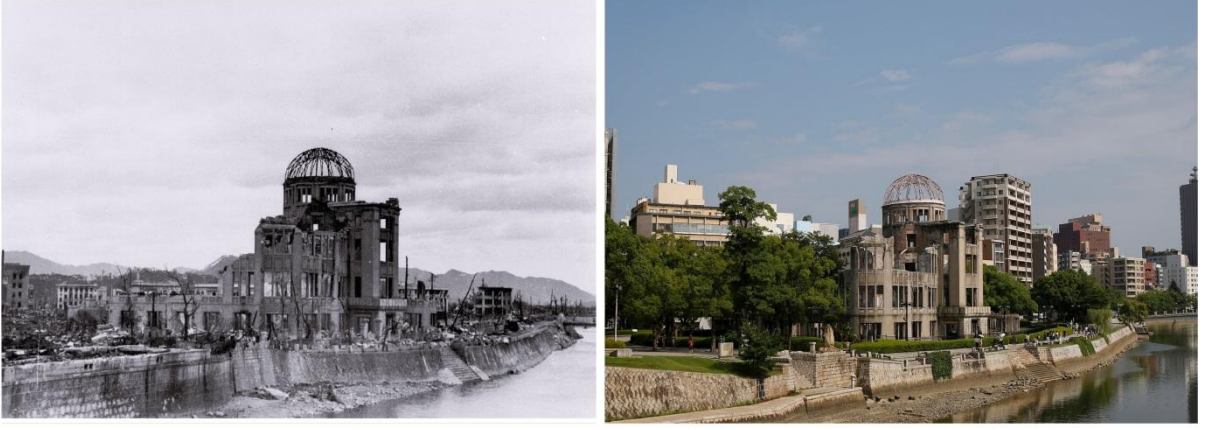
Şekil 2.5. Barcelona El Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Proje Alanı (Anonim 2008a)

Japonya, Hiroşima

6 Ağustos 1945 günü dünyanın ilk atom bombası Japonya'nın Hiroşima şehrine atılmış ve bu olay sonucunda maalesef 140.000 kişi hayatını kaybetmiş ve 13 kilometrekarelik bir alan tamamen yerle bir olmuştur (Şişman ve Kibaroğlu 2009).

Böylesine büyük bir trajedinin ardından, Dünya'nın en güzel ve endüstriyel şehrini oluşturmak amacı ile Danbara kentsel dönüşüm projesi hayata geçirilmiştir. Bu proje; parkları, yeşil alanları, sosyal alanları, rekreasyon alanları, gölleri, nehirleri kısaca her şeyi ile dünya barışına hizmet edecek barışçıl bir şehir yaratmayı amaçlamaktaydı. Danbara projesi ile sadece fiziksel ve çevresel gelişim değil endüstriyel alanda da gelişim hedeflenmekteydi (Şişman ve Kibaroğlu 2009).

1973 yılında onaylanan proje 1983 yılında başlamış; kamu sektörü, özel sektör ve yerel halkın katılımı ile gerçekleştirilen projenin 1995 yılında bitirilmesi hedeflenmiştir. Proje kapsamında bölgede bulunan binaların %62 si üzerinde çalışılmış, 5 park alanı (1000-2500 m²), 2 adet yeşil alan ve 13 tane oyun parkı tamamlanmış tüm bunların yanında yaklaşık 15.000 m yol inşaatı gerçekleştirilmiştir (Şekil 2.6-2.7 ve 2.8) (Şişman ve Kibaroğlu 2009).

Şekil 2.6. Japonya Hiroşima Aioi Bridge; Öncesi ve Sonrası (Anonim 2015a)

Şekil 2.7. Japonya Hiroşima Yurozio Bridge; Öncesi ve Sonrası (Anonim 2015a)

Şekil 2.8. Atom Bombası Sonrası, Japonya Hiroşima; Öncesi ve Sonrası (Anonim 2015a)

2.6.2 Türkiye’de Kentsel Dönüşüm

Türkiye’ de kentsel dönüşüm son 50 yıl içerisinde farklı dönemlerde farklı gelişmeler göstermiştir. Bunun sebebi ise kentsel dönüşüme olan yaklaşımları belirleyen sosyo-ekonomik yapı, yönetsel ve fiziksel etkenlerin belirli bir dinamik içerisinde sürekli farklılık göstermesidir (Ataöv ve Osmay 2007).

Yapılan dönüşüm projeleri ve uygulanma şekilleri yerel yönetimlerin içinde bulunduğu durum ve küresel akımlar bağlamında sürdürülmüştür. Yapılan müdahaleler zaman içerisinde mekansal ve fiziksel değişimden çok sosyo-ekonomik yapıyı düzenleyici ve katılımı teşvik edecek yönde gelişim göstermeye başlamıştır (Ataöv ve Osmay 2007).

Şişman ve Kibarogluna (2009)'a göre; Ülkemizde farklı sorunlara karşı yapılan dönüşüm çalışmaları genelde alanların fiziksel olarak değişim şeklinde sürdürülmekte ve ekonomik durum, çevresel faktörler ve toplum yapısı dikkate alınmamaktadır. Ancak Kentsel dönüşümde sadece fiziksel dönüşüm yeterli olmamaktadır. Kentsel dönüşümün tam manası ile başarıya ulaşması için sosyal gelişim, ekonomik kalkınma, doğal çevresel faktörler ile uyum ve sürdürülebilirlik yaklaşımlarının bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

50 yıllık süreç içerisinde Türkiye'de ki kentler hızlı ve kontrolsüz bir büyüme yaşamış ve bu büyümenin bir sonucu olarak, dönüşümü denetleyen kurumlar, yasal düzenlemeler ve planlama çalışmaları bu kontrolsüz büyüme karşısında yeterli olamayarak işlerliklerini kaybetmeye başlamışlardır (Ataöv ve Osmay 2007).

Kentsel dönüşüm kavramı özellikle 1999 Marmara depreminden sonra gerek binaların gerekse de fiziksel alt ve üst yapının yetersiz olduğunun anlaşılmasının ardından ülkemizde daha çok tartışılmaya başlanmıştır. Ayrıca aşırı göç nedeni ile kentlerde ki nüfusun kontrolsüz artışı, çarpık ve plansız yapılaşmanın yanı sıra kültürel-tarihi yapıların korunamayarak zarar görmesi kentsel dönüşümde duyulan ihtiyacı bir kez daha gündeme getirmiştir. Tüm bunların yanında küresel ekonominin bir getirisi olarak uluslar arası yatırımları kentlere çekebilme ihtiyacı da kentsel dönüşümün projelerindeki amaç haline gelmiştir (Dayıoğlu 2006).

Balamir (2005), Ülkemizde kentsel dönüşüm ihtiyacı duyulan nedenleri maddeler şeklinde aşağıdaki gibi sıralamıştır;

- Türkiye de ki kentlerin büyümesi konut yapımı ve yapılaşma üzerine kurulmuştur ve bu yapıları yapanlar genellikle özel ve ufak çaplı müteahhitlerdir. Buda yapılan birçok yapının standartlara uygunluğunun kontrolünün yapılamayarak kentler genelinde risk havuzunun oluşmasına sebebiyet vermektedir.
- Kaçak yapılaşma ile oluşturulan yapı ve yaşam alanları çevre kirliliği yaratmakla beraber doğal afet durumunda büyük risk oluşturmaktadır ve bu durumun önüne geçilebilmesi için özel planlama yaklaşımları oluşturulmalıdır
- Kentlerimizde alt yapı, ulaşım ve kamu hizmetleri konusunda giderek artan seviyelerde yatırımlar yapılmakta ve bu yatırımların getirdiği ekonomik yükü azaltmak için yapılan çalışmaların yeniden yapılandırılması ve daha işlevsel bir hale sokulmaları gerekmektedir
- Kentlerde yaşayan vatandaşlar arasında giderek artan ekonomik farkın sonucu olarak toplum içerisinde katmanlar oluşmakta ve sosyo-ekonomik dengesizlikler

yaşanmakta buda toplumsal bir tehlike oluşturmaktadır. Bu tehlikenin önüne geçebilmek için toplumsal ve ekonomik eşitliği sağlayacak, kentin faydalarından herkesin yararlanabileceği projeler üretilmelidir.

- Türkiye’de ki kentleşme ve nüfus artış hızı düşmeye başlamasına rağmen konut üretiminin artmaya devam etmesi ve buna bağlı olarak da üretim stoğu fazlasının oluşması ve bu fazlalığın giderek artması
- Eski ve köklü bir tarihe sahip olan ülkemizde birçok kültürel ve tarihi yapı bulunmakla beraber, plansız kentleşmenin de etkisi ile bu değerlerimiz zarar görmekte ve yok olmaktadır. Bu değerlerimiz yapılacak planlama ve düzenlemelerle korunma altına alınmalıdır.

Ülkemizde kentsel dönüşüm projeleri farklı kanun ve yönetmelikler ile yürütülmektedir.

- 3194 Sayılı İmar Kanunu
- 2981 Sayılı İmar Affı Kanunu
- 5104 Sayılı “Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi” Kanunu
- 5366 Sayılı “Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması” Kanunu
- 2005, 5393 Sayılı “Belediye Kanun’unun 73. Maddesi

Aynı zamanda son dönemde T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılan “Kentsel Dönüşümde Yeni Dönem Tanıtım Toplantısı”nda her kente özgü kentsel dönüşüm yasaları oluşturulacağı ve yerel yönetimlerin bu yasalar doğrultusunda “Kentsel Dönüşüm Strateji Belgeleri” hazırlayacağı ve ilgili bakanlıktan onay alındıktan sonra kentin bir parçası değil bütününe kapsayacak şekilde üst ölçekli haritalar hazırlanacağı ve kentsel dönüşüm çalışmalarının bu haritalar doğrultusunda yürütüleceği belirtilmiştir. Aynı zamanda dönüşüm bölgeleri; risk durumu, halkın beklentisi, finansal analizler, konut ve iş yeri ihtiyacına göre sıralanarak bu doğrultuda hareket edileceği aktarılmıştır (Anonim 2019f).

Ülkemizdeki kentsel dönüşümün tarihsel süreci Şekil 2.9’da gösterilmiştir.

DÖNÜŞÜM DEĞİŞKENLERİ VE UYGULAMALARI	1950 – 1980	1980 – 2000	2000 SONRASI
YAPISAL / BAĞLAMSA	<i>Ekonomik Politikalar:</i> Ekonomik Büyüme <i>Demografik Değişim:</i> Kentlere göç ve hızlı kent nüfus artışı	<i>Ekonomik Politikalar:</i> Ekonominin dışa açılması; Küreselleşme ve yerelleşme <i>Demografik Değişim:</i> Kentsel nüfus artışı; metropollerde doğurganlık oranının düşmesi	<i>Ekonomik Politikalar:</i> Özelleştirme; AB ilişkileri <i>Demografik Değişim:</i> Doğudan batıya göç
SOSYO-EKONOMİK	<i>Konut Sunum Biçimleri:</i> Yapı-satıcı konut, kasıtlı sayıda kooperatif, Toplu Konut <i>İşgücü-Konut ilişkisi:</i> Düşük gelirli işgücünün sanayi ve sanayi dışı istihdamı; Konut ihtiyacına çözüm olarak gecekondular	<i>Konut Sunum Biçimleri:</i> Ruhsatlı ve ruhsatsız yapılaşma <i>İşgücü-Konut ilişkisi:</i> Kent merkezlerindeki küçük üretim birimlerinde çalışanların çevre gecekonda ve merkez mahallelerde yaşayan niteliksiz ve düşük gelirli nüfustan oluşması; Orta gelir grubunun yaşam alanlarının desantralizasyonu	<i>Konut Sunum Biçimleri:</i> Belediye Toplu Konut Kooperatifleri, özel sektör lüks konut siteleri, düşük nitelikli apartmanlar, kent merkezlerinde tarihi konut, deprem riski olan alanlarda devlet kredisi ile afet konutları <i>İşgücü-Konut ilişkisi:</i> Yüksek gelir grubu kent dışında konut çevreleri oluşturuyor; gecekonda alanlarında istihdam yapısındaki değişime göre konut biçim ve standartları değişiyor
YÖNETİM / UYGULAMA	<i>Yetkilerin Dağılımı:</i> Devlet Planlama Teşkilatı; İmar ve İskan Bakanlığı; Yeni Belediyecilik Hareketi <i>Planlama Uygulamaları:</i> Merkezi Planlı Kalkınma Modeli; Bütüncül Planlama Yaklaşımı <i>Politikalar ve Yasal Düzenlemeler:</i> Belediye, Gecekonda, Arsa Ofisi, İmar ve Kat Mülkiyeti kanunları	<i>Yetkilerin Dağılımı:</i> Yerel ilçe belediyelerine planlama yetkisinin verilmesi; Yerel Gündem 21 <i>Planlama Uygulamaları:</i> Kentsel gelişmeye desantralization, Nazım İmar ve Uygulama Planları; Yerelde yukarıdan-aşağıya yönetim anlayışı <i>Politikalar ve Yasal Düzenlemeler:</i> Büyükşehir Belediye, İmar, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Çevre, Boğaziçi, Milli Parklar kanunları ve Af yasaları	<i>Yetkilerin Dağılımı:</i> Büyükşehir belediyelerinin yetkisinin genişletilmesi <i>Planlama Uygulamaları:</i> Stratejik Planlama; katımlı planlama uygulamalarının başlaması <i>Politikalar ve Yasal Düzenlemeler:</i> Büyükşehir, Belediye, Mali İdareler, Kentsel Dönüşüm ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma kanunları
KENTSEL MAKROFORM	"Azman Kent" (merkezde yoğunlaşma; gecekonduların gelişimi)	Çok Merkezli Metropolen Kentleşme (kentsel yayılma; ruhsat dışı yapılaşmanın yasallaşması)	Bölgesel Yayılma (merkezlerin farklılaşması ve yeni ilişki ağlarının kurulması)
KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARI	1. Gecekonda bölgelerinin <i>sağlıklılaştırılması</i> ; 2. Kent merkezinin çöküntü alanına dönüşümü; 3. Gecekonda alanlarının <i>yeniden yapılandırılması</i> ; 4. Bu alanlarda <i>kentsel yenileme</i> .	1. Yaşam kalitesi düşmüş ve riskli alanlarda <i>kentsel yenileme</i> ; 2. İyileştirmeye yönelik <i>sağlıklılaştırma</i> ve <i>islah-ımar</i> uygulamaları; 3. Tarihi değeri olan alanların <i>korunması</i> ve <i>soyulaştırılması</i> .	1. Kentsel alanlarda <i>yenileme</i> ; 2. Apartman alanlarının <i>iyileştirilmesi</i> ; 3. Yeni siteler ve kapalı yerleşim alanlarının <i>yeniden geliştirilmesi</i> ; 4. Tarihi konut alanların <i>soyulaştırılması</i> ;

Şekil 2.9. Kentsel dönüşümün Türkiye'deki tarihsel değişimi (Ataöv ve Osmay 2007)

2.6.3 Türkiye'den Kentsel Dönüşüm Örnekleri

Ankara Portakal Çiçeği Vadisi

Proje alanı 11.179 m² olup Ankara'nın Çankaya ve Ayrancı mahalleleri arasında kalmakta ve Hoşdere caddesi Cinnah caddesi, Platin ve Piyade sokakları ile sınırlandırılmış konumdadır. Dönüşüm projesi 1984 yılında başlamış olup 5 yıllık bir süreç içerisinde tamamlanmıştır. %49 Belediye, %21 arsa sahipleri ve %30 girişimcilerin katılımı ile gerçekleşen projede gecekonda sahipleri yer almamıştır (Dayıoğlu 2006).

1950'li yılından önce alan genel olarak devletin elinde bulunmaktaydı ancak 1950 yılında yapılan parselasyon çalışması ile vadideki özel mülkiyete ait alanlarda büyük bir artış başlamıştır. Bu durum ekonomik olarak spekülasyon bir ortam yaratmış olup aynı zamanda bölgede ki giderek artan gecekondulaşma ve çarpık yapılaşmanın da etkisi ile Portakal Çiçeği Vadisi projesi hayata geçirilmiştir (Hossein 2013).

Proje kapsamında bölge adına önemli amaçlar belirlenmiştir;

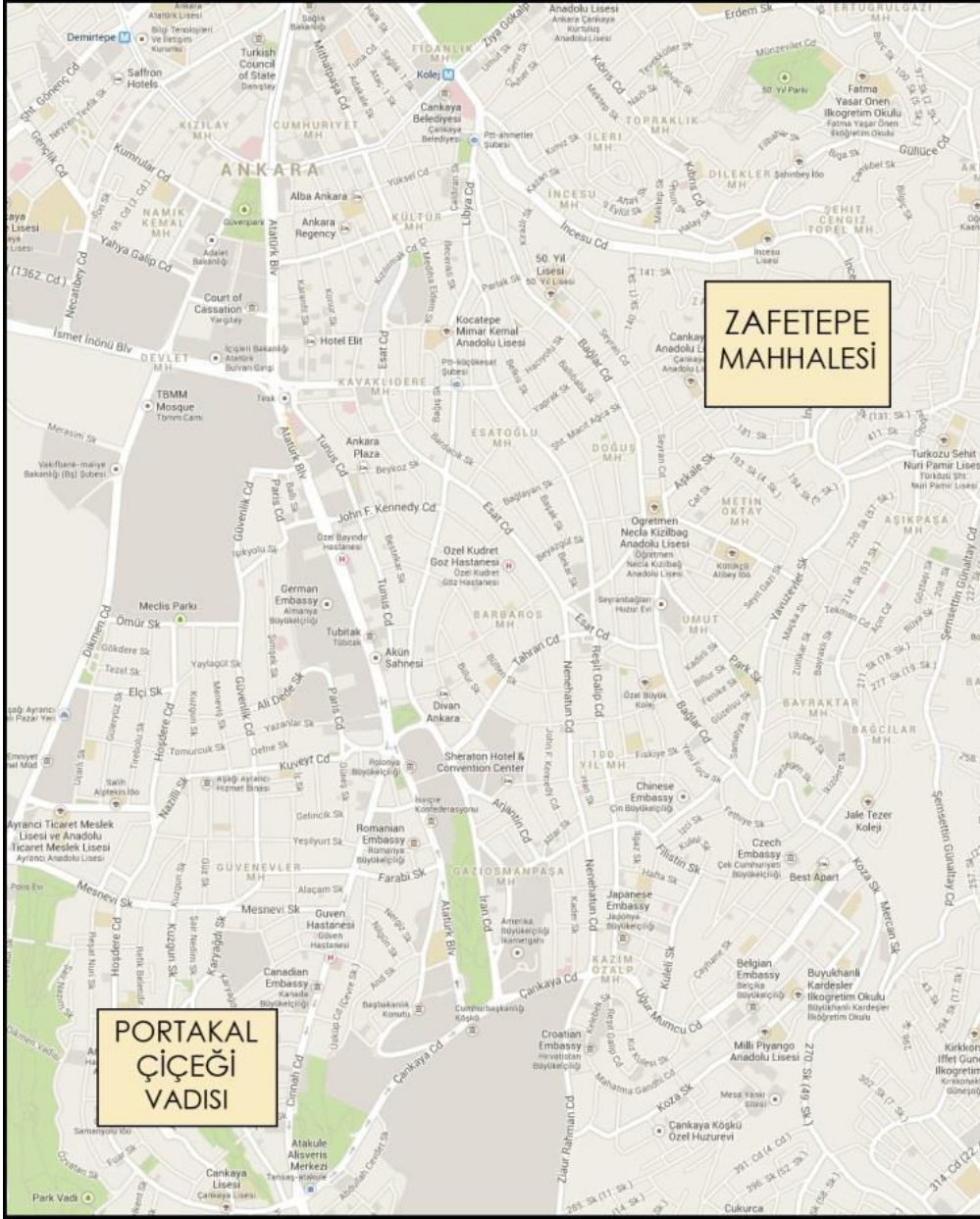
- Alanda daha öncesinde verilen emsalleri azaltarak yapılaşmayı azaltmak ve daha açık ferah bir yaşam alanı oluşturmak
- Açık yeşil alan miktarını %70-80 civarında tutmak
- Geçmişte imar alarak arsa sahibi olanların arsalarının değerini arttırmak
- Proje alanını fiziki alt yapısı ve kötü görüntüsünü yenileyerek modern ve çağdaş bir kent görüntüsü oluşturmak bu proje kapsamında ki önemli araçlardır.

Bu projenin en önemli özelliklerinden biride tüm bu çalışmaların gerçekleştirilmesi için gerekli ekonomik destek girişimciler tarafından yapılmış olup ilçe belediyesinden veya büyükşehir belediyesinden finansal konuda hiçbir destek alınmamış olmasıdır (Dayıoğlu 2006).

Daha çok fiziki yapıyı değiştirmeye yönelik olan bu dönüşüm projesi kapsamında kötü görüntüye sahip gecekondular yıkılarak veya eski yapıların restorasyon ve tamirleri yapılarak bölgenin daha modern ve estetik bir görüntüye kavuşması sağlanmıştır. Ancak projenin amaçlarından biri olan %70-80 oranında açık yeşil alan hedefine ulaşamamıştır. Gecekondu sahipleri bu projeye beklenen katılımı göstermemiş ve projenin dışında kalmış olsalar bile oluşturulan gecekondu koruma bölgeleri ile kendilerine rahat yaşayabilecekleri bölgeleri bulmuşlardır.

Bu nedendendir ki Portakal Çiçeği yapıldığı bölgede ki sosyal ve ekonomik durumu düzenlemekten çok fiziki alt ve üst yapıyı düzenlemeye yönelik bir proje olmuştur (Şekil 2.10-2.11 ve 2.12) (Dayıoğlu 2006).

Belirlenen yeşil alan hedeflerine tam olarak ulaşılmamış bile olsa Portakal Çiçeği vadisi projesi Ankara’ da yapılan en başarılı dönüşüm çalışmaları arasında gösterilmektedir (Hosseini 2013).

Şekil 2.10. Portakal çiçeği vadisi konumu (Hosseini 2013)

Şekil 2.11. Portakal çiçeği vadisi dönüşüm projesi (Hosseini 2013)

Şekil 2.12. Portakal çiçeği vadisi projesi önce ve sonra (Hosseini 2013)

Ankara Dikmen Vadisi Projesi

Alan; Meclis, Çankaya, Parlamento Lojmanları ile Oran ve Çal dağları arasında kalmaktadır (Şekil 2.13). Vadide yapılan çok sayıda kaçak yapı ve hızla artan gecekondulaşma bölgede yapılan dönüşümün en önemli sebebidir. Yapılan dönüşüm fiziki boyut da yaşanan değişimin yanı sıra sosyal ve ekonomik anlamda yarattığı farklılıklar bakımından oldukça önemli bir projedir. Proje 1989 yılında başlatılmıştır (Dayıoğlu 2006). Proje kapsamında bölge adına önemli amaçlar belirlenmiştir;

- Açık yeşil alan bakımından farklı karakterlere sahip alanda sosyal, kültürel ve eğlence bakımından alanlar yaratmak ve böylece bir dinlenme koridoru oluşturmak
- Vadideki gecekonduları hak sahipleri ile yapılacak anlaşmalar doğrultusunda yenileyerek daha modern yapılar ile alanı çağdaş bir görünüme kavuşturmak
- Kentin geneline hizmet edecek ticaret alanları oluşturmak bu proje kapsamında belirlenmiş önemli hedeflerdir

Bu projede Ankara Büyük Şehir Belediyesi, İlçe Belediyeler, kooperatifler (Arsa sahipleri, girişimciler) ve gecekondulu sahipleri (450 adet) ortaklaşa çalışmış ve katılım sağlamışlardır. Projedeki önemli bir diğer nokta ise; hak sahipleri arasından seçilmiş temsilciler ve mahalle muhtarlarının da olduğu bir kurul oluşturulmuş olup proje ile ilgili kararlar bu kurul tarafından verilmiştir (Dayıoğlu 2006).

Dikmen Vadisi projesinde; Portakal çiçeği vadisinde kinden farklı olarak dikkat çeken bir konuda; Portakal Vadisi projesinde belediyeden finansal bir destek alınmamasına rağmen; Dikmen Vadisinin de proje için gerekli finansal destek belediye tarafından yapılan yurt dışı tahvil satışlarından karşılanmış olmasıdır (Dayıoğlu 2006).

Proje kapsamında alt yapı, çevre ile uyum ve fiziki yapı bakımından yetersiz olan alan, yerel yönetimin özel kurumlar ile beraber ortak çalışması sonucunda; yeni ve modern bir alt yapı ve görüntüye kavuşmuştur. Şekil 2.14’de Dikmen vadisinin önceki ve sonraki halleri gösterilmiştir

Şekil 2.13. Dikmen vadisi konumu

Şekil 2.14. Ankara dikmen vadisi dönüşüm projesi önce ve sonrası

2.7 Sanayi Bölgeleri

Sanayi kelimesi Latince “industria” kelimesinden türemiş bir sözcük olup; hüner, beceri yetenek anlamlarına gelmektedir. Ancak sanayi sözcüğü farklı disiplinlerde farklı anlamlarda taşıyabilmektedir. Örneğin; Ekonomi alanında sanayi; eldeki ürünlerin fayda ve değerlerini, sermayenin yardımı ve emek harcayarak arttırmayı amaçlayan eylemlerin tümü olarak tanımlanmaktadır (Akdaş 2000).

Günümüz sosyologları ise sanayi kavramını; İnsanların farklı ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacı ile doğadan alınan ham maddelerin çoğunlukla makine yardımı ile insanlara fayda sağlayabilecek materyallere dönüştürülmek için gerçekleştirilen faaliyetlerin tümü olarak tanımlamaktadırlar (Akdaş 2000).

Coğrafi bir terim olarak sanayi ise; bir veya birden fazla hammaddeyi farklı yöntemlerle işleyerek, işlenmiş maddeye dönüştürmek için izlenen yöntem ve araçların bütünü olarak ifade edilmektedir (Anonim 2019g).

Sanayi kavramı Türk Dil Kurumu tarafından da hammaddeleri işlemek ve enerji kaynaklarını yaratmak amacı ile kullanılan yöntem araçların tamamı olarak tanımlanmıştır (Anonim 2019h).

Akdaş (2000)'e göre sanayi bölgelerini düzenli ve düzensiz sanayi alanları olarak iki ana başlık altında toplamak mümkündür. Düzensiz sanayi alanları çoğunlukla belediye sınırları dışında, kente en yakın ve ana yol güzergahı kenarında yer alırlar (Şekil 2.15). Düzensiz sanayi alanları genel olarak denetimden uzak alanlardır. Düzenli sanayi alanları ise düzensiz sanayi alanlarının önüne geçebilmek amacı ile işletme ekonomisi kurallarına uygun olarak işletilen üreticilerin olduğu, alt yapısı ve ulaşım aksları bulunan alanlardır (Şekil 2.16). Düzenli sanayi alanları çoğunlukla benzer üretimlerde bulunan işletmelerin aynı konumda bulunmalarını amaçlamakta olup kendi içerisinde üçe ayrılmaktadır. Bunlar;

- Sanayi çarşıları ve sanayi siteleri
- Sanayi kompleksleri ve
- Organize sanayi alanlarıdır (Akdaş 2000).

Şekil 2.15. Düzensiz sanayi alanları (Kıyıcı 2013)

Şekil 2.16. Düzenli sanayi alanları (Anonim 2019ö)

2.7.1 Sanayi Bölgelerinin Faydaları

Uluslararası otorite göre; gelişmiş bir sanayi ve endüstriye sahip olmak; bir ülkenin ekonomik ve sosyal olarak gelişmesini sağlamanın en temel gerekliliği olarak görülmektedir. Çünkü kendi kaynaklarını verimli bir şekilde işleyerek üretim yapabilen milletlerin dışarı olan

bağımlılıkları yoktur ve güçlü ekonomilere sahiplerdir. Yaşanan örneklere bakıldığında da sanayi anlamında yeterli seviyeye gelememiş ülkelerde dışa olan bağımlılıktan dolayı sık sık ekonomik bunalımlar ve siyasi iktidarsızlıklar yaşayarak gelişmelere ayak uyduramadığı görülmüştür (Anonim 2019k).

Ancak sanayi ve endüstrinin güçlü olabilmesi için denetimlerden uzak kontrolsüz üretim yapan düzensiz sanayi alanları değil, düzenli bir yapıya sahip ve denetim altında olan sanayi siteleri, sanayi kompleksleri ve organize sanayi alanlarına gereksinim vardır.

Düzenli sanayi alanlarına sahip olmanın getirdiği birçok avantaj vardır;

- Düzenli şehirleşme ve planlama açısından düzenli sanayi alanları önemlidir. Aksi durumdaki düzensiz sanayi alanları zaman içerisinde şehir merkezleri içinde kalacak ve şehir estetiğini olumsuz yönde etkileyecektir fakat düzenli sanayi alanları planlı ve kontrollü bir şekilde kent merkezlerinden uzakta gelişim göstererek hem kent estetiği korunmuş olacak hem de kent içerisinde yaşayan halkın zaman içerisinde sanayileşmeye karşı olan düşüncelerini olumlu yönde etkileyecektir (Öcal 2008).
- Firmaların rekabet düzeyleri artırılarak daha kaliteli hizmetler üretilmesi sağlanmaktadır (Koç ve Bulmuş 2014)
- Standartlara uygun alt yapı ve sistemlerin yapılması (Koç ve Bulmuş 2014)
- Kontrollü sanayi alanında alınan önlemler ve denetlenen sanayi alanları çevreye verilen zararın minimize edilmesine yardımcı olur (Koç ve Bulmuş 2014)
- Sanayi alanlarının en önemli faydalarından biri de insanlara istihdam sağlamalarıdır. Düzenli sanayi bölgelerinde çalışan insanlar devletlerin belirlediği sosyal güvenceler çerçevesinde çalışma imkanı bulurlar.
- Ayrıca düzenli sanayi bölgelerinde yar alan üreticilerin yaptığı Ar-Ge çalışmaları ile bilim ve teknoloji alanlarında da gelişme sağlanması da sanayi alanlarının sağladığı faydalar arasında sayılabilmektedir.

2.7.2 Sanayi Bölgelerinin Zararları

Sanayi alanlarının ülke ve kent ekonomisi açısından birçok faydası bulunmakla beraber çeşitli sorunlarda oluşmasına neden olmaktadır.

- Düzenli sanayi alanlarının bulunduğu bölgelerde ki iş imkanlarının çeşitliliği ve istihdam kapasitesindeki artış nedeni ile kentlere dışarıdan göçler artmakta ve bu durum kent nüfusunun kontrolsüz artmasına neden olmaktadır
- Sanayi alanlarının hızlı bir şekilde artması daha fazla alan ihtiyacı doğurmaktadır ve bu doğrultuda ormanlar ve tarım alanları yok edilerek sanayi alanlarına dönüştürülmekte ve bu durum kent ve çevresindeki ekolojiyi bozarak bitki ve hayvan popülasyonlarını tehlikeye sokmaktadır.
- Organize sanayi alanları kurulurken fiziki alt ve üst yapıların kapasiteleri dikkate alınmadığı takdirde sanayi alanlarının kurulduğu kentlerdeki doğalgaz, elektrik, su ve kanalizasyon sistemleri gibi alt yapılar ve yollar gibi üst yapılar yetersiz kalacak bu da kentteki yaşamı olumsuz etkileyecektir
- Sanayi alanlarının yakın çevresinde gecekondulaşma artmaktadır. Bu gecekondulaşma önlem alınmasa giderek artmakta ve kentin estetik görüntüsü ve imajına zarar vermektedir
- Sanayi alanlarının yakın çevresinde lüks konutlar adı altında yeni yapılaşmalarda olmakta ve bu yapılaşmalar neticesinde kent bütünlüğü bozulmakta sosyal denge farklılıkları olmaktadır.
- Sanayi bölgeleri kurmak amacı ile yok edilen tarım alanları, orman ve meralar bölgedeki tarımsal üretimi sekteye uğratmakta, tarım ve hayvancılık ile uğraşan kesimin bu üretim faaliyetlerini bırakmasına sebep olmaktadır (Bayülken 2017).

Akdaş (2000)'e göre sanayileşme ve kurulan sanayi alanlarının çevreye birçok açıdan zararı bulunmaktadır.

- Hava kirliliği; fabrika bacalarından çıkan Kükürt Dioksit (SO₂) ve Azot Dioksit (NO₂) gibi zehirli gazlar havayı kirletmekte ve bu gazlar daha sonra asit yağmurlarına neden olmakla beraber ozon tabakasının da delinmesine sebep olmaktadır (Şekil 2.18)
- Su kirliliği; sanayi kuruluşları, atıklarının arıtma maliyetinin fazla olmasından dolayı kontrol ve denetim dışı bir şekilde atıklarını dere, akarsu, göl ve denizlere bırakmakta ve bu alanların; kimyasal, fiziksel, fizyolojik, biyolojik ve radyoaktif yönden kirlenmesine sebep olmaktadır (Şekil 2.17)

- Toprak kirliliği; endüstriyel faaliyetler sonucu oluşan atık maddelerin toprağa bırakılması topraktaki zehirli madde miktarını artırarak, yararlı minarelerin azalmasına sebep olmakta bu durumda toprağın kirlenmesine neden olmaktadır
- Radyoaktif kirlilik; doğal yada yapay radyoaktif maddelerden kaynaklanan kirliliktir. Bu kirliliğe sebep olan partiküller hiç bir dış etki olmadan kendi başlarına ışın olayı gerçekleştirerek kirliliğe sebep olurlar. Radyoaktif kirliliğin sebep olduğu çevre sorunları sadece bulunduğu çevreyi değil daha uzak yerlerde ki çevreleri de etkilemektedir.
- Gürültü kirliliği; teknolojik gelişmelerin artması ile birlikte meydana gelen bir kirlilik çeşidi olup üretim faaliyetlerinde kullanılan makinelerin ve çalışan insanın topluluklarının meydana getirdiği seslerdir.

Sanayi alanlarının ve endüstrileşmenin peyzaj unsurları üzerinde de çeşitli olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bu olumsuzlukları; doğal peyzaj üzerindeki olumsuz etkiler, tarımsal peyzaj üzerindeki etkiler ve kentsel peyzaj üzerindeki etkiler olmak üzere 3 ana başlıkta ayırmak mümkündür (Akdaş 2000).

- Doğal peyzaj üzerindeki etkileri; hayatın devamlılığı ve ihtiyaçlarını karşılamak için insanlar doğal kaynakları belirli ölçüde kullanmak zorundadır. Ancak bu durum doğal peyzaj üzerinde fiziksel değişiklikler (çeşitli maden ocakları ile peyzajın fiziksel görüntüsünün yara alması veya baz istasyonu yada enerji nakil direklerinin devasa boyuttaki direk ve kuleleri vb.), biyolojik dengesizlik (Endüstri atıklarının hava,su ve toprak üzerinde yarattığı kirlilik sonucunda doğal habitatın zarar göerek bitki ve hayvan türlerinin tükenmesi vb.) ve görsel kirliliklere (maden ocakları, taş ve kömür madenleri gibi sanayi tesislerinin görsel olarak yarattığı kirliliktir) sebep olur.
- Tarımsal peyzaj üzerindeki etkileri; tarım alanları sanayi faaliyetleri ve teknolojik gelişmelerden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenmektedir. Teknolojik gelişmeler ile birlikte tarımda mekanizasyon artar ve bu durum uygulanan yöntemlerle beraber tarımsal dokunun da değişime uğramasına sebep olarak bitki türlerinde yapısal ve fiziksel bozulmalara neden olur. Ayrıca sanayi atıklarının neden olduğu kimyasal kirliliklerde hayvan ve bitki türlerini olumsuz yönde etkilemektedir.
- Kentsel peyzaj üzerindeki etkileri; Sanayi kentlerindeki üretim alanları ve oluşan atıklar kötü bir görüntü oluşturur ve kentin estetik değerini düşürmektedir. Ayrıca sanayi kuruluşlarının etkisi ile kent de ki nüfus yoğunluğu artmakta ve konut ihtiyacı

oluşmaktadır. Bu ihtiyaçı karşılamak için alan arayışına girilmekte ve bir çok konut inşa edilmektedir. Bu durum sonucun da kentte ki yeşil alan miktarı giderek azalmakta ve kent doğadan uzak beton bir görüntüye sahip olmaktadır. Sanayi alanlarının elektrik, doğal gaz sistemleri ve ya yol hatları için yapılan çalışmalarda kent peyzajını biçimlendiren en önemli etkenlerdir (Akdaş 2000)

şekil 2.17. Su kirliliğine neden olan sanayi atıkları (Anonim 2017b)

Şekil 2.18. Hava kirliliğine neden olan sanayi gazları (Anonim 2015b)

2.7.3 Sanayi Alanlarının Dönüştürülmesi

Zaman içerisinde üretimin azalması veya tesislerinin kapanması ile birlikte bu tesislerin yer aldığı kentlerde yeni bir planlama ve mekansal değişim yaşanması gerekliliği doğmuştur. İşlevini yitirmiş sanayi alanları kentlerin hızla büyümesine paralel olarak mekansal olarak farklı fonksiyonlara değiştirilmeye başlanmışlardır. Özellikle Amerika ve Japonya da üretim kenti niteliği taşıyan kentlerde; değişen ekonomi, farklılaşan mekansal ihtiyaçlar, küreselleşme ve üretim faaliyetlerinin yer değiştirmesi gibi sebeplerden dolayı işlevini yitiren ve kent içerisinde yer alan, limanlar, endüstri alanları, tersaneler ve üretim alanları dönüştürülmeye başlanmıştır (Koçan 2011).

Zaman içerisinde işlevlerini kaybetmiş olan sanayi alanları kent estetiğine zarar vermekle beraber zaman içerisinde ıssızlaşmaları bölge ve çevresinde güvenlik sorunları da yaratabilmektedir. Alan çevresinde gecekondulaşma artabileceği gibi bu durum kent içerisinde sosyal dengesizliklerin artmasına da neden olabilmektedir.

2.7.4 Dünya'dan Dönüşüm Örnekleri

Duisburg Parkı, Almanya

1991 yılında Peter Latz tarafından tasarlanan parkın bulunduğu konumda 19. yy ortalarına kadar tarım yapılmış olup daha sonra sanayileşmenin gelişmeye başlaması ile alan çelik demir üretim tesisine dönüştürülmüştür Alan aşırı kirlenmeden dolayı 1985 yılında terk edilmiştir (Kaya ve ark 2015).

Şekil 2.19. Duisburg Parkı Dönüşüm Projesi (Anonim 2015c)

Şekil 2.20. Duisburg Parkı Öncesi ve Sonrası (Kaya ve ark 2015)

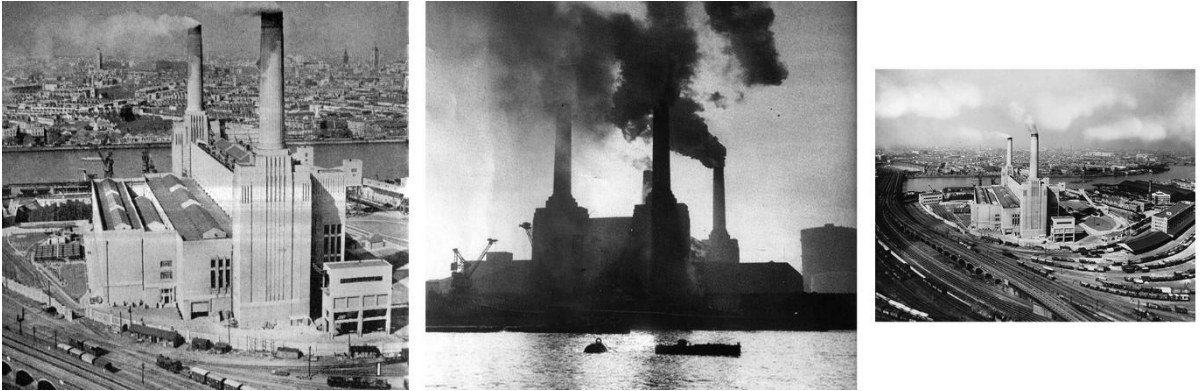
Şekil 2.21. Duisburg Parkı-1 (Anonim 2015c)

Şekil 2.22. Duisburg Parkı-2 (Anonim 2015c)

Battersea Havagazı Fabrikası, İngiltere/Londra

1930 yılında hizmete başlamış olan fabrika 1975 yılında kapanmış ve ardından yürütülen çalışmalar neticesinde 1980 yılında koruma alanı olarak ilan edilmiştir. Fabrika günümüzde sanatsal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirmek amacı ile hizmet vermektedir (Şekil 2.23-2.24 ve 2.25) (Kaya ve ark 2015).

Şekil 2.23. Battersea Havagazı Fabrikası Eski Hali (Kaya ve ark 2015).

Şekil 2.24. Battersea Havagazı Fabrikası Yeni Hali (Kaya ve ark 2015).

Şekil 2.25. Battersea Havagazı Fabrikası Projesi (Anonim 2012a)

High Line Parkı, Amerika/New York

High Line projesi kentsel dönüşüme örnek gösterilebilecek projelerin başında gelmektedir diyebiliriz. Proje 1930 yılında New York merkez demir yolları kuruluşu tarafından cadde üzerindeki kazaları önlemek amacı ile hayata geçirilmiş ve endüstriyel depolara hizmet etmiştir (Şekil 2.26 ve 2.27). Fakat zaman içerisinde yeni teknolojilerinde gelişmesi ile tren yolu işlevini yitirmiş ve 1980 yılında bütünüyle kullanıma kapatılmıştır. Kapatıldığı seneden sonra üzerinde ekolojik yaşam oluşmaya başlamış ve daha sonra düzenlemeler yapılarak tren yolu park haline getirilmiştir (Şekil 2.28-2.29 ve 2.30) (Kaya ve ark 2015).

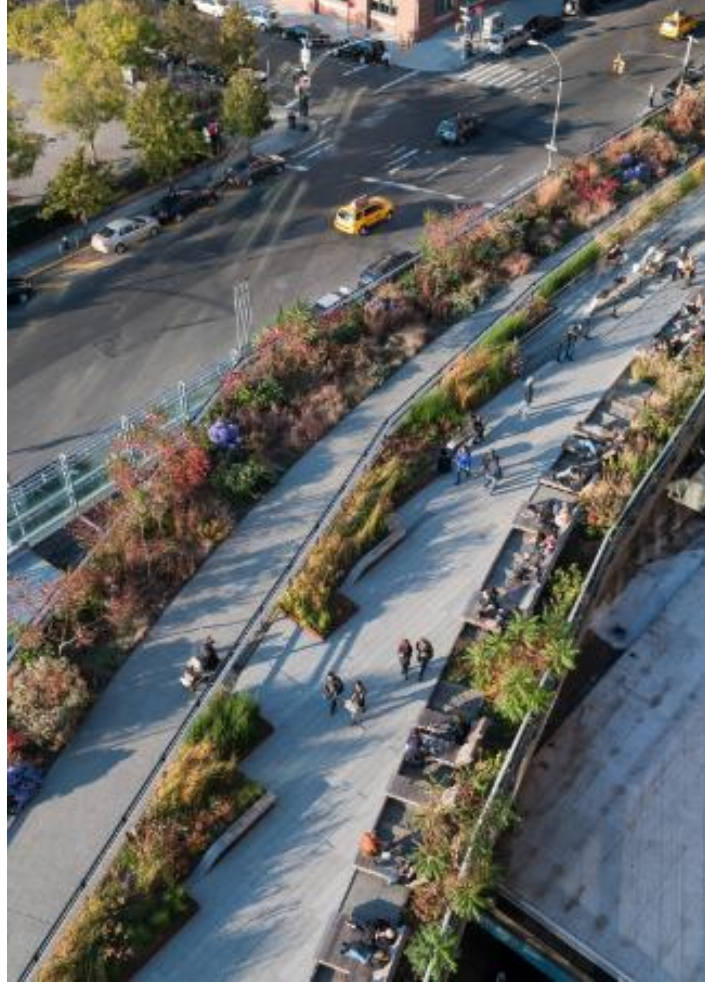
Şekil 2.26. High Line Parkı Eski Hali-1 (Anonim 2014a)

Şekil 2.27. High Line Parkı Eski Hali-2 (Anonim 2014a)

Şekil 2.28. High Line Parkı Eski Hali-3 (Anonim 2014a)

Şekil 2.29. High Line Parkı Yeni Hali-1 (Anonim 2014a)

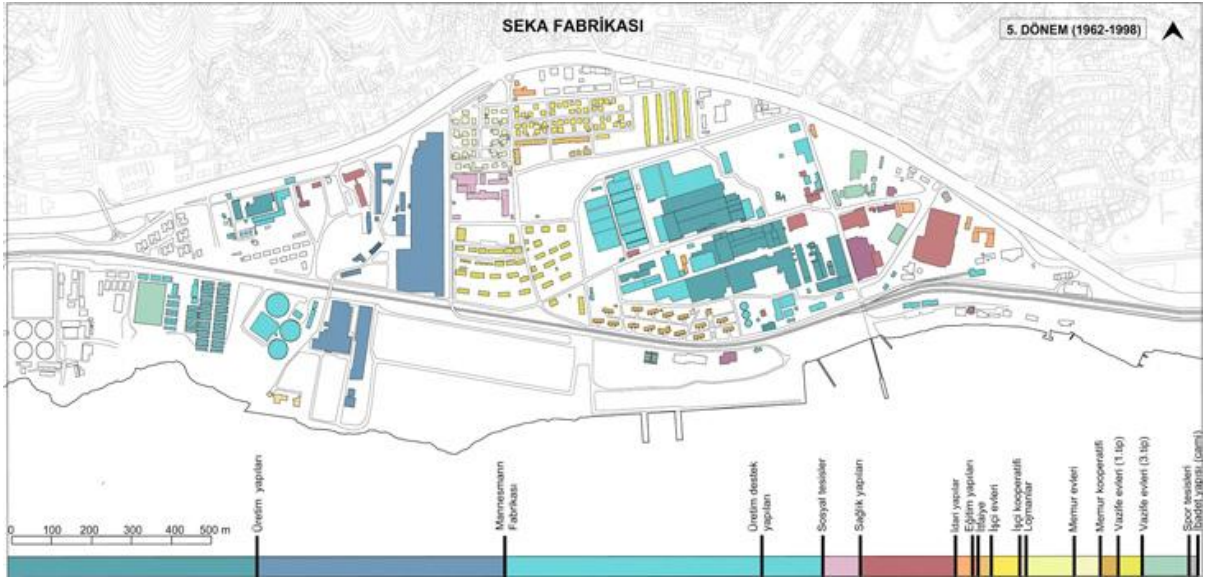

Şekil 2.30. High Line Parkı Yeni Hali-2 (Anonim 2014a)

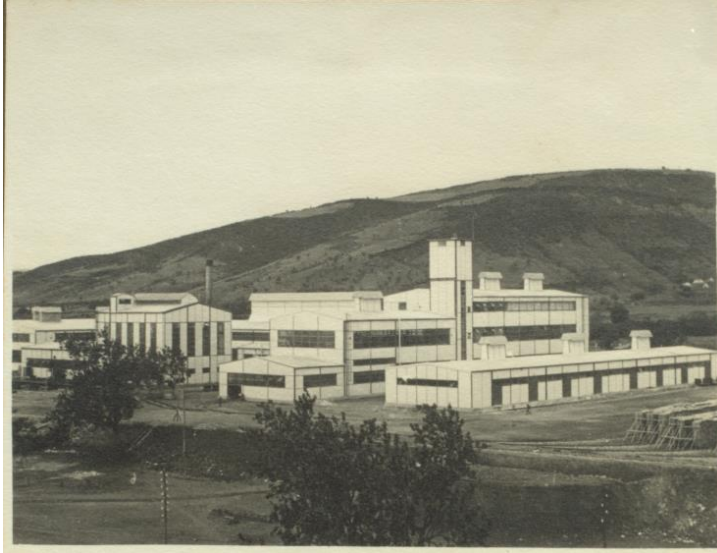
2.7.5 Türkiye’den Dönüşüm Örnekleri

Seka kağıt Fabrikası, Kocaeli/İzmit

Kocaeli’nin İzmit ilçesinde sahil şeridinde bulunan Seka kağıt fabrikası 1933 yılında kurulmuş ve 1998 yılına kadar hizmet vermiştir ve alan 2003 yılında 3. Derece arkeolojik sit ilan edilmiştir ve 2005 yılında belediyeye devredilmiştir (Anonim 2019). Daha sonrasında yapılan proje ve çalışmalar ile fabrika dönüştürülerek kent parkı olarak fonksiyonun devam ettirmiştir (Kaya ve ark 2015).

Şekil 2.31. Seka Kağıt Fabrikası Yerleşim Planı (Yılmaz 2018)

Şekil 2.32. Seka Kağıt Fabrikası (Anonim 2016a)

2.33. Seka Park (Kaya ve ark. 2015)

Havagazı Fabrikası, İzmir/Alsancak

İzmir’de bulunan fabrika, İngiltere Londra’da bulunan Battersea havagazı fabrikası’nın ülkemizde ki bir örneğidir denebilir. 1902 yılında kurulan fabrika 1994 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmesinin ardından kapatılmıştır (Şekil 2.34 ve 2.35). 2007-2008 yılında belediye tarafından onarılıp restorasyon yapılarak kültürel amaçlı kullanıma açılan alanda, yapılan çalışmalar sırasında tescilli binalar restore edilmiş bunlar dışında ki tüm yapılar yıkılmıştır.(Kaya ve ark. 2015). Alanın yeni hali Şekil 2.36-2.37 ve Şekil 2.38 de gösterilmiştir.

Şekil 2.34. Hava Gazı Fabrikası Yerleşimi (Uludağ 2017)

Şekil 2.35. Hava Gazı Fabrikası Eski Hali (Uludağ 2017)

Şekil 2.36 : Çok Amaçlı Kullanılan Dökümhane Binasının İçi (Uludağ 2017)

Şekil 2.37. Dönüşümden Sonra Fabrikanın Yeni Hali-1 (Uludağ 2017)

Şekil 2.38 : Dönüşümden Sonra Fabrikanın Yeni Hali-2 (Uludağ 2017)

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

Çalışma alanı Tekirdağ İli Süleymanpaşa ilçesinde bir kısmı Yavuz mahallesi (83.799 m²'si) bir kısmı ise 100. Yıl mahallesinde (23.182 m²'si) kalan eski sanayi alanı olarak belirlenmiş olup alan 10.69 Ha (106.981 m²) yüz ölçümüne sahiptir.

Ayrıca alan ile ilgili yapılan çalışmalar sırasında;

- 1/5000 ölçekli nazım imar planından
- 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarından
- Tekirdağ geneli hali hazır vaziyet planlarından
- Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün nüfus verilerinden,

Yararlanılmış olup, araştırma konusu ile ilgili veya benzer içerikli yapılmış tezler, makaleler, raporlar, kitaplar, kongre ve sempozyumlar ile ilgili bildirimlerden ve dünyada örnek teşkil eden dönüşüm projelerinin ilgili web sayfalarından faydalanılmıştır.

3.2 Yöntem

Çalışma 6 aşamada gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle, literatür taraması yapılmış, kent, kentsel açık-yeşil alan, rekreasyon, rekreasyonun faydaları, kentsel dönüşüm, kentsel dönüşüm kriterleri, kentsel dönüşümün tarihi, sanayi bölgeleri, sanayi alanlarının fayda ve zararları ile ilgili araştırmalar yapılarak, Türkiye ve Dünyadan kentsel dönüşüm örnekleri ve dönüştürülmüş sanayi alanları incelenmiştir.

İkinci aşamada, çalışma alanı olarak belirlenmiş olan Tekirdağ, Süleymanpaşa da bulunan eski sanayi alanı ile ilgili arazi çalışması yapılmış, alana gidilerek fotoğraflanmış, içerisinde bulunan iş yerleri ve diğer yapılar incelenmiş, alanın çevresinde veya içinde bulunan cami okul gibi önemli yerlerin tespiti yapılmıştır. Ayrıca Tekirdağ, Süleymanpaşa ve çalışma alanı ile ilgili genel veriler incelenmiştir.

Üçüncü aşamada, arazi çalışmasında elde edilen bulgular. 1/5000'lik nazım imar planı, 1/1000'lik uygulama imar planı, hali hazır planlar incelenmiş ve alan ile ilgili analizler yapılmış etkili hizmet alanları belirlenmiştir.

Ersoy (2015)'e göre parklar; Çocuk bahçesi, spor alanı, mahalle parkı, semt parkı, kent parkı, bölge parkı ve milli park olarak ayrılmakta olup; her alanın belirli bir etkili hizmet yarıçapı vardır ve bu yarıçap içerisinde belirli bir nüfusa hizmet etmelidirler (Çizelge 3.1). Örneğin; Bir mahalle parkının 500-1000 m yarıçapında etkili hizmet alanı olmakla beraber 3500-5000 arası bir nüfusa hizmet etmektedir.

Çizelge 3.1. Parklara İlişkin Standartlar (Ersoy 2015)

Parklar	Etkili Hizmet Alanı Yarıçapı (m)	Kullanıcıların Yaş Grubu	Kişi Başı Büyüklük (m ² /kişi)	Hizmet Edilen Nüfus	İdeal Büyüklük (Dönüm)
Çocuk Bahçesi	200-600	0-3; 4-7; 8-15	4	Mahalle	8-16
Spor alanı	2000	7 ve Üstü	4	Kent Bütünü	40-60
Mahalle parkı	500-1.500	Bütün Yaşlar	8-12	3500-5000	20-40
Semt Parkı	1.000-2.500	Bütün Yaşlar	10-20	15.000-30.000	160-400
Kent Parkı	1000-10.000	Bütün Yaşlar	80	Tüm Kent	40-800
Bölge Parkı	25.000-100.000	Bütün Yaşlar	750-3.000	Bölge	2.000-4000
Milli Park	Tüm Ülke	Bütün Yaşlar	Değişken	Ülke	Değişken

Çizelge 3.2. Yeşil Alanların Hizmet Edeceği Nüfus Verileri (Ersoy 2015)

Yeşil Alan Grubu	Her Birimin Hizmet Edeceği Nüfus	Kişi Başına Alan Gereksinimi (m ²)	Toplam Alan Gereksinimi (Dönüm)	Hizmet Alanı Yarıçapı (m)	Yürüme Uzaklığı (m)	Yürüme Süresi (dakika)
Konut Bahçesi	Değişebilir	Değişebilir	Değişebilir	-	-	-
Çocuk bahçesi	5.000	6	30	400-600	400-600	10-15
Oyun Alanı	10.000	8	80	600-800	400-600	10-20
Mahalle Parkı	5.000	8	40	800-1.200	800-1200	20-30
Semt Parkı	20.000	8	160	800-1.200	800-1.200	20-30
Kent Parkı	100.000	10	1.000	800-1.200	1.200-1.600	30-40
Anakent Parkı	250.000	20	5.000	2.400-3.200	2.400-3.200	60-90
Bölge Parkı	1.000.000	40	40.000	-	-	-

Çalışma alanı ile ilgili olarak rekreasyon alanına dönüştürüldüğü takdirde hizmet edeceği nüfus bakımından hangi park kategorisinde bulunduğu saptamasını yapılabilmek için Çizelge 3.1'den yararlanılarak etkili hizmet alanı yarı çapları belirlenmiş, 500 m, 1000 m, 1500 m, 2000 m ve 2500 m yarıçaplara göre analizler yapılmıştır.

Alanın etki alanı belirlenirken çalışma alanının tahmini olarak orta noktası baz alınarak etki alanı çemberleri oluşturulmuş olup etki alanı içerisinde ki nüfus sayısı; 1/5000'lik Nazım İmar Planlarında öngörülen 1 Hektarda yaşaması planlanan kişi sayısı tahminleri baz alınarak orantı kurulmuş ve hesaplanmıştır.

Örneklendirilecek olunursa; A mahallesinde 1 hektarda yaşaması planlanan insan sayısı 500 kişidir (500/Ha). Etki alanı çemberi içerisinde kalan planlanmış konut alanlarının toplam alanı 2.5 Ha olarak düşünülürse, etki alanı içerisinde kalan kısımda A mahallesinde;

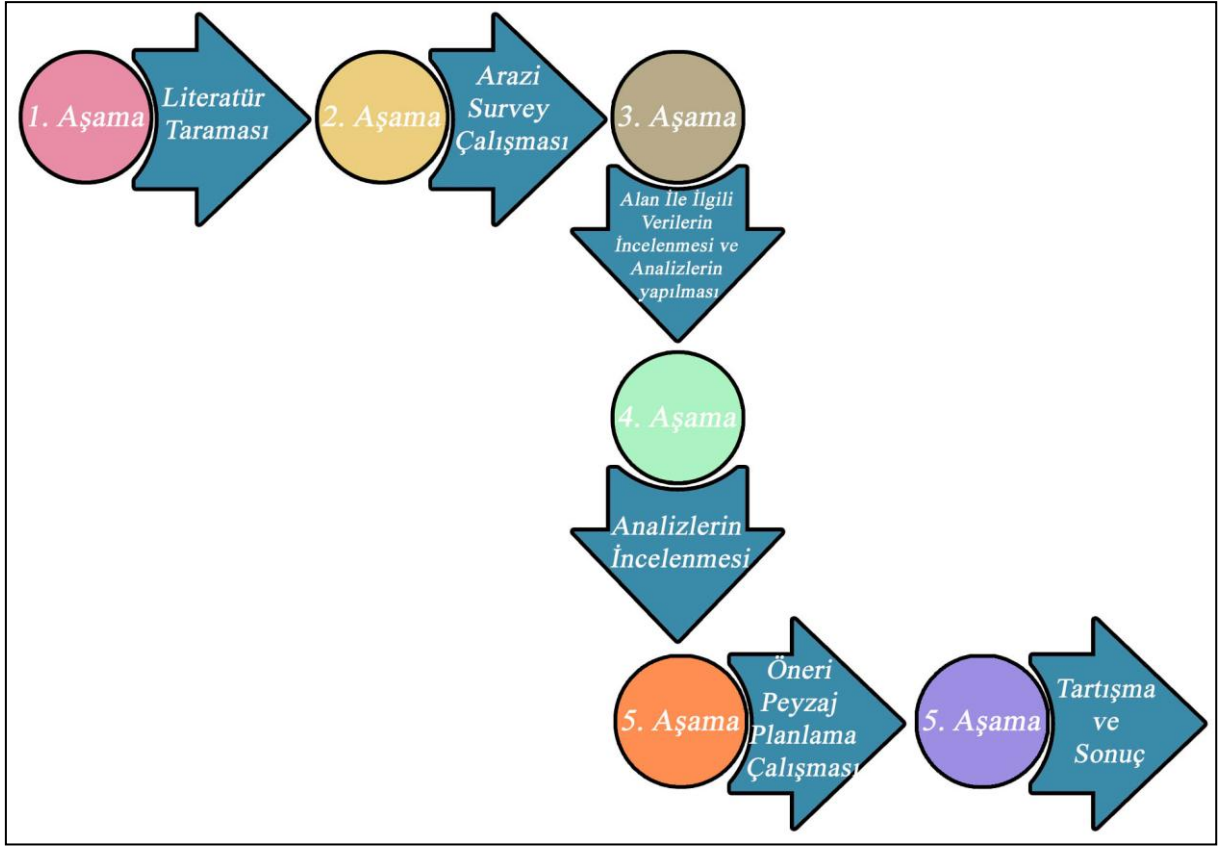
$$500(Kişi) \times 2.5(Ha) = 1205\{Kişi|Ha\}$$

kişi yaşaması ön görülmektedir. Belirlenen kişi sayıları alanı aktif ve rahat bir şekilde kullanılabilecek kişiler olarak düşünülmüştür.

Dördüncü aşamada ise; yapılan analizlerin değerlendirilmesi yapılmış, halihazır proje incelenerek mevcut ticaret alanları ve yeşil alan miktarları belirlenmiştir. Alanın yakın çevresindeki mevcut park ve spor tesislerinin analizleri yapılmıştır. mevcut durum ve Ersoy (2015)'den elde edilen veriler karşılaştırılarak, çalışma alanına kazandırılması gereken fonksiyon belirlenmiştir.

Beşinci aşamada seçilen çalışma alanına belirlenen park fonksiyonu doğrultusunda ihtiyaç listesi oluşturulmuş ve öneri peyzaj planlama çalışması yapılmıştır

Altıncı ve son aşamada ise yapılan literatür taramaları doğrultusunda, alana önerilen kullanım alanları ve bu dönüşümün kente sağlayacağı faydalar incelenmiştir. Yöntem akış şeması şekil verilmiştir.

Şekil 3.1. Yöntem Akış Şeması

4.ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1 Tekirdağ İli ile İlgili Araştırma Bulguları

4.1.1 Coğrafi Konumu

Tekirdağ, Türkiye'nin Kuzey Batısında yer alan ve toplam 6.313 km² yüz ölçümüne sahip bir ilimizdir. Aynı zamanda iki denize birden kıyısı olan 6 ilimizden bir tanesi olma özelliğine sahiptir. Güneyden Marmara Denizi Kuzeydoğudan ise Karadeniz ile çevrilidir. İstanbul, Kırklareli, Edirne ve Çanakkale komşu illeri olup Tekirdağ ili sınırları içerisinde 11 ilçe 258 köy mevcuttur (Anonim 2018a).

Hayrabolu, Malkara, Şarköy, Muratlı, Ergene, Çorlu, Marmara Ereğlisi, Çerkezköy, Kapaklı, Saray ve çalışma alanının da içinde bulunduğu Süleymanpaşa Tekirdağ ilinin ilçeleridir (Şekil 4.1) (Anonim 2018a).

Süleymanpaşa ilçesi 1.053 km² yüz ölçümüne sahip olup 14'ü merkez mahalleler olmak üzere toplam 73 mahalleyi kapsamaktadır (Şekil 4.2) (Anonim 2019n).

4.1.2 Nüfus Bilgileri

2018 nüfus verilerine göre Tekirdağ ilinin nüfusu 1.029.927 kişi olup; %51,26'sı (527.975 kişi) erkek, %48,74'ü (501.952 kişi) kadındır (Çizelge 4.1). 2018 yılı içerisinde İl nüfusu %2,43 yani 24.464 kişi artmıştır. Bu artma oranı baz alınarak 2019 yılı Tekirdağ nüfusunun 1.056.143 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Tekirdağ ilinde km²'ye 162 kişi düşmektedir (Anonim 2019).

Süleymanpaşa ilçesinin nüfusu ise yine 2018 verilerine göre 199.960 kişi olup; Tekirdağ ili nüfusunun %19,41'lik bir kısmını oluşturmaktadır. 199.960 kişiden 101.786 kişi erkek, 98.174 kişide kadın nüfusedir (Çizelge 4.2) (Anonim 2019).

Çizelge 4.1. Yıllara Göre Tekirdağ İli Nüfusu (Anonim 2018b)

YIL	ERKEK NÜFUSU	KADIN NÜFUSU	TOPLAM NÜFUS
2018	527.975	501.952	1.029.927
2017	516.496	488.967	1.005.463
2016	499.819	473.056	972.875
2015	482.404	455.506	937.910
2014	466.956	439.776	906.732
2013	450.149	424.326	874.475
2012	439.124	413.197	852.321
2011	427.452	402.421	829.873
2010	406.744	391.965	798.109
2009	402.789	380.521	783.310
2008	398.898	371.874	770.772
2007	375.703	352.693	728.396

Çizelge 4.2. İlçelere Göre Tekirdağ Nüfusu (Anonim 2019ı).

YIL	İLÇE	ERKEK NÜFUSU	KADIN NÜFUSU	TOPLAM İLÇE NÜFUSU	NÜFUS YÜZDESİ
2018	ÇORLU	134.044	128.818	262.862	%25,52
2018	SÜLEYMANPAŞA	101.786	98.174	199.960	%19,41
2018	ÇERKEZKÖY	86.540	80.249	166.789	%16,19
2018	KAPAKLI	60.292	56.590	116.882	%11,35
2018	ERGENE	32.206	30.252	62.458	%6,06
2018	MALKARA	27.159	25.599	52.758	%5,12
2018	SARAY	24.879	24.227	49.106	%4,77
2018	ŞARKÖY	16.404	16.161	32.565	%3,16
2018	HAYRABOLU	16.551	15.586	32.137	%3,12
2018	MURATLI	14.540	13.997	28.537	%2,77
2018	MARMARAEREĞLİSİ	13.574	12.299	25.873	%2,51

4.1.3 İklim Özellikleri

Bölgenin kendisine ait bir iklim tipi bulunmamakla beraber, yaz ayları sıcak ve kurak, kış ayları ise kuru ve dondurucu soğukların etkisinde geçer ancak sahil şeridinde Akdeniz ikliminin de etkisiyle kışlar iç kesimlere oranla daha ılık geçer. Yağışlar genellikle yağmur şeklinde olup; en az yağış Ağustos en fazla yağış ise Aralık genellikle ayında görülmektedir. Tekirdağ genel olarak yaz-kış rüzgarlıdır ve poyraz rüzgarları sürekli ve hakim karakterde esmektedir. İkincil olarak hakim rüzgar lodostur (Anonim 2019ı).

4.1.4 Bitki Örtüsü

Tekirdağ bitki örtüsü ve flora çeşitliliği bakımından çok fazla zengin olmamakla beraber, genel olarak denize bakan yamaçlarda fundalıklar ve makiler hakim olup iç kesimlerde yaprak dökme meşe, gürgen, dişbudak, gümüşü ihlamur, çınar ve karaağaç görülmekle beraber akuru ve nehir kenarlarında söğüt ağaçlarına rastlanmaktadır (Anonim 2019ı). Karasal Biyolojik Çeşitlilik ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Çalışmaları sonucunda 1091 bitki türüne rastlanmış olup bunlardan 11 tanesi endemik tür olma özelliğini taşımaktadır (Çizelge 4.3) (Anonim 2018a).

Çizelge 4.3. Tekirdağ İli Endemik Bitki Türleri (Anonim 2018a).

TÜR	TÜRKÇE ADI	LATİNCE ADI
BİTKİ	Su Papatyası	<i>Tripleurospermum hyrgophyllum</i>
	Ağca Kavağı	<i>Taraxacum turcicum</i>
	Zarif Kangal	<i>Cirsium baytopae</i>
	Kulindor	<i>Centaurea hermanni</i>
	Kum Belumotu	<i>Asperula littoralis</i>
	Ümraniye Çiğdemi	<i>Crocus pestalozzae</i>
	Kumul Nakili	<i>Silene sangaria</i>
	Kilyos Düğmesi	<i>Centaurea kilaea</i>
	Ebülmülük	<i>Achillea multifida</i>
	Kedi Kişnişi	<i>Ferulago macrosciadia</i>
	Kıl Kuyruk	<i>Ferulago humilis</i>

4.1.5 Topoğrafya

Tekirdağ ili, yeryüzü şekilleri bakımından %75,2'si platolar, %15,5'i ovalar, %9,3'ü ise dağlarla kaplı olup, yeksek dağlar veya aşırı dik yamaçlar ve vadiler yoktur. Kuzeyinde Istranca, Güneyinde Tekir Dağı, Kuru Dağı ve Ganos Dağları mevcuttur.

4.1.6 Arazi Kullanımları

Tekirdağ ilinin arazileri, arazi kullanım yetenek sınıflandırmasına göre incelenecek olursa toplam arazilerin %82'si yani 621.788 ha alan amacı doğrultusunda değerlendirilmekte olup geri kalan %18'lik yani 113.968 ha alan amacına uygun olmayan, yanlış biçimde kullanılmaktadır (Anonim 2018a).

Tekirdağ, yüz ölçümü bakımından ekili-dikili alanları en fazla olan iller arasında yer almakta olup 400.000 hektarlık alanda tarım faaliyetleri yürütülmektedir. Ayrıca ticaret ve sanayi faaliyetleri bakımından da gelişmektedir. Bölge genelinde 13 adet organize sanayi alanı ve 1 adet serbest bölge bulunmaktadır (Anonim 2018a).

4.2 Çalışma Alanı ile İlgili Araştırma Bulguları

Çalışmaya konu eski sanayi alanı, Süleymanpaşa ilçesinin Yavuz ve 100. Yıl mahallelerinde bulunmaktadır (Şekil 4.3). Alanın güneyinde alandan 229 m mesafede sahil

şeridi bulunmaktadır. Kuzeyde Tekira alışveriş merkezi, Batıda ise Tekirdağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bulunmaktadır. Doğuda ise pazar alanı bulunmaktadır.

Şekil 4.3. Çalışma Alanı Konumu

Çalışma alanı olarak belirlenen eski sanayi alanı toplam 106.981 m² alanı kaplamaktadır.

Alanın 83.799 m²'lik kısmı Yavuz mahallesinde, 23.182 m²'lik kısmı da 100.Yıl mahallesinde yer almaktadır .

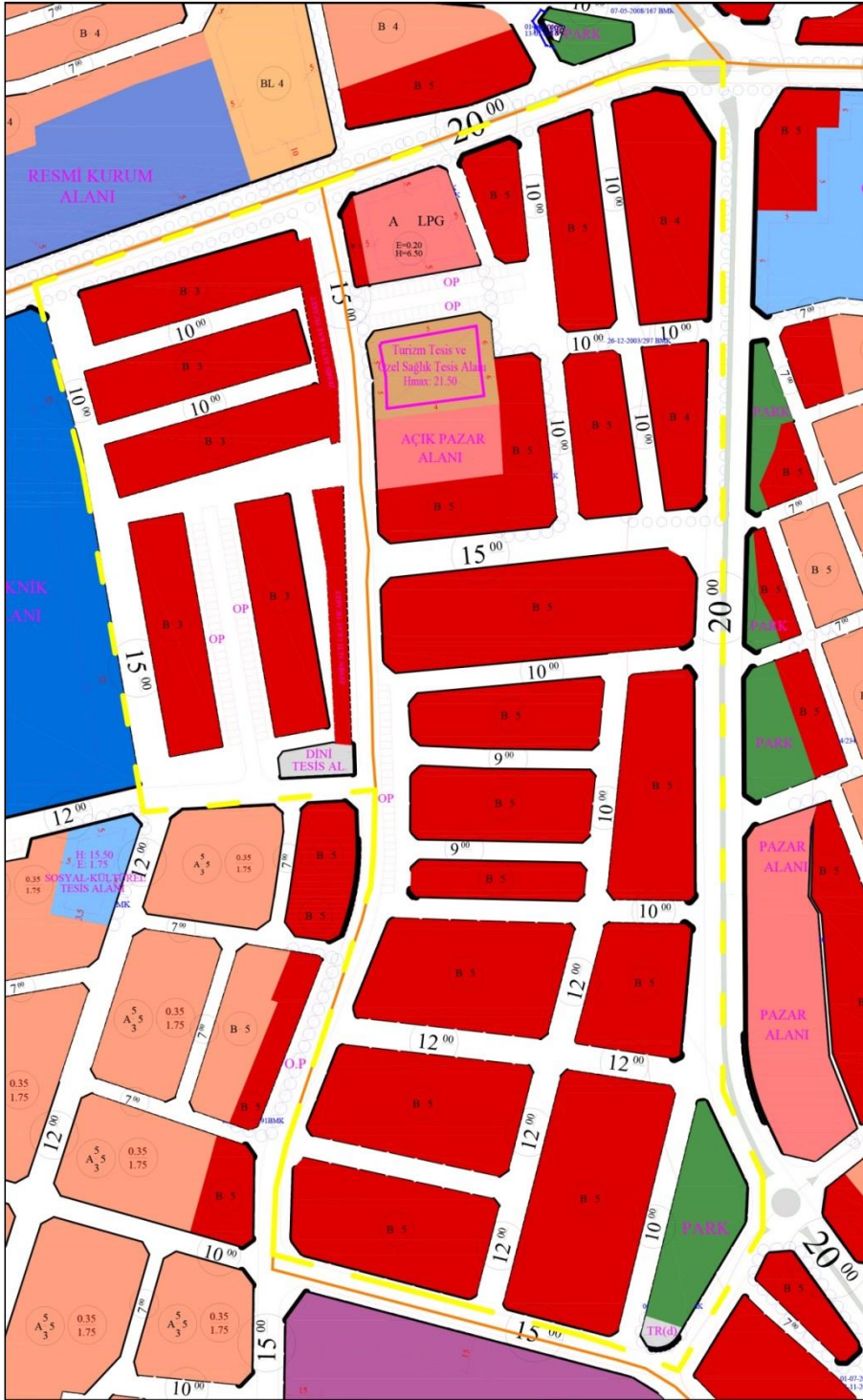

Şekil 4.5. Çalışma Alanı 1/5000'lik Nazım İmar Planı

1/1000 ölçekli Nazım imar Planları incelendiğinde alanda; Turizm tesis ve özel sağlık tesis alanı ($H_{ençok}$: 21.5) ayrılmış olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra açık pazar alanı ve akaryakıt istasyonu (H : 6.50) içinde ayrılmış alanlar mevcuttur.

Ayrıca alan sınırları içerisinde 2018 m² 'lik bir park alanı, trafo alanı ve dini tesis alanı olarak ayrılmış yerlerde mevcuttur.

Çalışma alanı içerisinde konut alanı bulunmamakta olup alan daha çok ticaret alanı olarak ayrılmıştır. Ticaret alanında ise 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına göre maksimum 5 katlı binalara izin verilmektedir.

Şekil 4.6. 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı

4.2.2 Çalışma Alanı Nüfus Bilgileri

Çalışma alanını içerisinde bulunduğu Yavuz ve 100. Yıl Mahallelerinde ise toplam 41.518 kişi yaşamakta olup, 8.181 kişi Yavuz Mahallesi'nde 33.337 kişide 100. Yıl Mahallesi'nde ikamet etmektedir. Aynı zamanda komşu mahalleler olan Çınarlı, Aydoğdu ve Ertuğrul Mahallelerinde toplamda 38.252 kişi yaşamaktadır. Sırası ile Çınarlı Mahallesi'nde

23.752, Aydoğdu Mahallesiinde 11.410 ve Ertuğrul Mahallesiinde 3.090 kişi yaşamaktadır (Çizelge 4.4)

Çizelge 4.4. Çalışma alanı Mahalleleri ve Komşu Mahallelerin Nüfusu

YIL	MAHALLE	NÜFUS
2018	AYDOĞDU	11.410
2018	ÇINARLI	23.752
2018	ERTUĞRUL	3.090
2018	YAVUZ	8.181
2018	100. YIL	33.337

4.2.3 Çalışma Alanı İklim Özellikleri

Tekirdağ ilçesi kıyısında, Süleyman paşa ilçesi içerisinde kıyı şerisinde yer alan çalışma alanının da Akdeniz iklimi etkileri görölmekte olup iç kesimlere göre daha ılıman bir hava hakim olup, Ayrıca alanda 20.04.2019 tarihinde yapılan arazi çalışmaları sırasında alanda sürekli bir rüzgar hakim olduğu gözlemlenmiştir.

4.2.4 Çalışma Alanı Bitki Örtüsü

Alanda bitki örtüsü bulunmamakla beraber; açıklık alanlar da yer yer yabani otlar yetişmekte, dükkan önlerinde ve bazı noktalarda soliter veya gruplar halinde, Kavak (*Populus*) (Şekil 4.7), İhlamur (*Tilia*) (Şekil 4.8), Çınar (*Platanus orientalis*) (Şekil 4.9), Dişbudak (*Fraxinus*), ve çok az sayıda karaçam (*Pinus nigra*) ağacı bulunmakta olup bakımsız ve atıl durumdadırlar.

Şekil 4.7. Alanda Bulunan Kavak Ağaçları (Orijinal 2019)

Şekil 4.8. Ihlamur Ağaçları (Orijinal 2019)

Şekil 4.9. Alanda Yetişen Yabani Otlar ve Çınar Ağaçları (Orijinal 2019)

Şekil 4.10. Alanda ki Ağaçlardan Bir Görüntü (Orijinal 2019)

4.2.5 Çalışma Alanı Topoğrafyası

Alan genel olarak eğimli bir yapıya sahip olup kot farkı bazı noktalarda oldukça fazladır, ticaret alanlarının bulunduğu bazı caddelerde kot farkı bulunmamaktadır (Şekil 4.11 ve Şekil 4.12).

Şekil 4.11. Alanın Topoğrafik Yapısı-Ana Yol Sınırı (Orijinal 2019)

Şekil 4.12 Bazı Noktalarda ki Kot Farklılıkları (Orijinal 2019)

Şekil 4.13. Alanda ki kot farklılıkları ve düz alanlar (Orijinal 2019)

4.2.6 Çalışma Alanı Arazi Kullanımları

Alanını genelinde ticaret alanları ve imalathaneler bulunmaktadır. Konut alanı bulunmamamla beraber alanda 1 adet ibadethane, 1 adet benzin istasyonu, 1 otel işletmesi, 1 adet eski un fabrikası, 1 adet trafo ve açık boş alanlar bulunmaktadır.

Ticaret yapan işletmelerin çoğunluğu araba tamiri yapan, yeden parça satan dükkanlardan oluşmakla beraber, alanda ahşap atölyeleri, hırdavat ve elektrik dükkanları, mobilyacılar ve restoranlarda bulunmaktadır.

Şekil 4.14’de mevcutta araba tamircilerinin bulunduğu bazı yerleri görmek mümkündür.

Şekil 4.14. Araba Tamircileri ve Yedek Parça Dükkanlar (Orjinal 2019)

Alanda hala ibadete açık birde cami bulunmaktadır, cami dış yapısı ve çevresi bakımından tadilata girmelidir. (Şekil 4.15.)

Şekil 4.15. Eski Sanayi Camii (Orijinal 2019)

Mevcutta alanda birde Turizm tesis (Dess Otel) bulunmaktadır (Şekil 4.16.).

Şekil 4.16. Des'Otel (Orijinal 2019)

Alanda bir de; şu an faaliyet göstermeyen Marmara Un Sanayi A.Ş' ye ait un fabrikası mevcuttur (Şekil 4.17).

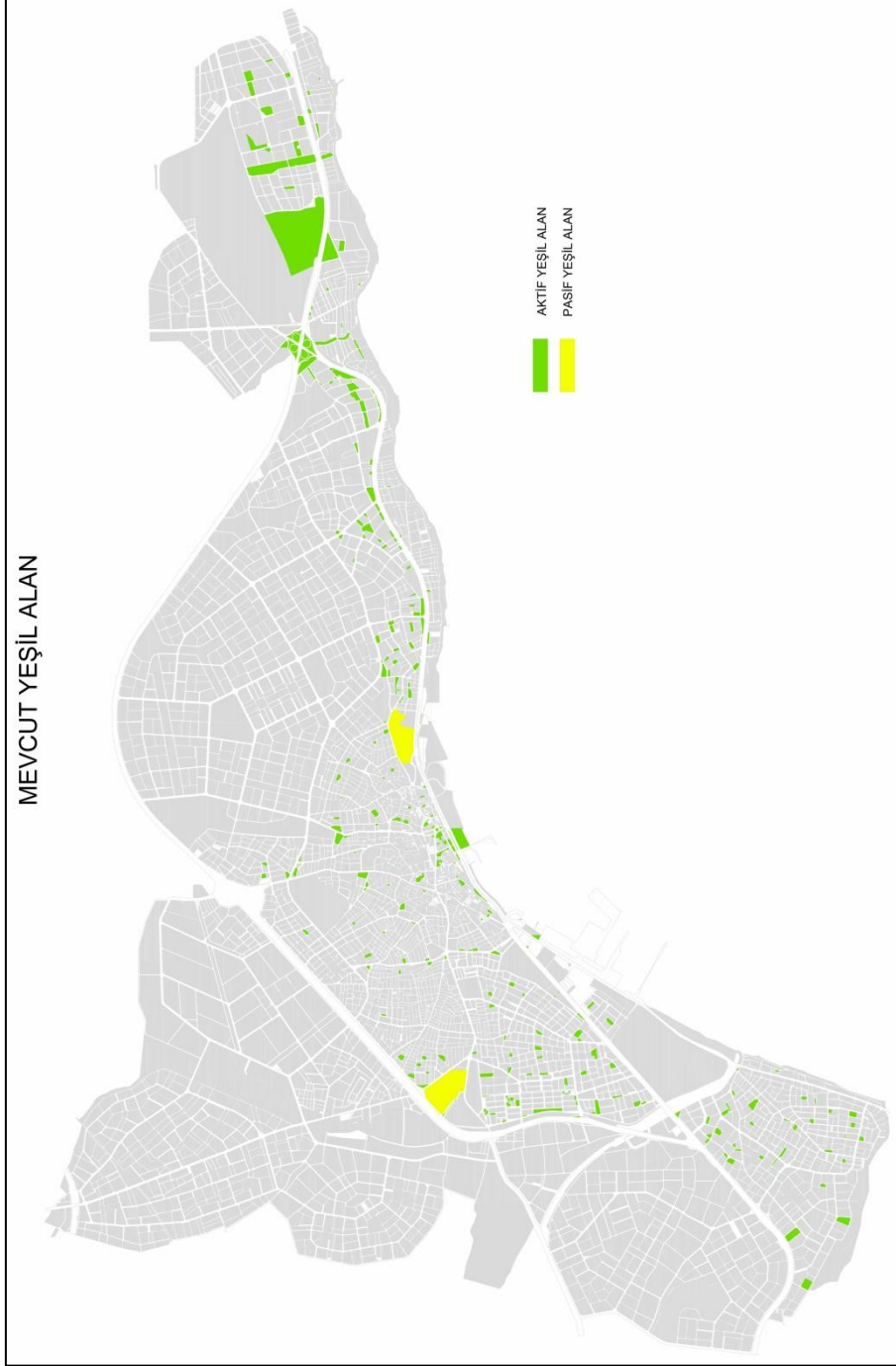

Şekil 4.17. Eski Un Fabrikası (Orijinal 2019)

5. PLANLAMAYA YÖNELİK ANALİZLER

5.1 Mevcut Yeşil Alan Miktarı

İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik' e göre bir şehirde kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m²/Kişi olmalıdır. Süleyman paşa ilçesinin mevcut yeşil durumu Şekil 5.1'de verilmiştir.

Şekil 5.1. Süleymanpaşa İlçesi Mevcut Yeşil Alanları

Çalışma alanının içerisinde bulunduğu Yavuz mahallesinde mevcutta 8.181 kişi ve 100. Yıl mahallesinde de 33.337 kişi yaşamakta olup; aktif ve yeşil alanlara bakıldığında, Yavuz mahallesinde toplam 4.043 m², Yavuz mahallesinde ise 173.916 m² yeşil alan bulunmaktadır. Mevcut durumda Yavuz mahallesi için kişi başına düşen yeşil alan miktarı 0.49 m² iken, 100. Yıl mahallesinde 5,21 m²'dir.

Yavuz mahallesi için;

$$4043 \text{ m}^2(\text{Mevcut Yeşil Alan}) \div 8181(\text{Nüfus}) = 0,49\{\text{m}^2|\text{Kişi}\}$$

100. Yıl mahallesi için;

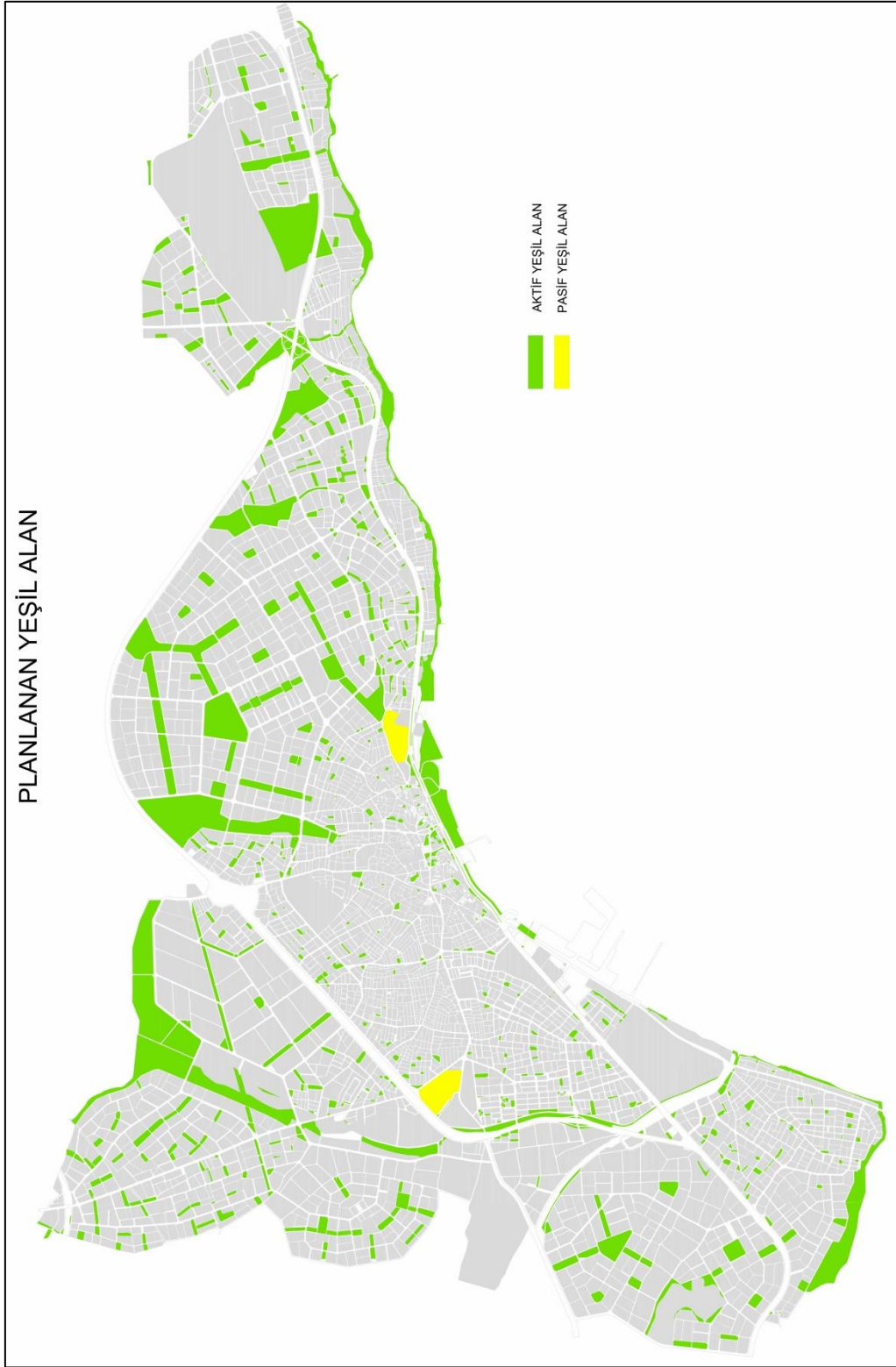
$$173916 \text{ m}^2(\text{Mevcut Yeşil Alan}) \div 33337(\text{Nüfus}) = 5,21\{\text{m}^2|\text{Kişi}\}$$

Çizelge 5.1. Yavuz ve 100. Yıl Mahalleleri Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarları

MAHALLE	MEVCUT NÜFUS (Kişi)	MEVCUT YEŞİL ALAN (m ²)	KİŞİ BAŞINA DÜŞEN YEŞİL ALAN MİKTARI (m ² /Kişi)
Yavuz	8.181	4043	0.49
100. Yıl	33.337	173916	5.21

5.2 Planlanan Yeşil Alan Miktarları

1/5000'lik nazım imar planları incelendiğinde yaklaşık 545 Ha'lık bir yeşil alan planlandığı görülmektedir (Şekil 5.2).

Şekil 5.2. Süleymanpaşa İlçesi Planlanan Yeşil Alanlar

Süleymanpaşa ilçesi için yapılmış olan 1/5000'lik Nazım İmar planları incelendiğinde, 100. Yıl mahallesinde; 2.447.870 m² (244.78 Ha) alanda toplam 70.686 kişinin ikamet etmesi planlanmış olup, mevcut yeşil alanların dışında 520.253 m² (52.02 Ha) daha yeşil alan planlanmaktadır.

Planlanan yeşil alanlarda dahil edildiğinde 100. Yıl mahallesinde toplam 694.169 m² (69.41 Ha) yeşil alan olmaktadır. 70.686 kişinin yaşadığı düşünüldüğünde kişi başına 9.82 m² yeşil alan düşmektedir.

Yavuz mahallesinde ise 1/5000'lik imar planlarında toplam 125.708 m² (12.57 Ha) alanda 11.304 kişinin yaşaması düşünülmekte olup, mevcut yeşil alanlar dışında planlamalarda yeni yeşil alanlara yer verilmemiştir. Bu durumda yavuz mahallesinde öngörülen nüfus sayısına ulaşıldığında kişi başına düşen yeşil alan miktarı 0.35 m² olacak ve kişi başına düşen yeşil alan miktarı mevcut durumdakinden de az olacaktır.

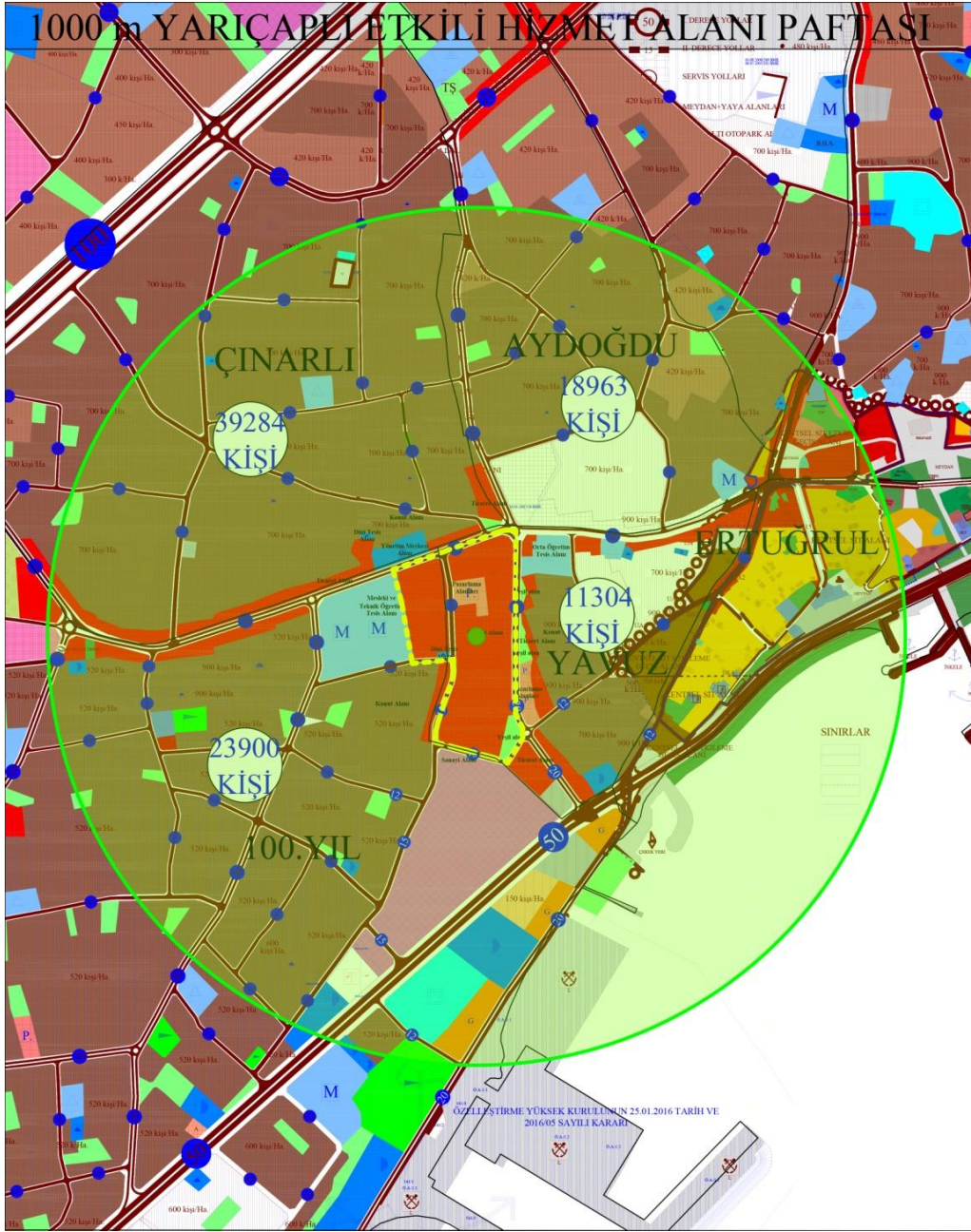
5.3 Etkili Hizmet Alanları Analizi

5.3.1 500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı Analizi

Alanda 500 m yarı çapı etkili hizmet alanı sınırı içerisine (Şekil 5.3); toplam 38.37 (383.702 m²) hektar konut alanı girmekte olup, 1/5000 ölçekli nazım imar planlarına göre 27.843 kişi' ye hizmet edecektir.

Bunlardan 10.656 kişi Yavuz mahallesinde, 5.460 kişi 100. Yıl mahallesinde yaşayacak olup, komşu mahaller olan Çınarlı ve Aydoğdu mahallelerinde toplam 11.727 kişiye hizmet etmektedir.

hizmet edecek olup, 11.304 kişi Yavuz mahallesinde, 23.900 kişi 100.Yıl mahallesinde ve geriye kalan 58.247 kişi Çınarlı ve Aydoğdu mahallerinde ikamet etmesi öngörülmektedir.

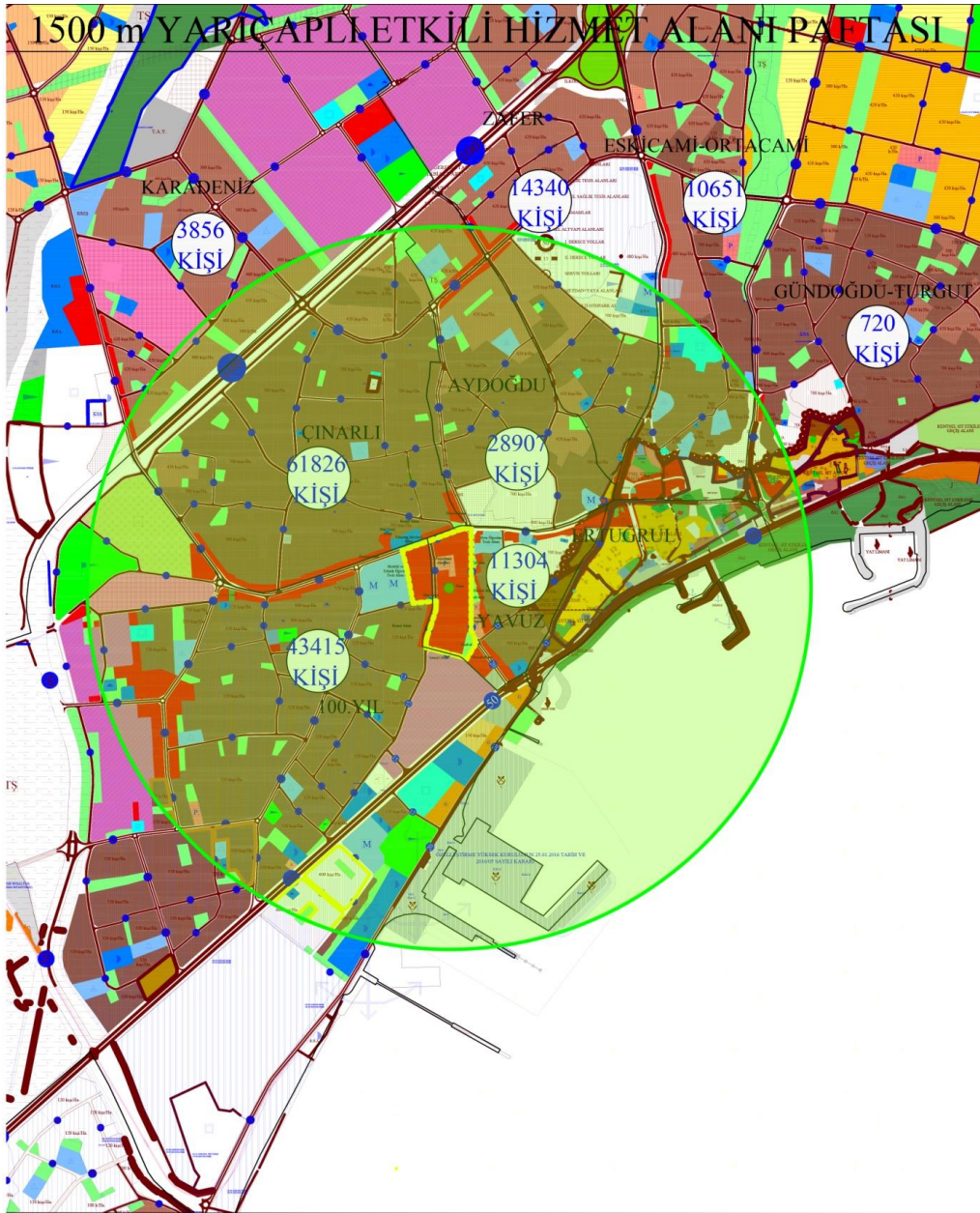
Şekil 5.4. 1000 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı

5.3.3 1500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı

1500 m yarıçaplı etki alanı içerisinde (Şekil 5.5) 276.35 Ha (2.763.530 m²) konut alanı girmekte olup, toplamda 175.019 kişiye hizmet edecektir.

Bunlardan 11.304 kişi Yavuz mahallesinde, 43.415 kişi 100. Yıl mahallesinde yaşayacak olup, komşu mahalleler olan ınarlı mahallesinde 61.826 kişi, Aydoğdu mahallesinde 28.907 kişi yaşayacaktır.

Bunun yanı sıra bu ölçekten itibaren çalışma alanı ile komşuluk ilişkisi bulunmayan mahallelerde etkili hizmet alanı sınırlarına girmeye başlamaktadır. Karadeniz mahallesinde 3856 kişi, Zafer mahallesinde 14.340 kişi, Eski cami-Orta cami bölgesinde 10.651 kişi ve Gündoğdu mahallesinde 720 kişi etkili hizmet alanı içerisine dahil olmaktadır.

şekil 5.5. 1500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı

5.3.4 2000 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı

2000 m Yarıçaplı etki alanı içerisinde (Şekil 5.6) toplam 368.49 Ha (3.684.930 m²) konut alanı girmekte olup, toplam 230.477 kişiye hizmet edecektir.

Bunlardan 11.304 kişi Yavuz mahallesinde, 52.624'ü 100. Yıl mahallesinde ve komşu mahalleler olan Çınarlı'da 61.826, Aydoğdu mahallesinde ise 28.907 kişi yaşayacaktır

Etkili hizmet alanı sınırına giren diğer mahallerde ise; Karadeniz mahallesinde 11.702, Zafer mahallesinde 20.113, Eski cami ve Orta cami mevkiinde 16.325 ve Gündoğdu mahallesinde 17.676 kişi etki alanı sınırı içinde yaşayacaktır.

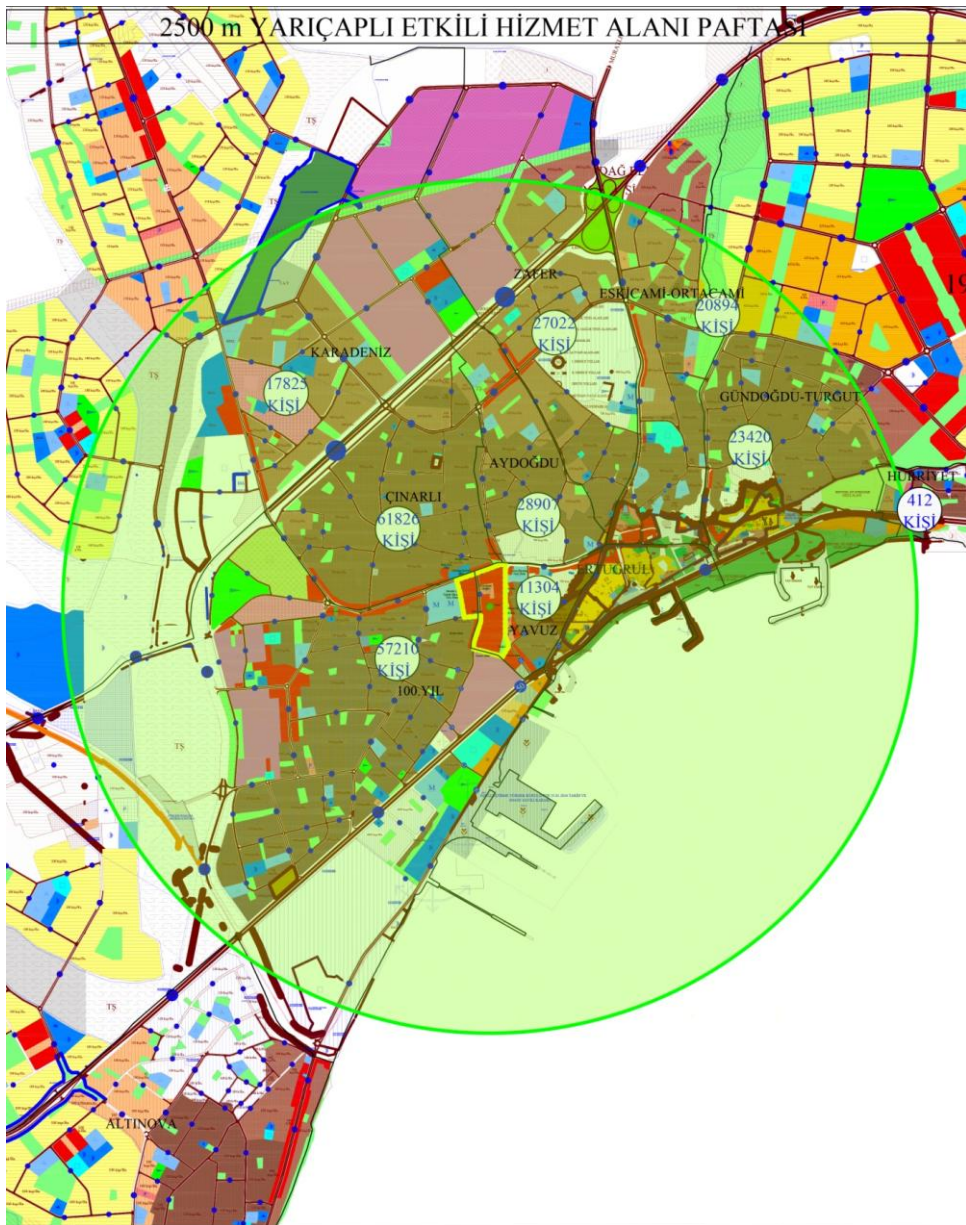
Şekil 5.6. 2000 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı

5.3.5 2500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı

2500 m Yarıçaplı etki alanı içerisinde (Şekil 5.7) toplam 455.68 Ha (4.556.881 m²) konut alanı girmekte olup, toplam 248.820 kişiye hizmet edecektir.

Bunlardan 11.304 kişi Yavuz mahallesinde, 57.210'ü 100. Yıl mahallesinde ve komşu mahalleler olan Çınarlı'da 61.826, Aydoğdu mahallesinde ise 28.907 kişi yaşayacaktır.

Etkili hizmet alanı sınırına giren diğer mahallerde ise; Karadeniz mahallesinde 17.825, Zafer mahallesinde 27.022, Eski cami ve Orta cami mevkiinde 20.894, Gündoğdu mahallesinde 23.420 kişi ve Hürriyet mahallesinde 412 kişi etki alanı sınırı içinde yaşayacaktır.

Şekil 5.7. 2500 m Yarıçaplı Etkili Hizmet Alanı

5.4 Çalışma Alanı Yakın Çevresinde Bulunan Park ve Spor Tesisleri

Tekirdağ kent rehberi ve uydu görüntüleri incelendiğinde alana en yakın park yaklaşık 150 m mesafede Yavuz Mahallesinde bulunan çocuk parkıdır (Şekil 5.8). Bunu dışında gene Yavuz Mahallesinde alana 500-550 m mesafede 1 adet çocuk parkı daha mevcuttur (Şekil 5.9). Yavuz mahallesinde bulunan her iki parkta da bulunan çocuk oyun donatıları eski ve yıpranmış durumda olmakla beraber hiç yeşil alan bulunmamaktadır.

Şekil 5.8. Yavuz Mahallesi Çocuk Parkı-1

Şekil 5.9. Yavuz Mahallesi Çocuk Parkı-2

100. yıl mahallesinde ise çalışma alanına en yakın çocuk parkı alana yaklaşık 750 m mesafede bulunmakta olup. (Şekil 5.10).

Şekil 5.10. 100. Yıl Mahallesi Çocuk Parkı

Ayrıca komşu mahalleler olan Eski cami-orta cami ve Ertuğrul Mahallerinde de alana yaklaşık 800-900 m mesafede toplam 2 adet ufak mahalle meydanı-dinlenme alanı mevcuttur. (Şekil 5.11 ve Şekil 5.12). Bunun dışında Şekil 5.13’de görüldüğü üzere Ertuğrul Mahallesi sınırları içerisinde İsmet İnönü Spor Kompleksi bulunmakta olup alana en yakın spor kompleksi burasıdır.

Şekil 5.11. Eski Camii-Orta Camii Mahalle Meydanı

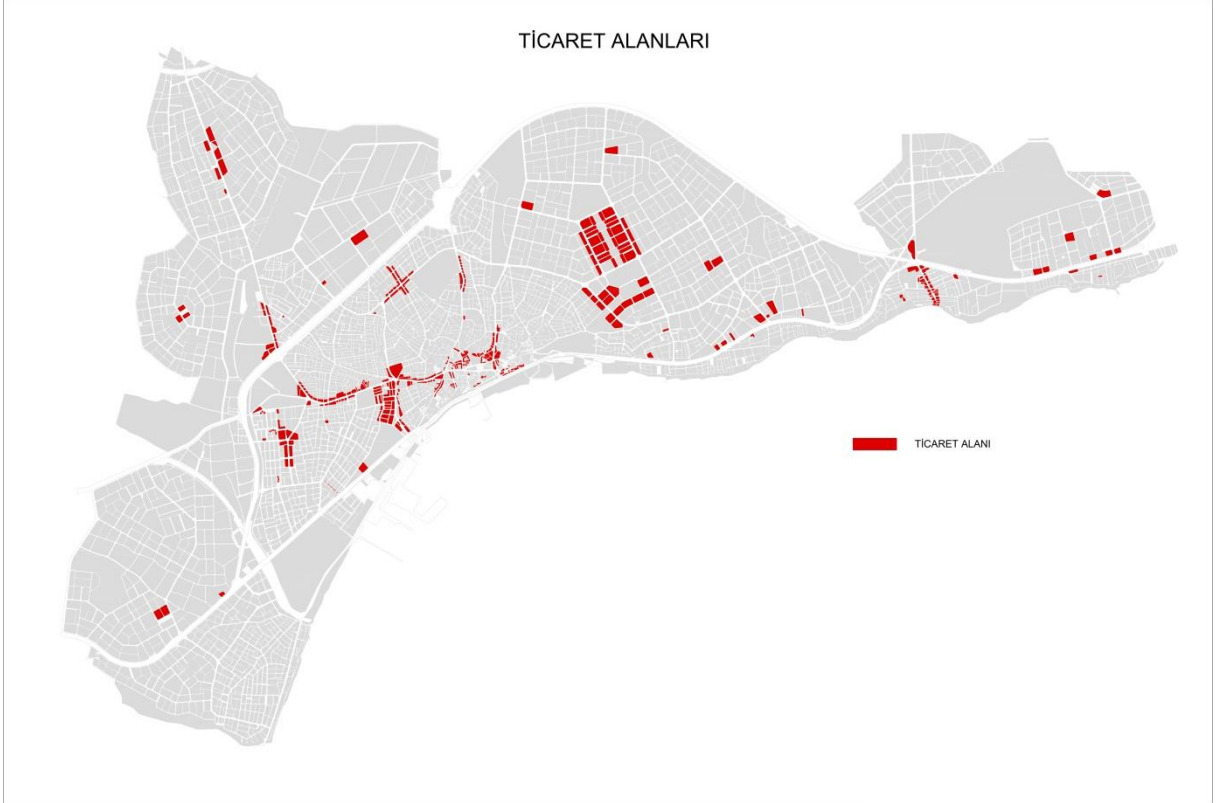
Şekil 5.12. Ertuğrul Mahallesi Dinlenme Alanı

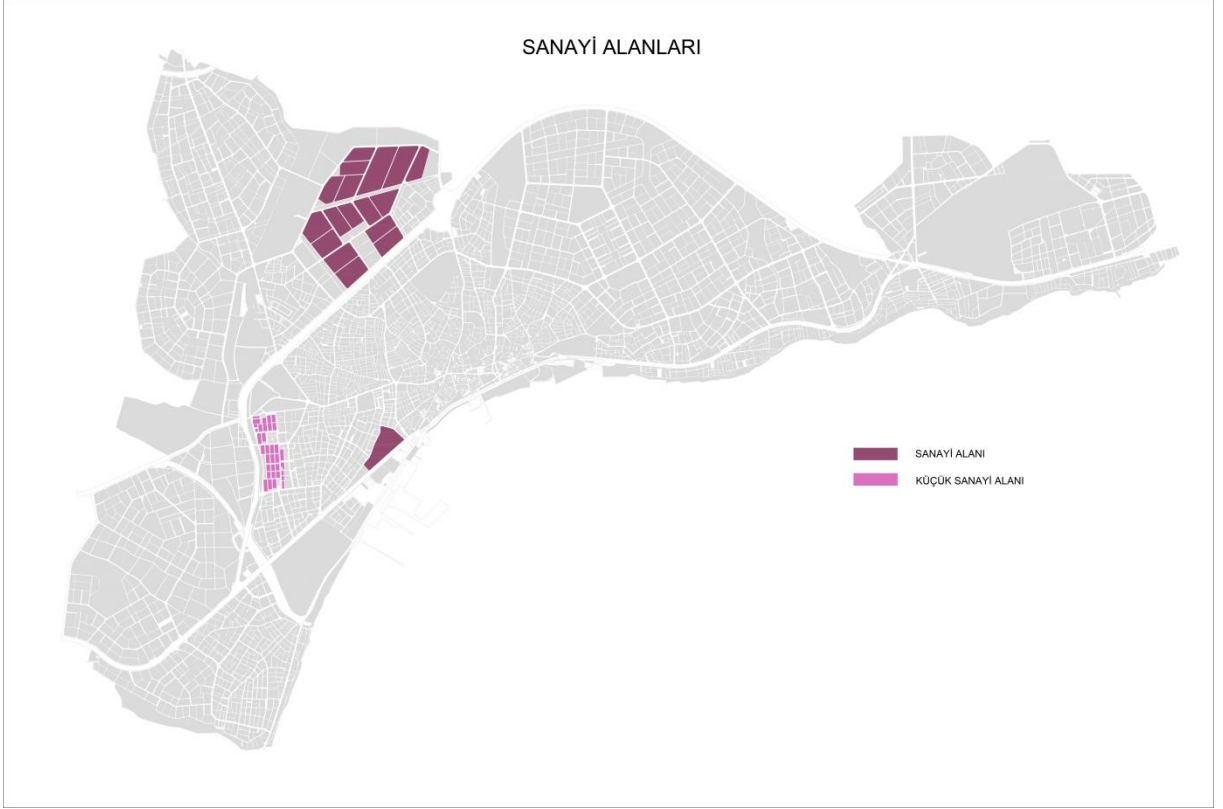
Şekil 5.13 İsmet İnönü Spor Kompleksi

6. ÇALIŞMA ALANI PLANLAMA ÖNERİSİ

Alan 1/5000 ölçekli nazım imar ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında ticaret alanı gözükmektedir fakat alanın ticaret alanı olarak değil de park alanı olarak kullanılmasının kent açısından daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir. Alan nüfus yoğunluğunun fazla ancak yeşil alan miktarının az olduğu bir yerde konumlanmış olup aynı zamanda alanın Güney-Batısında planlarda sanayi alanı olarak ayrılmış bir yerde mevcuttur

Şekil 6.1. Süleymanpaşa İlçesi Ticaret Alanları

Şekil 6.2. Süleymanpaşa İlçesi Sanayi Alanları

Çalışmaya konu olan Tekirdağ ili Süleymanpaşa ilçesinde bulunan eski sanayi alanında yapılan arazi çalışmalarında görülmüştür ki alan oldukça bakımsız, kötü ve pis bir görüntüye sahip ve yeşil alan miktarı ve bitki örtüsü bakımından yoksundur.

Çalışmaya konu eski sanayi alanının içerisine dahil olduğu Yavuz ve 100. Yıl mahallelerinde, mevcut yeşil alan miktarları incelendiğinde kişi başına düşen yeşil alan miktarlarının sırası ile 0.49 m²/kişi ve 5.21 m²/kişi olduğu saptanmıştır.

Ayrıca uydu görüntüleri, Tekirdağ kent rehberi ve hali-hazır haritalardan yapılan incelemeler sonucunda alanın yakın çevresinde yeteri kadar çocuk oyun alanı ve spor alanı olmadığı saptanmıştır.

Alanda yapılan etkili hizmet alanı analizlerine göre;

- 500 m yarıçaplı etkili hizmet alanında; 27.843 kişi
- 1000 m yarıçaplı etkili hizmet alanında; 93.451 kişi
- 1500 m yarıçaplı etkili hizmet alanında; 175.019 kişi
- 2000 m yarıçaplı etkili hizmet alanında; 230.477 kişi

- 2500 m yarıçaplı etkili hizmet alanında; 248.820 kişi etkin bir şekilde alanı kullanabilecektir.

Yapılan tüm bu arazi çalışmaları ve analizler sonucunda alanın imar planlarında ki durumunun değiştirilerek park alanı olarak planlanmasının kente daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Öneri parkta ise ağırlıklı olarak kentin her kesiminden ve yaştan insanın, Spor ihtiyacını karşılayacak faaliyetler, farklı yaş gruplarına yönelik çocuk oyun alanları ve sosyal alanlar olması önerilmektedir. Böylece alan ve yakın çevresinde ki spor alanı eksikliği giderilebilecek, bunun yanı sıra çocuklar için farklı aktivite ve eğlence fırsatları sunulabilecektir. Tüm bu faydalarının yanı sıra alanda tasarımda oluşturulacak yeşil alanlar ile Yavuz ve 100.yıl Mahallelerinde ki yeşil alan miktarı arttırılmış olacaktır.

6.1.1 Planlama Alanına Yönelik İhtiyaç Listesi

Alanda; Spor, Çocuk oyun alanı ve sosyal aktivite isteklerine karşılık verilebilmesi için ihtiyaç listesi oluşturulmuştur. İhtiyaç listesinde ağırlıklı olarak Spor alanı ve Çocuk oyun alanları ön planda tutulmuştur.

Bu ihtiyaç listesine göre alanda;

- 5 adet Giriş-Çıkış Noktası
- Spor Sahaları (26.000 m²)
 - 5 Adet Basketbol Sahası
 - 3 Adet Futbol Sahası
 - 3 Adet Voleybol Sahası
 - 4 Adet Tenis Kortu
 - Koşu Parkuru
 - Antrenman İstasyonları ve Fitness Aletleri
- 2 Adet Otopark Alanı (8.000 m²)
 - 320 Araçlı otopark (4.500 m²) (Kuzey Yönü)
 - 250 Araçlı otopark (3.500 m²) (Güney Yönü)
- Çocuk Oyun Alanları (20.000)
 - Oyun Grupları (0-3 yaş , 4-7 yaş ve 8-15 yaş grupları için)
 - Mini Hayvanat Bahçesi
 - Macera Parkuru
- Sosyal Tesisler (14.500 m²)

- Kafe
- Restoran alanları
- Tuvalet ve giyinme kabinleri
- Konser Alanı ve Fuar Alanı (12.000 m²)
- Yeşil Alanlar
 - Tematik bahçe örnekleri
 - Dinlenme alanları

Olması planlanmaktadır.

Tüm bu planlamalar ve kullanım alanları belirlenirken şehirde yaşayan insanların; spor, dinlenme, eğlence, rekreasyon, sosyal ve kültürel aktivite ihtiyaçlarını karşılama amacı ile planlamaları yapılmıştır.

Alan kullanım planlarında alana; 1 adet Kuzeyde, 1 adet Güneyde, 2 adet Doğuda 1 adette Batı da olmak üzere toplamda 5 adet giriş planlanmıştır. Doğu yönünde araç ve yaya trafiğinin fazla olması ve buradaki giriş noktalarından alanın her yerine eşit ulaşım mesafesi bulunması sebebiyle 2 adet giriş öngörülmüştür. Kuzey ve Güney cephelerinden sağlanan girişlerde farklı fonksiyonlara daha kolay ulaşım sağlanabilmektedir. Ayrıca batı cephesine de konulan giriş ile alana her yönden giriş imkanı sağlanmıştır.

Alanın Kuzey Batısında ve Güneyinde spor sahaları konumlandırılmış olup bu alanların konumlandırılmasında kullanım kolaylığı olması açısından 2 farklı lokasyon da gruplar halinde yerleştirilmiş olup Kuzey batı yönünde ki spor alanları özellikle alanın batı yönündeki sınır da bulunan okula yakın olması amaçlanarak yerleştirilmiştir. Böylece eğitim gören öğrenciler bu srop tesislerinden kolaylıkla yararlanacaktır.

Planlama çalışmasında Kuzey ve Güney Yönüne 2 farklı otopark konumlandırılmış olup Kuzey otoparkı 320 araç, Güney otoparkı ise 250 araçlık olarak planlanmıştır. Otopark alanları hem ana yol akslarına yakın olmaları hem de kot farkının olmamasından dolayı kuzey ve güney yönleri seçilmiştir. Doğu yönünde kot farkının fazla olması sebebi ile o bölgede otopark konumlandırılmamıştır.

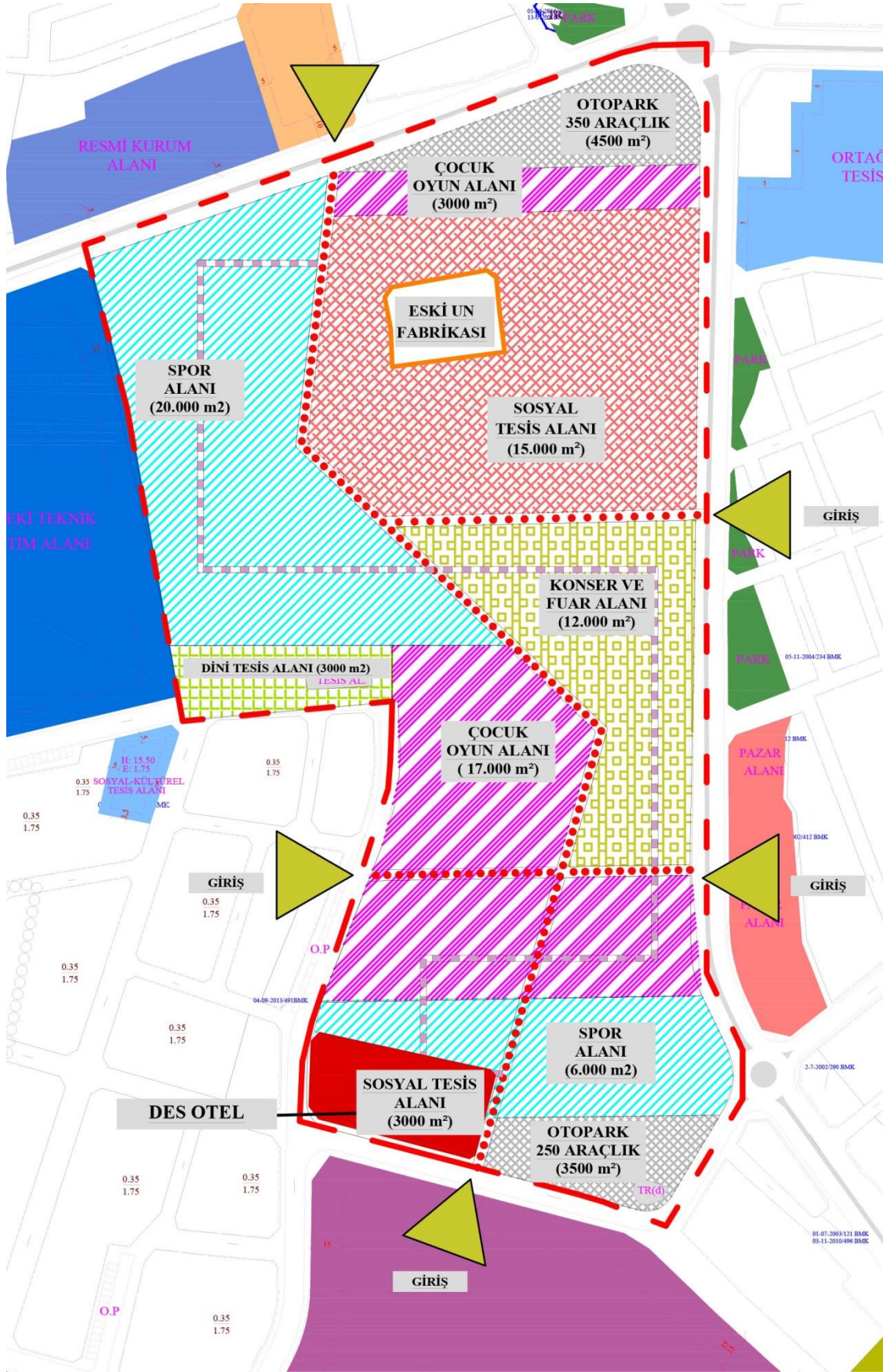
Kafe, restoran, tuvalet ve giyinme kabinleri sosyal tesis kapsamında bir arada düşünülmüş fakat alanın büyük olması nedeni ile kuzey ve güney yönlerinde olmak üzere 2 farklı lokasyon da sosyal tesis konumlandırılması planlanmıştır. Ayrıca alanda mevcutta

bulunan eski un fabrikası korunarak restorasyonun yapılması ve sosyal tesis alanı içerisinde değerlendirilmesi düşünülmektedir.

Alanın orta noktasında konser, tiyatro, sinema gösterimi gibi etkinlikler için alana 1 adet amfi tiyatro ve panayır, kermes, sergi vb. etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi içinde fuar alanı tasarlanmıştır.

Ayrıca alanda farklı yaş grupları için 2 farklı alanda oyun alanları oluşturulmuş. Bu oyun alanları içerisine de farklı yaş gruplarına hitap eden donatılar yerleştirilmiştir. Ayrıca bu alanlarda mini hayvanat bahçesi ve macera parkurları da bulunmaktadır

Öneri alan kullanım planı Şekil 6.3'de verilmiştir.

Şekil 6.3 Öneri Alan Kullanım Planı

7.TARTIŞMA VE SONUÇ

Günümüz kentlerinde yanlış arazi kullanımları ve buna ek olarak kentlerdeki nüfusun hızla artışı ve bu nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için açık yeşil alanlar, farklı arazi kullanımlarına dönüştürülmekte bu durumda kent içindeki yeşil alanların yok olmasına neden olmakta ve kent ekosistemi olumsuz olarak etkilenmektedir.

Kentlerde ki yeşil alan azlığı kent halkını fiziki ve psikolojik olarak olumsuz etkilemekte sağlık sorunlarına neden olmakta ve bu durum toplum sağlığına da etki ederek güvensiz, şiddete meyilli, suç oranını yüksek olduğu bir toplumun oluşmasına neden olabilmektedir.

Kent içerisinde toplum ve bireyin sağlığı açısından, insanların rahatlayabileceği ve rekreasyon ihtiyaçlarının karşılandığı alanların olması elzemdir. Ancak şehirlerdeki alan yetersizliği rekreasyon alanlarının oluşturulmasını zorlaştırmaktadır. Bundan dolayıdır ki kent içerisinde zamana bağlı olarak işlevini yitirmiş alanların tespiti ve bu alanların rekreasyon amaçlı dönüştürülmesi önemli bir konudur.

Sanayi devriminin ve kapitalizm gibi ekonomik akımların etkisi ile birlikte şehirler tarımdan uzaklaşarak sanayileşmeye başlamış ve bu doğrultuda şekillenmiştir. Fakat kurulan bu fabrikalar zamanla ya kapanmış ya da oluşturulan organize sanayi bölgelerine taşınarak faaliyetlerini buralarda sürdürmeye başlamışlar ve alanlar kent içerisinde işlevsiz kalmışlardır. İşte tamda bu noktada hem insanların rekreasyon ihtiyacını karşılamak hem de kötü bir görüntü yaratarak şehrin imajını sarsan eski sanayi alanlarını rekreasyon alanlarına dönüştürülmesi fikri doğmuştur. Böylece hem kentlerde ki kötü görüntü ortadan kaldırılacak kentin imajı arttırılacak hem de halkın rekreasyon ihtiyaçları karşılanmış olacaktır.

Çalışma alanımız olan Süleymanpaşa eski sanayi alanının dönüştürülmesi fikri de bu doğrultuda şekillenmiş ve alan ile ilgili; mevcut yeşil alan, planlanan yeşil alan durumu, nüfus bilgisi ve 1/5000 ölçekli nazım imar planlarından bakılarak nüfus planlamaları incelenmiş, halihazır vaziyet planı, Tekirdağ kent rehberi ve uydu görüntüleri yardımıyla da çalışma alanı etrafında ki parkların ve spor tesislerinin analizleri yapılmıştır.

Analizler incelendiğinde; 1/5000 ölçekli nazım imar planlarına göre; alanın sınırları içerisinde bulunan 100. Yıl ve Yavuz Mahallerin de toplamda 81.990 kişinin yaşaması öngörülmekte olup, 520.253 m² (52.02 Ha) daha yeşil alan planlanması yapılmaktadır. Bu duruma mevcut yeşil alanlar da eklendiğinde toplamda 694.169 m² (69.41 Ha) yeşil alan

oluşmaktadır. Elde edilen bu sonuçlara göre planlanan nüfus yoğunluğuna ulaşıldığında ve planlanan bütün yeşil alanlar oluşturulduğunda kişi başına 8.41 m² yeşil alan oluşturulmuş olacaktır.

Mevcut yeşil alan ve çocuk parkları açısından alanın yakın çevresi araştırıldığında ise; yakın çevrede nitelikli bir yeşil alan bulunmadığına rastlanmıştır ve alana en yakın çocuk parkının Yavuz Mahallesinde bulunan ve alana 500-550 m mesafede bulunan çocuk parkı olduğu belirlenmiştir. Bu çocuk parkı da uydu görüntülerinden anlaşıldığı kadarıyla çok eski durumda ve çevredeki ihtiyaçlara cevap veremez niteliktedir. Söz konusu park dışında alan çevresinde bulunan diğer parklarda eski ve bakımsız durumdadırlar.

Tespiti yapılan bir başka durum ise alanın yakın çevresinde hiç spor alanı ve sosyal tesisi bulunmadığıdır. Alana en yakın spor tesisi Ertuğrul Mahallesi sınırları içerisinde ki İsmet İnönü Spor Kompleksi olup alana en az 1000 m (1 km) mesafede bulunmaktadır.

Tüm bu analizlerin yanında yapılan arazi çalışmalarında alanın çok bakımsız ve yetersiz alt ve üst yapıya sahip olduğu saptanmıştır. Bu durumun Tekirdağ kent kimliği ile ters düşerek kent imajına zarar verdiği açıktır ve alanın belirli bir konsept doğrultusunda park alanına dönüştürülerek yenilenmesi kent kimliği ve bölge ekonomisinin canlandırılması için önemlidir.

Alan ile ilgili öneri plan çalışması yapılırken öncelikli olarak çevre halkının spor ihtiyacının karşılanması ve farklı yaş gruplarına hitap edecek çocuk oyun alanlarının oluşturulması amaçlanmış tasarım bu doğrultuda şekillendirilmiştir. Bu faaliyetlerin yanında alanda farklı rekreasyonel ve sosyal aktivitelerin yapılabileceği alanlar da oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda alanda futbol, basketbol, voleybol, tenis, fitness ve yürüyüş aktivitelerinin yapılacağı alanlar konumlandırılmış ardından farklı lokasyonlardan kolay şekilde erişilebilir çocuk oyun alanları oluşturulmuştur.

Sosyal faaliyetlerin gerçekleştirileceği alanlar belirlenirken alanda mevcutta bulunan ve bir tarihi olan yapıların olduğu yerler seçilmiş ve İzmir havagazı fabrikasının da olduğu gibi bu yapıların restorasyonunun yapılması ve buraların kullanıma açılması amaçlanmıştır. Alanda bu kriterlere uygun olarak eski un fabrikasının binası ve Eski sanayi camii bulunmaktadır.

Eski un fabrikasının restoran olarak hizmet vermesi amacı ile dönüşümü amaçlanmıştır. Eski Sanayi Camii ise yenileme çalışmalarının ardından daha güzel bir

görünüme kavuşarak hizmete devam edecektir. Ayrıca alan sınırları içerisinde bulunan Des Otel hizmet vermeye devam edecektir.

Alanda ayrıca Duisburg Parkı, Almanya örneğinde olduğu gibi geniş ve nitelikli yeşil alanlar ve dinlenme alanları oluşturularak bölge halkının kullanımına açılması hedeflenmektedir.

Yapılacak tüm bu tesis ve çalışmalar sonucunda bölge halkının spor, rekreasyon ve sosyal ihtiyaçlarını giderebilecekleri ve farklı yaş grubunda ki çocukların değişik aktivite ve oyun donatıları ile oynaması ve gelişimlerini sağlıklı bir biçimde sürdürmeleri sağlanmış olacaktır. Ayrıca yapılan dönüşüm sonrasında bu kent parkını ziyaret edecek farklı mahalle ve ilçelerden gelen insanlar burada ekonomik faaliyetlerde bulunarak ekonomiyi canlandıracaklardır.

Yapılan tüm bu planlamalar ve analizler sonucunda Eski Sanayi alanının imar planlarında ki durumunun değiştirilerek park alanına çevrilmesi ve ardından yapılacak dönüşüm çalışmasının bölgeye daha fazla yarar sağlayacağı ve kent imajına olumlu bir katkı yaparak kent imajını olumlu yönde geliştireceği düşünülmektedir.

8. KAYNAKLAR

- Akdaş A. (2000) Sanayi Bölgelerinin Çevreye Olan Etkilerinin Peyzaj Planlama ve Tasarım Açısından Denizli Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Y. Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bornova, İzmir.
- Aksoy Y. (2014) Türkiye’de Yeşil Alanlar İle İlgili Yasal Düzenlemeler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 26: 1-20.
- Anonim (2008a). El Día A Diagenetrificación. <http://ignasi.cat/tag/raval-gentrificacion-rabal/> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Anonim (2012a). a financial opportunity the Battersea Power Station. <https://architectureas.wordpress.com/2012/02/02/a-financial-opportunity-the-battersea-power-station/> Erişim Tarihi: 24.06.2019
- Anonim (2014a). Historical. <https://www.thehighline.org/photos-videos/historical/> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Anonim (2015a). After the A-bomb: Hiroshima and Nagasaki then and now – in pictures. <https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2015/aug/06/after-the-atomic-bomb-hiroshima-and-nagasaki-then-and-now-in-pictures> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- Anonim (2015b). NASA’dan İklim Atağı. <http://www.gezegenimimiz.com/NewsDetail.asp?idHaber=7590&KategoriAdi=#> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Anonim (2015c). Landschaftspark Duisburg Nord, DE. <https://www.latzundpartner.de/de/projekte/postindustrielle-landschaftspark-duisburg-nord-de/> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Anonim (2016a). Müze Hakkında. <http://sekkagitmuzesi.com/hakkında> Erişim Tarihi: 24.06.2019
- Anonim (2017a). A History of the Shipyard: Queen's Island to Titanic Quarter. <https://titanicbelfast.com/Blog/May-2017/A-History-of-the-Shipyard-Queen-s-Island-to-Titani/> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Anonim (2017b). Gazze’de ki Su Kirliliği Alarm Veriyor. <https://www.dunya.com/dunya/gazzedeki-su-kirliligi-alarm-veriyor-haberi-383956> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Anonim (2018a). Tekirdağ İli 2017 Çevre Durumu Raporu. T.C. Tekirdağ Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 104 s., Tekirdağ.
- Anonim (2018b). Tük Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 Erişim Tarihi: 23.04.2019.
- Anonim (2018c). NI papers: Will Primark rise from the ashes. <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-45352336> Erişim Tarihi:23.06.2019
- Anonim (2019a). Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar. <https://slideplayer.biz.tr/slide13474521> Erişim Tarihi: 08.02.2019.
- Anonim (2019b). Türkiye’de ki Yeşil Alan Standartları. <http://apsnynews.ml/?p=32387> Erişim Tarihi: 08.02.2019.

- Anonim (2019c). Açıklamalı Afet Yönetim Terimleri Sözlüğü. <https://www.afad.gov.tr/tr/23792/Aciklamali-Afet-Yonemi-Terimleri-Sozlugu?kelime=kentsel+d%C3%B6n%C5%9F%C3%BCm> Erişim tarihi: 05.03.2019.
- Anonim (2019d). Güncel Türkçe Sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori=veritbn&kelimesec=192246 Erişim Tarihi: 05.03.2019.
- Anonim (2019e). El Raval. <https://geographyfiledwork.com/El-Raval.html> Erişim tarihi: 05.03.2019.
- Anonim (2019f). Kentsel Dönüşümde Yeni Dönem. <https://aksaray.csb.gov.tr/kentsel-donusum-de-yeni-donem-haber-235301> Erişim Tarihi: 05.03.2019.
- Anonim (2019g). Sanayi Terimi Hakkında Bilgiler. <https://www.dersimiz.com/terimler-sozlugu/sanayi-nedir-ne-demek-6344> Erişim Tarihi: 05.03.2019.
- Anonim (2019h). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cb4e3b9be6854.12609596 Erişim Tarihi: 05.03.2019.
- Anonim (2019ı). Tekirdağ Nüfusu. <https://www.nufusu.com/il/tekirdag-nufusu> Erişim Tarihi: 26.04.2019
- Anonim (2019i). Tekirdağ Hakkında Bilgiler. <https://tekirdag.csb.gov.tr/ilimiz-hakkinda-i-905> Erişim Tarihi: 25.04.2019.
- Anonim (2019k). Sanayinin Önemi Özellikleri ve Zararları nelerdir. <http://www.nedenlerionemisonuclari.com/sanayinin-onemi-ozellikleri-ve-zararlari-nelerdir/> Erişim Tarihi: 12.03.2019.
- Anonim (2019l). İzmit Seka'nın Dönüşümü. <https://www.izmitteseka.com/> Erişim Tarihi: 17.03.2019.
- Anonim (2019m). İl ve İlçe Yüz Ölçümleri. https://www.harita.gov.tr/images/urun/il_ilce_alanlari.pdf Erişim Tarihi: 24.04.2019.
- Anonim (2019n). Süleymanpaşa. <https://www.trakyanet.com/trakya/tekirdag/tekirdag.html> Erişim Tarihi: 24.04.2019
- Anonim (2019o). Isola di calore e surriscaldamento estivo: cool colors in laterizio. <http://www.laterizio.it/cil/ricerca/81-isola-di-calore-e-surriscaldamento-estivo-cool-colors-in-laterizio.html> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Anonim (2019ö). GOSB Tekonoparkı Büyüme Hedefliyor. <https://emlakkulisi.com/gosb-tekonoparki-buyumeyi-hedefliyor/544398> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Ataöv A, Osmay S (2007). Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım. METU JFA, 24:2: 57-82.
- Aydın İ, Tütüncü Ö (2018). Rekreasyon Terapisi Kamplarının Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi. Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, 29: 106-112.
- Balamir M (2005). Türkiye de Kentsel İyileştirme ve Dönüşüme İlişkin Güncel Öneri ve Modeller. Mimarlık Dergisi, 322: 66-70

- Bayülken Y (2017). Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri ve Teknoparklar. Makina Mühendisleri Odası.
- Bekiryazıcı F (2015). Kentsel Açık Yeşil Alanların Sağladığı Ekosistem Hizmetleri. Y. Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Boğazlıyan E (2019). Hangi İlçe Ne Kadar Yeşil. Ekoyapı Dergisi, <https://www.ekoyapidergisi.org/5768-hangi-ilce-ne-kadar-yesil.html> Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Çelikyay S, Aytekin İ (2016). Bartın Kentindeki Sanayi Bölgelerinin Ekolojik Planlama ve Kent Ekolojisi Açısından İrdelenmesi. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 18(2): 213-223.
- Dayıoğlu O (2006). Kentsel Gelişimde Dönüşüm Projeleri: Süreç ve Aktörlerin Tanımlanması, Zeytinburnu Örneği. Y. Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Elgin FC (2008). Kentsel Dönüşüm Projelerinde Kullanıcı Katılımının Önemi Pangaltı Örneği. Y. Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ersoy M (2015). Yeşil Alanları ve Spor Alanları. Kentsel Planlamada Standartlar, Ed: Belgin Gümrü. Nnova Yayıncılık, İstanbul, 152-171.
- Eskier U (2017). Rekreasyon Nedir? Tanımı, Özellikleri, Faydaları. <https://www.makaleler.com/rekreasyon-nedir-tanimi-ozellikleri-faydaları> Erişim Tarihi: 11.02.2019
- Gül A, Küçük V (2001). Kentsel Açık Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2: 27-48.
- Hosseini ZM (2013). Gecekonudan Dönüşüm Uygulamalarının Kullanım Sürecinde Değerlendirilmesi; Zafertepe Mahallesi ve Portakal Çiçeği Vadisi. Y. Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaküçük S (2008). Rekreasyon Boş zamanları Değerlendirme. Gazi Kitapevi, 423s, Ankara
- Karaküçük S, Başaran Z (1996). Stresle Başa Çıkmada Rekreasyon Faktörü. Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, 4: 55-64.
- Kaya S, Özgür Y, Döner S (2015). Endüstriyel Alanların Endüstriyel Parklara Dönüşümü. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi. 3: 518-534.
- Kayhalak R (2017). Rekreasyon Nedir. <https://www.rekreasyonist.com/rekreasyon-nedir/> Erişim Tarihi: 11.02.2019.
- Kelkit (2003). Çanakkale İlinde Sanayi ve Çevre İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. 34(2): 179-186.
- Kılıç M (2009). Rekreasyonunu Yararları, http://sosyologum.com/esder_makale-34-1-60-REKREASYONUN_YARARLARI Erişim Tarihi: 11.02.2019.

- Kıyıcı G (2013). Sanayi Alanlarında Dönüşüm Rüzgarları. Yapı Sektörü Haber Portalı, <http://www.yapi.com.tr/haberler/sanayi-alanlarinda-donusum-ruzgarlari-104276.html>
Erişim Tarihi: 23.06.2019
- Koç S, Bulmuş C (2014). Organize Sanayi Bölgelerinin Bölge Ekonomilerindeki Etkinliklerinin Karşılaştırılması: Kayseri ve Sivas Örneği. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4: 177-215.
- Koçak H, Tolanlar M (2008). Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Aydın ve Afyonkarahisar Örnekleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10: 397-415.
- Koçan N (2011). Sanayi Alanlarının Dönüşümü: Uşak Eski Tabakhane Deri Sanayi Bölgesi. Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, 1: 124-138.
- Koçyiğit M, Yıldız M (2014). The Recreation Applications in Local Administrations: The Sample of Konya City. International Journal of Science Culture and Sport, 2: 211-223.
- Korucu S (2010). Meram İlçesi Aktif Yeşil Alanlarının Coğrafi Bilgi Sistemleri Yardımıyla Değerlendirilmesi. Y. Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Metin TC, Kesici M, Kodaş D (2013). Approaches of Academicians to the Recreation Phenomenon. Journal of Yasar University, 30(8): 5021-5048.
- Mısırlıoğlu G (2018). Kentsel Rekreasyon Alanlarında Hizmet Kalitesinin Ölçümü (Gaziantep Örneği). Y. Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Müftüoğlu V (2008). Kentsel Açık-Yeşil Alan Karar ve Uygulamalarının İmar Mevzuatı Kapsamında Ankara Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Y. Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öcal FM (2008). Organize Sanayi Bölgeleri'nin Bölgesel Etkileri ve Konya Sanayisi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Önder S, Polat AT (2012). Kentsel Açık-Yeşil Alanların Kent Yaşamındaki Yeri ve Önemi. Kentsel Peyzaj Alanlarının Oluşumu ve Bakım Esasları Semineri, 1(1), 73-96, Konya.
- Özdede S, Karaçor E, Gültekin P (2016). Kentsel Dönüşüm Projelerinin Peyzaj Mimarlığı Disiplini Açısından Değerlendirilmesi: Düzce İli Örneği. Peyzaj Mimarlığı V. Kongresi, 5(1), 37-46, Adana.
- Öztürk B (2004). Kentsel Açık Yeşil Alan Sistemi Oluşturulması: Kayseri Kent Bütünü Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Polat S, Dostoğlu N (2007). Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine: Bursa'da Kükürtlü ve Mudanya Örnekleri. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, 12: 61-76.

- Şişman A, Kibaroğlu D (2009). Dñnyada ve Tñrkiye’de Kentsel Dñnüşim Uygulamaları. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı.
- Turna İ (2009). Kentsel Yeşil Alanların Faydaları, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, <https://docplayer.biz.tr/8626876-Kentsel-yesil-alanlarin-faydalari.html>
Erişim Tarihi: 03.02.2019
- Uludağ E (2017). İzmir Havagazı Fabrikasının Mimari Olarak Gelişim Süreci. İnternet Sitesi, <http://www.erhanuludag.com/tr/izmir-havagazi-fabrikasinin-mimari-olarak-gelisim-sureci/> Erişim Tarihi: 24.06.2019
- Yılmaz EM (2018). İzmit SEKA’nın Dñnüşümü.Arkitera, <http://www.arkitera.com/haber/30143/izmit-sekanin-donusumu> Erişim Tarihi: 24.06.2019
- Yüksel M, Yeşil M (2017). Kent ve Rekreasyon (Ordu Kenti Örneği). Mavi Atlas Dergisi, 5(2): 355-382.

ÖZGEÇMİŞ

Şafak YAPRAK 24.07.1989 tarihinde Gebze’de doğdu. İlköğretimini İnönü İlk Öğretim Okulunda, Lise Eğitimini ise Sarkuysan Lisesinde tamamlamasının ardından 2008 yılında Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı bölümünde lisans eğitimine başladı. 2014 Yılında Lisans eğitimini tamamladıktan sonra 2015-2016 bahar döneminde Namık Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde Yüksek Lisans Eğitime başladı ve eğitime halen devam etmektedir. 3 yıl boyunca özel peyzaj firmalarında peyzaj mimarı olarak şantiyelerde ve projelendirme birimlerinde çalıştıktan sonra 2017 yılında Pendik Belediyesi Etüd Proje Müdürlüğü Peyzaj Biriminde Peyzaj Mimarı olarak göreve başladı ve halen görevine devam etmektedir.